

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 november 2025

WETSONTWERP

betreffende drugstesten
in de transitiehuizen en de vervallenverklaring
van Belgische nationaliteit

Inhoud	Blz.
Samenvatting	3
Memorie van toelichting	4
Voorontwerp van wet.....	23
Impactanalyse	26
Advies van de Raad van State.....	38
Wetsontwerp	44
Coördinatie van de artikelen	49
Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit	67

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 novembre 2025

PROJET DE LOI

relatif aux tests de drogue
dans les maisons de transition et
à la déchéance de nationalité belge

Sommaire	Pages
Résumé	3
Exposé des motifs.....	4
Avant-projet de loi	23
Analyse d'impact.....	32
Avis du Conseil d'État	38
Projet de loi	44
Coordination des articles	58
Avis de l'Autorité de protection des données.....	80

<i>De regering heeft dit wetsontwerp op 19 november 2025 ingediend.</i>	<i>Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 19 novembre 2025.</i>
<i>De “goedkeuring tot drukken” werd op 19 november 2025 door de Kamer ontvangen.</i>	<i>Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 19 novembre 2025.</i>

N-VA : Nieuw-Vlaamse Alliantie
 VB : Vlaams Belang
 MR : Mouvement Réformateur
 PS : Parti Socialiste
 PVDA-PTB : Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
 Les Engagés : Les Engagés
 Vooruit : Vooruit
 cd&v : Christen-Democratisch en Vlaams
 Ecolo-Groen : Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
 Open Vld : Open Vlaamse liberalen en democraten
 DéFI : Démocrate Fédéraliste Indépendant
 ONAFH/INDÉP : Onafhankelijk-Indépendant

Afkorting bij de nummering van de publicaties: DOC 56 0000/000 Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer QRVA Schriftelijke Vragen en Antwoorden CRIV Voorlopige versie van het Integraal Verslag CRABV Beknopt Verslag CRIV Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen) PLEN Plenum COM Commissievergadering MOT Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)		Abréviations dans la numérotation des publications: DOC 56 0000/000 Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi QRVA Questions et Réponses écrites CRIV Version provisoire du Compte Rendu Intégral CRABV Compte Rendu Analytique CRIV Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) PLEN Séance plénière COM Réunion de commission MOT Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	

SAMENVATTING

Dit wetsontwerp beoogt ten eerste de wijziging van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, om drugstesten in transitiehuizen mogelijk te maken. Dit is een aanvulling op de mogelijkheid van drugstesten in de gevangenissen en detentiehuizen die wordt voorzien in wetsontwerp DOC 56 0986/001.

Daarnaast past dit wetsontwerp de wetgeving over de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit aan. Het breidt de lijst van misdrijven uit die kunnen leiden tot de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit, verlengt de termijn van de vordering tot vervallenverklaring tot vijftien jaar en verplicht de rechter zich ambtshalve uit te spreken over de vervallenverklaring bij een veroordeling wegens terrorisme.

RÉSUMÉ

Ce projet de loi vise en premier lieu la modification de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, afin de rendre possibles les tests de drogues dans les maisons de transition. Il s'agit d'un complément à la possibilité de tests de drogues dans les prisons et maisons de détention qui est prévue dans le projet de loi DOC 56 0986/001.

Par ailleurs, ce projet de loi adapte la législation relative à la déchéance de la nationalité belge. Il élargit la liste des infractions pouvant conduire à la déchéance de la nationalité belge, prolonge le délai de l'action en déchéance à quinze ans et oblige le juge à se prononcer d'office sur la déchéance en cas de condamnation pour terrorisme.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE TOELICHTING

Enerzijds beoogt dit wetsontwerp een wettelijke basis te creëren voor het afnemen van drugstesten in transitiehuizen, waarbij ook bepaald wordt welke de gevolgen van een positieve test kunnen zijn.

Anderzijds beoogt dit wetsontwerp de lijst van misdrijven uit te breiden die, zijn opgenomen in artikel 23/1, § 1, 1°, van het Wetboek van Belgische nationaliteit, kunnen leiden tot de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit (feiten inzake georganiseerde criminaliteit waarbij de persoon een beslissende of leidinggevende rol heeft gespeeld, of voor levens- en zedendelicten). Ook wordt de verjaringstermijn van de vordering tot vervallenverklaring verlengd tot vijftien jaar.

In het kader van de strijd tegen radicalisering en terrorisme bepaalt dit wetsontwerp van wet dat bij veroordeling voor terrorisme de rechtbank ambtshalve uitspraak doet over de kwestie van de bijkomende straf van vervallenverklaring van nationaliteit voor personen met een dubbele nationaliteit.

TITEL 2

Wijziging van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten met betrekking tot het afnemen van drugstesten in een transitiehuis

Deze titel geeft uitvoering aan het Federaal Regeerakkoord 2025-2029, waarin de wil uitgedrukt werd om in gevangenen en detentiehuizen enerzijds en in transitiehuizen anderzijds drugstesten te kunnen verplichten. Het Regeerakkoord stelt in dit verband “We zorgen voor een wettelijke basis om drugstesten te kunnen verplichten in de gevangenen, transitiehuizen en detentiehuizen.”

Wat het afnemen van drugstesten in gevangenen en detentiehuizen betreft, leverde de Raad van State inmiddels op 3 juni 2025 een advies (nr. 77.650/VR/16) af over een voorontwerp van wet “houdende de strafbaarstelling van de ontsnapping van gedetineerden en

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

EXPOSÉ GÉNÉRAL

D’une part, le présent projet de loi vise d’une part à créer une base légale pour la réalisation des tests de drogues dans les maisons de transition, en précisant également les conséquences possibles d’un test positif.

D’autre part, le présent projet vise à élargir la liste des infractions, prévue à l’article 23/1, § 1er, 1°, du Code de la nationalité belge, qui peuvent entraîner la déchéance de la nationalité belge (faits de criminalité organisée dans laquelle la personne a joué un rôle décisif ou dirigeant ou pour homicide ou délits de mœurs). Il s’agit également d’allonger le délai de prescription de l’action en déchéance à 15 ans.

Dans le cadre de la lutte contre la radicalisation et le terrorisme, en cas de condamnation pour terrorisme, le présent projet de loi prévoit que le tribunal se prononce d’office sur la question de la peine complémentaire de déchéance de nationalité pour les binationaux.

TITRE 2

Modification de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d’exécution de la peine en ce qui concerne la réalisation de tests de drogues en maison de transition

Ce titre met en œuvre l’Accord de gouvernement fédéral 2025-2029, qui exprime la volonté de rendre le dépistage de drogues dans les prisons et les maisons de détention d’une part, et dans les maisons de transition d’autre part. À ce sujet, l’Accord de gouvernement stipule: “Nous établissons une base juridique pour rendre obligatoire le dépistage des drogues dans les prisons, les maisons de transition et maisons de détention.”

En ce qui concerne la réalisation des tests de drogue en prison et dans les maisons de détention, le Conseil d’État a rendu un avis (n° 77.650/VR/16) le 3 juin 2025 sur un avant-projet de loi “portant sur l’incrimination de l’évasion des détenus et l’incrimination du dommage ou

de strafbaarstelling van de beschadiging of verduistering van het elektronisch toezichtsmateriaal en betreffende het afnemen van drugstesten in de gevangenis en de herroeping van het elektronisch toezicht in het kader van de strafuitvoering". Dit ontwerp verleent, middels een wijziging van de wet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden, een wettelijke basis aan het afnemen van drugstesten in gevangenissen en detentiehuizen.

In dit advies werden wat betreft het afnemen van drugstesten in de gevangenissen en detentiehuizen geen inhoudelijke opmerkingen meer geformuleerd. De Raad van State verwees in dit advies evenwel naar de opmerkingen die in een eerder advies nr. 72.318/1 van 5 juni 2023 werden gegeven over het wetsvoorstel DOC 55 2904/001.

Het hierboven vermelde ontwerp dat het afnemen van drugstesten in de gevangenissen en detentiehuizen mogelijk maakt, bouwt immers voort op dit door de Raad van State behandelde wetsvoorstel DOC 55 2904/001 en op het voorstel DOC 56 0267/001, en houdt aldus reeds rekening met de door de Raad van State in haar advies van 5 juni 2023 geformuleerde opmerkingen.

Het huidige ontwerp tot wijziging van de wet van 17 mei 2006 baseert zich waar mogelijk op de tekst van het ontwerp dat een wettelijke basis biedt voor drugstesten in gevangenissen en detentiehuizen, maar betreft dan weliswaar louter het afnemen van deze testen in transitiehuizen.

De wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten omschrijft (in artikel 9/2, § 1) een transitiehuis als "een bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad erkende inrichting waar veroordeelden kunnen geplaatst worden om hun vrijheidsstraf te ondergaan".

Artikel 9/1, eerste lid, van deze wet omschrijft de plaatsing in een transitiehuis dan weer als "een vorm van detentie waarbij de veroordeelde gedetineerde zijn vrijheidsstraf ondergaat op basis van een plaatsingsplan." Dit plaatsingsplan beschrijft het programma dat de veroordeelde dient te volgen gedurende zijn verblijf in het transitiehuis en geeft minstens de verplichte activiteiten weer waaraan hij moet deelnemen met het oog op zijn re-integratie.

De voorwaarden waaronder een veroordeelde (door de minister of zijn gemachtigde, op schriftelijk verzoek van de gevangenisdirecteur en vergezeld van zijn met

du détournement du matériel de surveillance électronique et relatif à la réalisation de tests de drogues en prison et la révocation de la surveillance électronique dans le cadre de l'exécution de la peine". Ce projet prévoit, via une modification de la loi de principes du 12 janvier 2005 concernant l'administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus, une base légale pour la réalisation de tests de drogues en prison et en maison de détention.

Dans cet avis, aucune remarque de fond n'a été formulée concernant la réalisation de tests de drogue en prison et en maison de détention. Toutefois, le Conseil d'État y a renvoyé aux observations formulées dans un avis antérieur n° 72.318/1 du 5 juin 2023 relatif à la proposition de loi DOC 55 2904/001.

Le projet mentionné ci-dessus, qui permet de réaliser des tests de drogues dans les prisons et les maisons de détention, s'appuie sur la proposition de loi DOC 55 2904/001, qui a été examinée par le Conseil d'État, et sur la proposition DOC 56 0267/001, et prend donc déjà en compte les observations formulées par le Conseil d'État dans son avis du 5 juin 2023.

Le projet actuel de modification de la loi du 17 mai 2006 s'appuie, dans la mesure du possible, sur le texte du projet qui prévoit une base légale pour les tests de drogues dans les prisons et les maisons de détention, mais ne concerne que la réalisation de ces tests dans les maisons de transition.

La loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine décrit (à l'article 9/2, § 1er) la maison de transition comme "un établissement agréé par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres dans lequel des condamnés peuvent être placés afin d'y subir leur peine privative de liberté".

L'article 9/1, alinéa 1er, de cette loi, décrit le placement en maison de transition comme "une forme de détention sous laquelle le détenu condamné subit sa peine privative de liberté sur la base d'un plan de placement". Ce plan de placement décrit le programme que la personne condamnée doit suivre durant son séjour en maison de transition et précise au moins les activités obligatoires auxquelles elle doit participer en vue de sa réinsertion.

Les conditions auxquelles un condamné peut être placé en maison de transition (par le ministre ou son représentant, sur demande écrite du directeur de la prison

redenen omkleed advies) in een transitiehuis kan worden geplaatst, worden opgesomd in artikel 9/3, § 1 van deze wet en luiden:

“1° de veroordeelde bevindt zich op achttien maanden na, in de tijdsvoorwaarden voor de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling;

2° de veroordeelde beschikt over de vaardigheid om in een open gemeenschapsregime te verblijven;

3° er bestaan in hoofde van de veroordeelde geen tegenaanwijzingen waaraan men niet kan tegemoet komen door het opleggen van bijzondere voorwaarden; deze tegenaanwijzingen hebben betrekking op het gevaar dat de veroordeelde zich tijdens de periode van plaatsing in een transitiehuis aan de strafuitvoering zou onttrekken, ernstige strafbare feiten zou plegen of de slachtoffers zou lastig vallen;

4° de veroordeelde stemt schriftelijk in met het plaatsingsplan zoals bepaald bij paragraaf 2 en met de voorwaarden die aan de plaatsing in het transitiehuis verbonden worden overeenkomstig artikel 11, § 3;

5° de veroordeelde stemt schriftelijk in met het huishoudelijk reglement zoals bepaald bij artikel 9/2, § 3.”

De plaatsing in een transitiehuis wordt aldus (wat betreft de voorwaarden voor plaatsing en de procedure) geregeld in de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, en niet in de Basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden.

Transitiehuisen zijn immers geen gevangenissen, en de Basiswet van 12 januari 2005 is dan ook niet op de transitiehuisen van toepassing. De plaatsing in een transitiehuis maakt daarentegen een strafuitvoeringsmodaliteit uit, waartoe beslist wordt door de minister of zijn gemachtigde.

Ingevolge het advies van de Raad van State nr. 77.986/1/V van 6 augustus 2025, randnr. 4.1. dient het onderdeel van bovenstaande stelling als zou de Basiswet van 12 januari 2005 in het geheel niet van toepassing zijn op de veroordeelden die hun vrijheidsstraf ondergaan in een transitiehuis, te worden genuanceerd. De Raad van State bevestigt dat een transitiehuis geen gevangenis is in de zin van de Basiswet, alsook de daaruit voortvloeiende noodzaak om in een afzonderlijke wettelijk basis te voorzien om er drugstesten af te kunnen nemen, maar wijst er op dat de detentie van een

et accompagnée de son avis motivé) sont énumérées à l'article 9/3, § 1er de cette loi et sont les suivantes:

“1° le condamné qui se trouve, à dix-huit mois près, dans les conditions de temps pour l'octroi d'une libération conditionnelle;

2° le condamné est apte à séjourner dans un régime communautaire ouvert;

3° il n'existe pas de contre-indications dans le chef du condamné auxquelles l'imposition de conditions particulières ne puisse répondre; ces contre-indications portent sur le risque que, durant la période de placement en maison de transition, le condamné se soustraie à l'exécution de la peine, commette des infractions graves ou importune les victimes;

4° le condamné consent par écrit au plan de placement visé au paragraphe 2 et aux conditions liées au placement en maison de transition, conformément à l'article 11, § 3;

5° le condamné consent par écrit au règlement d'ordre intérieur visé à l'article 9/2, § 3.”

Le placement en maison de transition est ainsi réglementé (en ce qui concerne les conditions de placement et la procédure) dans la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution des peines, et non dans la loi de principes du 12 janvier 2005 concernant l'administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus.

Les maisons de transition ne sont en effet pas des prisons, et la loi de principes du 12 janvier 2005 ne s'applique pas aux maisons de transition. Le placement en maison de transition est en revanche une modalité d'exécution de la peine, décidée par le ministre ou son représentant.

Conformément à l'avis du Conseil d'État n° 77.986/1/V du 6 août 2025, point 4.1, la partie de l'argumentation ci-dessus selon laquelle la loi de principe du 12 janvier 2005 ne s'appliquerait pas du tout aux condamnés subissant leur peine privative de liberté dans une maison de transition doit être nuancée. Le Conseil d'État confirme qu'une maison de transition n'est pas une prison au sens de la loi fondamentale, ainsi que la nécessité qui en découle de prévoir une base juridique distincte pour pouvoir y effectuer des tests de dépistage de drogues, mais souligne que la détention d'un condamné dans

veroordeelde in een transitiehuis in overeenstemming moet zijn met de Basiswet van 12 januari 2005.

De wil van de wetgever om de plaatsing in een transitiehuis als strafuitvoeringsmodaliteit te beschouwen en deze inrichtingen niet als gevangenissen te aanzien, bleek reeds duidelijk in de memorie van toelichting bij de wet van 11 juli 2018 houdende diverse bepalingen in strafzaken, die de plaatsing in een transitiehuis invoegde in de wet van 17 mei 2006:

“Vanuit deze logica ligt het voor de hand om de bevoegdheid om te beslissen tot de plaatsing in een transitiehuis toe te vertrouwen aan de minister van Justitie. Het transitiehuis maakt immers deel uit van de penitentiaire capaciteit. De veroordeelde ondergaat enkel zijn gevangenisstraf in een andere inrichting dan de gevangenis (zie gevraagde verduidelijking van de Raad van State in zijn advies 62.700/3 onder randnummer 40). Omdat deze capaciteit zich buiten de “klassieke” gevangenis situeert en doordat omwille van het principe van de nabijheid deze bovendien geïntegreerd dient te worden in het urbanistisch weefsel, is het toch eerder aangewezen deze plaatsing als een detentiemodaliteit van de uitvoering van de gevangenisstraf te beschouwen, eerder dan als een classificatiebeslissing. Het logische gevolg is dan ook dat de bepalingen betreffende de plaatsing in een transitiehuis worden ingevoegd in de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten en meer bepaald aan Titel IV van deze wet en niet in de wet van 2005 betreffende het gevangeniswezen de rechtspositie van de gedetineerden.” (MvT DOC 54 2969/001, blz. 58).

Daarnaast verduidelijkt deze Memorie van Toelichting nog als volgt:

“Geheel in de lijn met de andere strafuitvoeringsmodaliteiten zoals die in de wet van 2006 zijn bepaald, bevat de beslissing de algemene en de bijzondere, eventueel dus ook slachtoffergerichte, voorwaarden die de veroordeelde tijdens de plaatsing dient na te leven.” “De plaatsing in een transitiehuis is een nieuwe strafuitvoeringsmodaliteit die toegevoegd wordt aan het palet van maatregelen die binnen de wet op de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf reeds zijn voorzien. Met andere woorden, het is een wijze van uitvoering van de vrijheidsstraf waardoor de veroordeelde gedetineerde zijn detentie in een andere inrichting dan in een gevangenis ondergaat (zie de gevraagde verduidelijking van de Raad van State in zijn advies 62.700/3 onder randnummer 40).” (MvT, DOC 54 2969/001, blz. 61-63).

une maison de transition doit être conforme à la loi de principes du 12 janvier 2005.

La volonté du législateur de considérer le placement en maison de transition comme une modalité d'exécution des peines et de ne pas considérer ces établissements comme des prisons était déjà claire dans l'exposé des motifs de la loi du 11 juillet 2018 portant des dispositions diverses en matière pénale, qui a ajouté le placement en maison de transition dans la loi du 17 mai 2006:

“Dans cette logique, il est évident d'attribuer la compétence de décision de placement dans une maison de transition au ministre de la Justice. La maison de transition fait partie de la capacité pénitentiaire. Le condamné subit seulement sa peine d'emprisonnement dans un autre établissement (voir la clarification du Conseil d'État dans son avis 62.700/3 sous le numéro 40). Dès lors que cette capacité se situe en dehors d'une prison classique et que le principe de la proximité de ces maisons nécessite une intégration de ces établissements dans l'environnement urbanistique, il conviendrait néanmoins de considérer ce placement plutôt comme une modalité de détention d'exécution de la peine d'emprisonnement que d'une décision de classification. La conséquence logique est que cette modalité s'inscrit dans la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine et plus précisément dans le Titre IV de cette loi et non plus dans la loi de 2005 concernant l'administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus.” (Exposé des motifs, DOC 54 2969/001, page 58).

En outre, cet exposé des motifs précise ce qui suit:

“Conformément aux autres modalités telles que définies dans la loi de 2006, la décision comprend les conditions générales et particulières, le cas échéant également celles prises dans l'intérêt des victimes, que le condamné doit respecter pendant la période du placement.” “Le placement en maison de transition est une nouvelle modalité de l'exécution de la peine qui est ajouté à la palette des mesures qui sont déjà prévues dans le cadre la loi position externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté. En d'autres termes, c'est une modalité d'exécution de la peine privative de liberté par laquelle le détenu condamné subit sa détention dans un établissement autre qu'une prison (voir la clarification du Conseil d'État dans son avis 62.700/3 sous le numéro 40).” (Exposé des motifs, DOC 2969/001, pages 61-63).

Het afnemen van drugstesten in deze transitiehuizen veronderstelt met andere woorden dan ook een afzonderlijke wettelijke basis, los van de bepalingen die in de Basiswet van 12 januari 2005 worden ingevoegd voor het afnemen van drugstesten in gevangenissen en detentiehuizen. Deze ontworpen bepalingen voor de Basiswet kunnen dus niet zomaar mede van toepassing verklaard worden op de transitiehuizen.

De redenen waarom het mogelijk maken van drugstesten in transitiehuizen noodzakelijk wordt geacht, lopen wel enigszins parallel aan deze waarom drugstesten ook in gevangenissen en detentiehuizen worden ingevoerd.

In de memorie van toelichting bij het voorontwerp van wet voor het afnemen van drugstesten in gevangenissen en detentiehuizen werd in die zin reeds uitgebreid verduidelijkt waarom het uitvoeren van deze tests in detentiecontext noodzakelijk is:

“Drugsverslaving is een veel voorkomend probleem onder gedetineerden. Het gebruik van “drugs” of “psychoactieve stoffen” behoort tot de penitentiaire realiteit en weerspiegelt het toegenomen en ernstiger middelenmisbruik in de maatschappij. Het gebruik van en de handel in deze middelen ondermijnt het samenlevingsklimaat binnen de gevangenis en leidt tot een verminderde levenskwaliteit van de gedetineerden omwille van de verschillende problemen die ermee gepaard gaan (o.a. de nefaste gevolgen voor de gezondheid van de gebruikers, de toename van storend en agressief gedrag, afpersing, druggerelateerd geweld en bendevoorming). Er zijn duidelijke linken tussen drugshandel en zware georganiseerde misdaad. Uit internationaal wetenschappelijk (Gooch K, et al; *The Prison Firm: The “transportation” of organised crime, the evolution of criminal markets and contemporary prisoner society*, 2024; *Prison and drugs in Europe: current and future challenges*, EMCDDA, 2022; *Eu Drug market report*, Europol & EMCDDA, 2019) en gerechtelijk onderzoek blijkt dat criminele activiteiten vanuit de gevangenis worden verdergezet. Bovendien wordt ook een verschuiving van het soort gebruikte drugs opgemerkt. De huidige producten die worden aangetroffen zijn veel krachtiger waardoor de effecten op het lichaam en het gedrag onvoorspelbaar zijn, en ze een risico op agressie en acting-out naar zichzelf (automutilatie), andere gedetineerden en het personeel vormen. (...). Uit een recente publicatie van het Europees waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2022), *Prison and drugs in Europe: current and future challenges*, Publications Office of the European Union, Luxembourg) blijkt bovendien dat België als één van de weinige landen binnen Europa geen gebruik maakt

En d’autres termes, la réalisation de tests de drogues dans ces maisons de transition nécessite une base juridique distincte des dispositions de la loi de principes du 12 janvier 2005 relatives à la réalisation de tests de drogues dans les prisons et les maisons de détention. Ces dispositions en projet pour la loi de principes ne peuvent donc pas être simplement déclarées applicables aux maisons de transition.

Les raisons pour lesquelles les tests de drogues sont considérés comme nécessaires dans les maisons de transition sont similaires à celles pour lesquelles les tests de drogues sont également introduits dans les prisons et les maisons de détention.

Dans l’exposé des motifs de l’avant-projet de loi relatif à la réalisation de tests de drogues en prison et en maison de détention, il a déjà été expliqué en détail pourquoi il est nécessaire de réaliser ces tests dans un contexte de détention:

“La toxicomanie est un problème courant chez les détenus. La consommation de “drogues” ou de “substances psychoactives” fait partie de la réalité pénitentiaire et reflète l’augmentation et l’aggravation d’abus de substances au sein de la société. La consommation et le commerce de ces substances sapent le climat social au sein de la prison et conduisent à une diminution de la qualité de vie des détenus en raison des divers problèmes qui y sont associés (notamment les effets néfastes sur la santé des consommateurs, l’augmentation des comportements perturbateurs et agressifs, l’extorsion, la violence liée à la drogue et l’association de malfaiteurs). Il existe des liens clairs entre le trafic de drogues et la grande criminalité organisée. Les recherches scientifiques internationales (Gooch K, et al; *The Prison Firm: The “transportation” of organised crime, the evolution of criminal markets and contemporary prisoner society*, 2024; *Prison and drugs in Europe: current and future challenges*, EMCDDA, 2022; *Eu Drug market report*, Europol & EMCDDA, 2019) et judiciaires montrent que les activités criminelles se poursuivent depuis la prison. Par ailleurs, une évolution du type de drogues consommées est également constatée. Les produits actuels qui sont retrouvés sont beaucoup plus puissants, rendant imprévisibles les effets sur le corps et le comportement, et ils présentent un risque d’agression et de passage à l’acte envers soi-même (automutilation), les autres détenus et le personnel. (...). Une récente publication de l’Observatoire européen des drogues et des toxicomanies (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2022), *Prison and drugs in Europe: current and future challenges*, Publications Office of the European Union, Luxembourg) montre en outre que la Belgique est l’un des rares pays d’Europe à

van drugstesten met het oog op het verzekeren van de veiligheid binnen de gevangenis.”

Wat betreft de veroordeelden die in een transitiehuis verblijven, zijn deze overwegingen rond het vaak voorkomen van drugsverslaving, het leiden tot verminderde levenskwaliteit omwille van de problemen die het gebruik van en handel in deze stoffen met zich kan meebrengen, en rond de verschuiving van het soort gebruikte drugs eigenlijk op dezelfde wijze van toepassing. Veroordeelden worden immers steeds vanuit een gevangenis in een transitiehuis geplaatst. Er is geen reden om aan te nemen dat veroordeelden die in een transitiehuis worden geplaatst nog niet op één of andere manier in aanraking kunnen gekomen zijn met drugs gedurende hun verblijf in de gevangenis.

Maar ook gedurende het verblijf in het transitiehuis zet de problematiek van de aanwezigheid van en het gebruik van drugs zich door. Zo heeft de praktijk van de laatste jaren (een eerste transitiehuis opende in Mechelen in 2019, en op vandaag zijn er naast Mechelen ook transitiehuizen in Gentbrugge, Leuven en Edingen) aangetoond dat ook in een transitiehuis drugs aanwezig zijn, en werden al meermaals plaatsingen in een transitiehuis herroepen nadat een veroordeelde er werd betrapt op het gebruik of in bezit zijn van drugs.

Bovendien zijn er nog een aantal bijkomende redenen eigen aan de aard en de infrastructuur van het transitiehuis die maken dat drugscontroles er minstens even noodzakelijk zijn dan in gevangenis en detentiehuizen.

Waar in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van wet met het oog op het afnemen van drugstesten in gevangenis en detentiehuizen geduid werd dat de bestaande controlemaatregelen ontoereikend zijn om de drugsproblematiek te kunnen beheersen, geldt dat namelijk des te meer voor transitiehuizen.

De in de Basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden voorziene controlemaatregelen zoals een onderzoek aan de kledij, fouillering op het lichaam of doorzoeking van de verblijfsruimte (zie artikel 108-109 Basiswet), die in een gevangenis en detentiehuis worden uitgevoerd door het aldaar tewerkgestelde penitentiair bewakingspersoneel, zijn immers niet van toepassing in een transitiehuis. Dit maakt het aldus in een transitiehuis veel moeilijker dan in een gevangenis en detentiehuis om het binnenbrengen van drugs te verhinderen of om binnengebrachte drugs op te sporen.

ne pas recourir au dépistage des drogues pour assurer la sécurité des prisons.”

En ce qui concerne les condamnés placés en maison de transition, ces considérations relatives à la fréquence des cas de toxicomanie, à la dégradation de la qualité de vie due aux problèmes que peuvent engendrer la consommation et le trafic de ces substances, et à la variation du type de drogues consommées s'appliquent également. Les condamnés sont toujours placés en maison de transition depuis la prison. Rien ne permet de supposer que les condamnés placés en maison de transition n'aient pas pu être en contact avec des drogues d'une manière ou d'une autre durant leur séjour en prison.

Mais la problématique de la présence et de la consommation de drogues persiste également pendant le séjour en maison de transition. Par exemple, la pratique de ces dernières années (une première maison de transition a ouvert à Malines en 2019, et il existe aujourd'hui des maisons de transition à Gentbrugge, Louvain et Enghien, en plus de Malines) a montré que des drogues sont également présentes en maison de transition. Des placements en maison de transition ont déjà été révoqués à plusieurs reprises après qu'un condamné a été pris en flagrant délit de consommation ou de possession de drogues.

En outre, il existe un certain nombre de raisons supplémentaires propres à la nature et à l'infrastructure de la maison de transition qui rendent les tests de drogues au moins aussi nécessaires dans ces établissements que dans les prisons et les maisons de détention.

Alors que l'exposé des motifs de l'avant-projet de loi sur les tests drogues dans les prisons et les maisons de détention indique que les mesures de contrôle existantes sont insuffisantes pour contrôler le problème de la drogue, cela s'applique encore plus aux maisons de transition.

Les mesures de contrôle prévues dans la loi de principes du 12 janvier 2005 concernant l'administration pénitentiaire et le statut juridique des détenus telles que la fouille des vêtements, la fouille au corps ou la fouille de l'espace de séjour (voir articles 108 et 109 de la loi de principes) qui sont effectuées dans une prison et une maison de détention par le personnel de surveillance pénitentiaire qui y travaille, ne s'appliquent pas dans une maison de transition. Il est donc beaucoup plus difficile, dans une maison de transition, de prévenir l'introduction de drogues ou de détecter les drogues introduites.

Daar komt bij dat veroordeelden die in een transitiehuis verblijven veel intensiever en frequenter deelnemen aan het leven buiten de muren dan gedetineerden die in een gevangenis verblijven. Veroordeelden in een transitiehuis zullen zich (aan de hand van een uitgaansvergunning) zeer regelmatig buiten het transitiehuis begeven en zullen vaak deelnemen (conform hun plaatsingsplan) aan activiteiten die in de buitenwereld worden georganiseerd, al dan niet onder begeleiding van het personeel van het transitiehuis. Dit maakt dat er vanuit een transitiehuis veel meer “binnen-buiten-bewegingen” zijn, en er aldus meer momenten zijn waarop drugs in een transitiehuis binnengebracht kunnen worden.

Eveneens van belang in dit verband is dat er binnen het transitiehuis (zoals vermeld in artikel 9/3, § 1, 2° van de wet van 17 mei 2006) een open gemeenschapsregime van toepassing is. Veroordeelden leven er aldus in gemeenschap (met ruimtes voor gemeenschappelijke activiteiten, een gemeenschappelijke keuken, mogelijkheid om op elk moment hun kamer te verlaten ect.) Dit alles maakt dat eens er drugs worden binnengebracht in een transitiehuis deze veel makkelijker als in een gevangenis kunnen circuleren onder de aanwezige veroordeelden.

Eén en ander maakt dat net als in gevangenissen en detentiehuisen drugstesten aldus een noodzakelijk bijkomend controlemiddel vormen om het leven in het transitiehuis in het algemeen en het open gemeenschapsregime in het bijzonder te vrijwaren.

Er mag immers ook niet vergeten worden dat een transitiehuis een zeer kleinschalige infrastructuur betreft. Overeenkomstig het Koninklijk besluit van 22 juli 2019 tot bepaling van de normen voor de erkenning als transitiehuis en houdende de exploitatievoorwaarden voor een transitiehuis, beschikt een transitiehuis over ten minste 12 en niet meer dan 17 plaatsen. De aanwezigheid van drugs kan net omwille van die kleinschaligheid en de wijze van samenleven daar een onmiddellijke en ontwrichtende impact hebben.

Daarnaast is het, net zoals in overweging werd genomen voor het invoeren van drugstesten in gevangenissen en detentiehuisen, ook bij transitiehuisen van belang om dynamieken die de re-integratie ondermijnen te bestrijden, en is het dus ook in dat opzicht belangrijk de aanwezigheid van drugs aan te pakken. Dit geldt voor transitiehuisen als het ware zelfs nog meer dan voor gevangenissen en detentiehuisen, gezien veroordeelden die in een transitiehuis verblijven doorgaans verder staan in de uitwerking van hun re-integratie en een verval in druggebruik voor hen aldus kwalijker kan zijn dan voor gedetineerden in een gevangenis of detentiehuis.

De plus, les condamnés qui séjournent en maison de transition participent beaucoup plus intensément et fréquemment à la vie extra-muros que les détenus incarcérés dans une prison. Les condamnés dans une maison de transition quittent très régulièrement la maison de transition (via une permission de sortie) et participent souvent (conformément à leur plan de placement) à des activités organisées dans le monde extérieur, avec ou sans supervision du personnel de la maison de transition. Cela signifie que les déplacements internes et externes sont beaucoup plus fréquents, et qu'il y a donc plus de moment auxquels des drogues peuvent être introduites dans la maison de transition.

Il est également important, dans ce contexte, qu'au sein de la maison de transition (comme le prévoit l'article 9/3, § 1, 2° de la loi du 17 mai 2006), un régime de communauté ouverte s'applique. Les condamnés y vivent donc en communauté (avec des espaces pour les activités communes, une cuisine commune, la possibilité de quitter leur chambre à tout moment, etc.). Tout cela signifie qu'une fois introduites dans une maison de transition, les drogues peuvent circuler beaucoup plus facilement parmi les condamnés présents que dans une prison.

Cela signifie que, tout comme dans les prisons et les maisons de détention, les tests de drogues sont un moyen de contrôle supplémentaire nécessaire pour protéger la vie dans la maison de transition en général et dans le régime communautaire ouvert en particulier.

Il ne faut pas non plus oublier qu'une maison de transition est une infrastructure à très petite échelle. Conformément à l'arrêté royal du 22 juillet 2019 fixant les normes en vue de l'agrément comme maison de transition et fixant les conditions d'exploitation pour une maison de transition, une maison de transition dispose d'au moins 12 places et d'au plus 17 places. La présence de drogues peut avoir un impact immédiat et perturbateur, précisément en raison de cette petite taille et de la façon dont les personnes y vivent ensemble.

De plus, tout comme cela a été envisagé pour l'introduction des tests de drogue dans les prisons et les maisons de détention, il est également important, dans les maisons de transition de lutter contre les dynamiques qui compromettent la réinsertion et, par conséquent, de lutter contre la présence de drogues. Cela s'applique davantage aux maisons de transition qu'aux prisons et aux maisons de détention, car les détenus qui y séjournent sont généralement plus avancés dans leur réinsertion et une rechute dans la consommation de drogues peut donc être plus grave pour eux que pour les détenus en prison ou en maison de détention.

Het voorgestelde artikel strekt er dan ook toe een wettelijke grondslag in te voeren voor de afname van drugstesten bij veroordeelden die in een transitiehuis verblijven, om de aanwezigheid van verboden stoffen, in de zin van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen en de uitvoeringsbesluiten ervan, vast te stellen.

Een wettelijke basis is noodzakelijk omdat drugs-testen, net zoals het geval is voor de afname ervan in gevangenen en detentiehuizen, een aantasting van de lichamelijke integriteit van de te onderzoeken persoon inhouden. De verplichte afname van drugstesten betekent immers een inmenging in de uitoefening van het door artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) gewaarborgde recht op bescherming van het privéleven. Een dergelijke inmenging is slechts goorloofd voor zover dit bij wet is voorzien.

Het recht op eerbiediging van het privéleven en het gezinsleven is eveneens ingeschreven in de Belgische Grondwet. Overeenkomstig artikel 22 van de Grondwet is de bevoegdheid om inmengingen in de persoonlijke levenssfeer te organiseren voorbehouden aan de wetgever, zodat in een formele wettelijke basis moet worden voorzien wanneer bevoegdheden worden gecreëerd met een weerslag op de grondrechten uit artikel 8 EVRM.

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM 11 oktober 2005, *Young t. het Verenigd Koninkrijk*, nr. 60.682/00; EHRM 9 september 1998, *Galloway t. het Verenigd Koninkrijk*, nr. 34.199/96; EHRM 22 februari 1995, *A.B. t. Zwitserland*, nr. 20.872/92; EHRM 6 april 1991, *Peters t. Nederland*, nr. 1132/93) blijkt dat het voorzien in het verplicht afnemen van een urinetest om het gebruik van drugs na te gaan bij een gedetineerde, hetzij bij een vermoeden van drugsgebruik, hetzij willekeurig, ter voorkoming van onrust en het plegen van misdrijven in de gevangenis, in beginsel geen schending uitmaakt van artikel 8 EVRM. In de zaak *Galloway t. het Verenigd Koninkrijk* oordeelde het EHRM dat de beschikbaarheid van drugs in de gevangenis een aanzienlijk probleem was voor de autoriteiten en dat steekproefsgewijze drugscontroles een geldige manier waren om dit te bestrijden. Bovendien blijkt uit voormelde rechtspraak eveneens dat het verplicht afnemen van een urinetest bij gedetineerden ook niet de minimumvereiste van ernst vertoont om te vallen onder de toepassing van artikel 3 EVRM.

L'article proposé vise donc à introduire une base légale pour les tests de drogues effectués sur les condamnés séjournant dans une maison de transition, afin de déterminer la présence de substances illicites au sens de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes et de ses arrêtés d'application.

Une base légale est nécessaire car les tests de drogues, tout comme ceux réalisés dans les prisons et les maisons de détention, porte atteinte à l'intégrité physique de la personne testée. La réalisation obligatoire des tests de drogues constitue en effet une ingérence dans l'exercice du droit à la vie privée garanti par l'article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme (CEDH). Une telle ingérence n'est autorisée que dans la mesure où elle est prévue par la loi.

Le droit au respect de la vie privée et familiale est également inscrit dans la Constitution belge. Conformément à l'article 22 de la Constitution, la compétence d'organiser l'ingérence dans la vie privée est réservée au législateur, de sorte qu'il est donc nécessaire de prévoir une base légale formelle lors de la création de compétences qui ont un impact sur les droits fondamentaux garantis par l'article 8 de la CEDH.

Il ressort de la jurisprudence de la Cour Européenne des Droits de l'Homme (Cour eur. D.H., 11 octobre 2005, *Young c. Royaume-Uni*, n° 60.682/00; Cour eur. D.H., 9 septembre 1998, *Galloway c. Royaume-Uni*, n° 34.199/96, Cour eur. D.H., 22 février 1995, *A.B. c. Suisse*, n° 20.872/92, Cour eur. D.H., 6 avril 1991, *Peters c. Pays-Bas*, n° 21.132/93) que le fait de prévoir l'obligation de procéder à un test d'urine pour vérifier la consommation de drogues chez un détenu, soit en cas de suspicion de consommation de drogues, soit de manière aléatoire, afin de prévenir des troubles et des délits dans la prison, ne viole pas en principe l'article 8 de la CEDH. Dans l'affaire *Galloway contre Royaume-Uni*, la Cour européenne des droits de l'homme a estimé que la disponibilité de drogues en prison constituait un problème important pour les autorités et que les contrôles aléatoires de drogues étaient un moyen valable de lutter contre ce problème. De plus, il ressort également de cette jurisprudence que la réalisation obligatoire d'un test d'urine auprès des détenus ne présente pas la gravité minimale requise pour relever de l'application de l'article 3 de la CEDH.

TITEL 3

*Vervallenverklaring
van de Belgische nationaliteit*

Op het vlak van het strafrechtelijk beleid breidt het wetsontwerp de lijst van misdrijven uit die zijn opgenomen in artikel 23/1, § 1, 1°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit en die kunnen leiden tot de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit.

Het doel is de vervallenverklaring mogelijk te maken bij veroordelingen wegens feiten inzake georganiseerde criminaliteit waarbij de persoon een beslissende of leidinggevende rol heeft gespeeld, of voor levens- en zedendelicten, voor zover de uitgesproken straf meer dan vijf jaar gevangenisstraf bedraagt.

Ook wordt de verjaringstermijn van de vordering tot vervallenverklaring verlengd tot vijftien jaar. Met het oog op eenvormigheid kunnen alle misdrijven opgesomd in artikel 23/1, § 1, 1°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit leiden tot de vervallenverklaring van de nationaliteit indien de betrokkene de Belgische nationaliteit heeft verworven in de vijftien jaar voorafgaand aan het plegen van de strafbare feiten.

In het kader van de strijd tegen radicalisering en terrorisme, en in het belang van onze nationale veiligheid, mogen terroristische strijders niet naar ons land kunnen terugkeren. In het geval van een veroordeling wegens terrorisme is het absoluut noodzakelijk dat de kwestie van de vervallenverklaring van de nationaliteit aan bod komt, zonder dat een vordering van het openbaar ministerie nodig is. Daartoe is het de bedoeling dat de rechtbank zich ambtshalve uitspreekt over de kwestie van de bijkomende straf van vervallenverklaring van de nationaliteit voor personen met twee nationaliteiten. Indien de rechter beslist de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit niet uit te spreken omdat de gevolgen daarvan kennelijk onredelijk en onevenredig zouden zijn, moet hij dit doen bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis.

TITRE 3

*Déchéance
de la nationalité belge*

En matière de politique criminelle, le projet de loi élargit la liste des infractions, prévue à l'article 23/1, § 1er, 1°, du Code de la nationalité belge, qui peuvent entraîner la déchéance de la nationalité belge.

L'objectif est de permettre la déchéance en cas de condamnations pour des faits de criminalité organisée dans laquelle la personne a joué un rôle décisif ou dirigeant ou pour homicide ou délits de mœurs, pour autant que la peine prononcée soit supérieure à cinq ans d'emprisonnement.

Il s'agit également d'allonger le délai de prescription de l'action en déchéance à 15 ans. Dans un souci d'uniformité, l'ensemble des infractions reprises à l'article 23/1, § 1er, 1°, du Code de la nationalité belge pourront entraîner la déchéance de la nationalité si l'intéressé a acquis la nationalité belge dans les 15 ans précédant la commission des faits punissables.

Dans le cadre de la lutte contre la radicalisation et le terrorisme, dans l'intérêt de notre sécurité nationale, les combattants terroristes ne doivent pas pouvoir revenir dans notre pays. En cas de condamnation pour terrorisme, il est impératif que la question de la déchéance de la nationalité soit abordée, sans qu'une réquisition du ministère public soit nécessaire. À cette fin, il est prévu que le tribunal se prononce d'office sur la question de la peine complémentaire de déchéance de nationalité pour les binationaux. Si le juge décide de ne pas prononcer la déchéance de la nationalité belge au motif que les conséquences de celle-ci seraient manifestement déraisonnables et disproportionnées, il devra le faire par un jugement spécialement motivé.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

TITEL 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Overeenkomstig artikel 83 van de Grondwet bepaalt artikel 1 dat de ontwerpwet de aangelegenheden regelt bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

TITEL 2

Wijzigingen van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten met betrekking tot het afnemen van drugstesten in een transitiehuis

Art. 2

Artikel 9/3 van de wet van 17 mei 2006 somt in paragraaf 1 de voorwaarden op waaraan veroordeelden moeten voldoen om geplaatst te kunnen worden in een transitiehuis. Zo is bepaald dat de veroordeelde schriftelijk dient in te stemmen met het plaatsingsplan en met de voorwaarden die aan de plaatsing in het transitiehuis kunnen worden verbonden. Eveneens dient hij schriftelijk in te stemmen met het huishoudelijk reglement van het transitiehuis.

Het huidig wetsontwerp voegt daaraan toe dat de veroordeelde, teneinde geplaatst te kunnen worden in een transitiehuis, schriftelijk dient in te stemmen met de mogelijkheid van het afnemen van de in het voorgestelde artikel 9/4 bedoelde drugstesten. Het gaat om de schriftelijke instemming met *de mogelijkheid* van de afname van een test. Het zal – overeenkomstig het voorgestelde artikel 9/4 – immers altijd de verantwoordelijke van het transitiehuis zijn die hiertoe zal beslissen. in de gevallen zoals bepaald in het voorgestelde artikel 9/4.

Net zoals de veroordeelde door in te stemmen met het huishoudelijk reglement van het transitiehuis vooraf aan de plaatsing op de hoogte is welke levensvoorwaarden en gedragsregels op hem van toepassing zullen zijn, is hij door het instemmen met de mogelijkheid van drugstesten ook vooraf aan de beslissing tot plaatsing op de hoogte van het feit in welke gevallen deze kunnen worden afgenomen en door wie hiertoe kan worden beslist.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

TITRE 1ER*Disposition générale*Article 1er

Conformément à l'article 83 de la Constitution, l'article 1er précise que le projet de loi règle des matières visées à l'article 74 de la Constitution.

TITRE 2

Modifications de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine en ce qui concerne la réalisation de tests de drogues en maison de transition

Art. 2

L'article 9/3 de la loi du 17 mai 2006 énumère, au paragraphe 1, les conditions auxquelles les condamnés doivent satisfaire pour pouvoir être placés en maison de transition. Il détermine par exemple que le condamné doit accepter par écrit le plan de placement et les conditions qui peuvent être attachées au placement en maison de transition. Il doit également accepter par écrit le règlement d'ordre intérieur de la maison de transition.

Le projet actuel ajoute que le condamné, pour être placé en maison de transition, doit accepter par écrit la possibilité de se soumettre aux tests de drogues visés à l'article 9/4 proposé. Il s'agit de l'accord écrit relatif à la possibilité de se soumettre à un test. Conformément à l'article 9/4 proposé, c'est toujours le responsable de la maison de transition qui décidera de cette possibilité. dans les cas prévus à cet article.

Tout comme le condamné, en acceptant le règlement d'ordre intérieur de la maison de transition, est informé avant le placement des conditions de vie et des règles de conduite qui lui seront applicables, en acceptant la possibilité de tests de drogues, il est également informé avant la décision de placement des cas dans lesquels ces tests peuvent être administrés et par qui cette décision peut être prise.

Mocht de veroordeelde hier toch niet mee kunnen instemmen, is de informatie omtrent deze weigering reeds beschikbaar voor de minister of zijn gemachtigde vooraleer deze een beslissing dient te nemen en zal de plaatsing aldus geweigerd worden.

De veroordeelde is door deze verplichte voorafgaande instemming aldus reeds tijdig op de hoogte van het feit dat hij terecht zal komen in een omgeving waar drugs, zoals hierna ook verder wordt toegelicht, een sterk verstorende werking hebben, en het gebruik en bezit hiervan dan ook niet getolereerd worden. Door met de afname van testen in te stemmen engageert de veroordeelde zich ertoe mee te willen werken aan een drugsvrij transitiehuis en in dit verband ook de nodige controles te willen ondergaan.

Art. 3

In de wet van 17 mei 2006 wordt aldus een nieuw artikel 9/4 ingevoegd, dat een wettelijke basis verleent aan de afname van drugstesten in transitiehuizen.

Het eerste lid van dit artikel bepaalde aanvankelijk dat de verantwoordelijke van het transitiehuis, wanneer dit noodzakelijk is omwille van veiligheidsredenen of voor de goede werking van het open gemeenschapsregime, kan beslissen een veroordeelde te onderwerpen aan de afname van een test.

Ingevolge het advies nr. 89/2025 van 25 september 2025 van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) wordt deze passage geherformuleerd in de zin dat wordt aangegeven wat de finaliteit van het afnemen van een test is, eerder dan een voorwaarde (waarvan de vervulling *in concreto* moet worden aangetoond) voor het mogen afnemen van een test te formuleren. Het kan immers worden aangenomen dat elke test wordt afgenomen met de finaliteit om de veiligheid of van de goede werking van het open gemeenschapsregime te verzekeren. Zo spreekt het vanzelf dat een open gemeenschapsregime maar goed kan functioneren wanneer er geen drugs circuleren binnen het transitiehuis.

Zoals eerder verduidelijkt in de algemene toelichting is binnen elk transitiehuis een open gemeenschapsregime van toepassing, wat maakt dat veroordeelden (gedurende de tijd dat ze zich in het transitiehuis bevinden) in gemeenschap leven. De wet van 17 mei 2006 neemt in artikel 9/3, § 1, ook het beschikken over de vaardigheid om in een open gemeenschapsregime te verblijven op als voorwaarde om in een transitiehuis geplaatst te kunnen worden.

Si le condamné ne marque pas son accord, le ministre ou son représentant est déjà informé de ce refus avant qu'il doive prendre une décision, et le placement sera donc refusé.

Le condamné est ainsi informé à l'avance, par ce consentement préalable obligatoire, du fait qu'il évoluera dans un environnement où les drogues, comme expliqué plus en détails ci-dessous, ont un effet hautement perturbateur, et où leur consommation et leur possession ne sont donc pas tolérées. En acceptant de se soumettre aux tests, le condamné s'engage à coopérer dans une maison de transition sans drogue et à se soumettre aux contrôles nécessaires à cet effet.

Art. 3

Un nouvel article 9/4 est donc inséré dans la loi du 17 mai 2006, qui crée une base légale pour la réalisation de tests de drogue en maison de détention.

Le premier alinéa de cet article prévoyait initialement que le responsable de la maison de transition peut décider de soumettre un condamné à la réalisation d'un test quand c'est nécessaire pour des raisons de sécurité ou pour le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert.

Suite à l'avis n° 89/2025 du 25 septembre 2025 de l'Autorité de protection des données (APD), ce passage est reformulé de manière à indiquer la finalité du texte plutôt qu'à formuler une condition (dont le respect doit être démontré concrètement) pour pouvoir effectuer un test. On peut en effet supposer que chaque test est effectué dans le but d'assurer la sécurité ou le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert. Il va de soi qu'un régime communautaire ouvert ne peut fonctionner correctement que si aucune drogue ne circule dans la maison de transition.

Comme expliqué précédemment dans l'exposé général, un régime communautaire ouvert s'applique dans chaque maison de transition, ce qui signifie que les condamnés vivent, pendant leur séjour en maison de transition, en communauté. La loi du 17 mai 2006 requiert également, à l'article 9/3, § 1, l'aptitude à séjourner en régime communautaire ouvert comme condition pour pouvoir être placé en maison de transition.

Het open gemeenschapsregime maakt aldus de kern uit van het leven in het transitiehuis en is één van de elementen die een transitiehuis onderscheidt van een gevangenis.

Dit open gemeenschapsregime komt in geval van het gebruik of bezit van drugs door één of meerdere veroordeelden die in het transitiehuis verblijven vanzelfsprekend danig onder druk te staan. De ontwrichtende werking die de aanwezigheid van drugs kan hebben op een dergelijke kleinschalige, open gemeenschap valt niet te onderschatten. Het vrijwaren van de goede werking hiervan is dan ook van het allergrootste belang.

Daarnaast spelen hier ook evidente veiligheidsoverwegingen. De veiligheid en fysieke integriteit van personen (met inbegrip van de druggebruiker zelf) komen in elke samenlevingsvorm (en zeker in geval van een open gemeenschapsregime zoals een transitiehuis) in het gedrang bij de mogelijke aanwezigheid van drugs.

De beslissing om een test uit te voeren komt toe aan de verantwoordelijke van het transitiehuis, die overeenkomstig artikel 35 van het koninklijk besluit van 22 juli 2019 tot bepaling van de normen voor de erkenning als transitiehuis en houdende de exploitatievoorwaarden voor een transitiehuis, de dagelijkse leiding van het transitiehuis waarneemt.

Het eerste lid van het voorgestelde artikel bepaalt eveneens dat de aanwezigheid van verboden stoffen in het lichaam vastgesteld kan worden door middel van een speeksel- of urinetest. Voor het begrip “verboden stoffen” wordt verwezen naar de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De verantwoordelijke van het transitiehuis kan beslissen een test af te nemen op basis van individuele aanwijzingen van druggebruik, maar kan ook beslissen om willekeurig te testen. De mogelijkheid om op geregelde tijdstippen te kunnen testen bij enkele willekeurig geselecteerde veroordeelden is ingegeven vanuit een preventieve finaliteit, in de zin dat iedereen het risico loopt om te worden getest, zodat hiervan een ontradende werking kan uitgaan. Dit ontradend effect is des te meer van belang in een inrichting zoals een transitiehuis, waar veroordeelden (zoals eerder gezegd) veelvuldig naar buiten gaan en er geen andere controlemaatregelen opgelegd kunnen worden.

Le régime communautaire ouvert est donc le cœur de la vie en maison de transition et est l'un des éléments qui distingue une maison de transition d'une prison.

Ce régime communautaire ouvert est naturellement soumis à une pression considérable en cas de consommation ou de possession de drogues par un ou plusieurs condamnés séjournant dans la maison de transition. L'effet perturbateur que la présence de drogues peut avoir sur une telle communauté ouverte à petite échelle ne peut être sous-estimé. Il est donc primordial d'en garantir le bon fonctionnement.

Par ailleurs, des considérations de sécurité évidentes se posent ici. La sécurité et l'intégrité physique des individus (y compris du consommateur de drogue lui-même) sont compromises dans toute forme de communauté (et certainement dans le cas d'un régime communautaire ouvert comme une maison de transition) par la présence possible de drogues.

La décision de réaliser un test incombe au responsable de la maison de transition qui, conformément à l'article 35 de l'arrêté royal du 22 juillet 2019 fixant les normes en vue de l'agrément comme maison de transition et fixant les conditions d'exploitation pour une maison de transition, assure la direction journalière de la maison de transition.

Le paragraphe 1er de l'article proposé dispose que la présence de substances illicites dans le corps peut être constatée par le biais d'un test de salive ou d'urine. Pour ce qui concerne la notion de “substances illicites”, à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes et à ses arrêtés d'exécution.

Le responsable de la maison de transition peut décider de réaliser un test sur la base d'indices individualisés de consommation de drogues, mais il peut également décider de tester de manière aléatoire. La possibilité de tester, à intervalles réguliers, un pourcentage de condamnés choisis au hasard est motivé par une finalité préventive, en ce sens que tout le monde court le “risque” d'être testé, ce qui a un effet dissuasif. Cet effet dissuasif est d'autant plus important dans un établissement comme une maison de transition, où les condamnés (comme mentionné précédemment) sortent fréquemment et où aucune autre mesure de contrôle ne peut être imposée.

Men wil aldus op deze wijze voorkomen dat veroorzaken door medegegetineerden onder druk worden gezet om drugs mee te brengen, aangezien er altijd een risico op tests bestaat.

Er zal niet worden ingegaan op het voorstel van de GBA (randnr. 16-17) om te specificeren dat het om “betrouwbare” individuele aanwijzingen dient te gaan. De GBA benadrukt het belang van de betrouwbaarheid van de aanwijzingen daar het enerzijds om gegevens gaat die betrekking hebben op de gezondheid van de betrokkenen en anderzijds omdat ze dienen ter rechtvaardiging van een andere verwerking van gegevens bedoeld in art. 9, § 2, g) GDPR, met name de afname van de test zelf, die belangrijke gevolgen kan hebben op het privéleven van de betrokkene.

In het hoger vermeld wetsontwerp aangaande de afname van drugstesten in gevangenissen wordt ook niet gespecificeerd dat de individuele aanwijzingen “betrouwbaar” moeten zijn. Enerzijds lijkt dit een vaag begrip, en anderzijds spreekt het vanzelf dat pas tot het afnemen van een test zal worden overgegaan indien er individuele aanwijzingen zijn die effectief wijzen in de richting van mogelijk druggebruik. Bovendien zullen de mogelijke consequenties voor de veroordeelde enkel het gevolg zijn van het resultaat van de test zelf, en niet van de aard of de graad van betrouwbaarheid van de individuele aanwijzingen die voor die test de aanleiding vormden.

Op vraag van de GBA wordt in de tekst een grondslag ingeschreven voor de verwerking van de individuele aanwijzingen, zowel wat het in ontvangst nemen van die gegevens door de door de verantwoordelijke van het transitiehuis aangewezen personeelsleden betreft, als het doorgeven ervan aan de verantwoordelijke van het transitiehuis. Aan de suggestie om deze gegevens in het dossier van de veroordeelde te bewaren, wordt tegemoetgekomen door te bepalen dat de gemotiveerde beslissing tot het uitvoeren van een test (op basis van individuele aanwijzingen) wordt bijgehouden in het dossier van de veroordeelde.

Voorts wordt bepaald dat de test wordt afgenomen door de door de verantwoordelijke van het transitiehuis aangewezen personeelsleden. Om de accuraatheid van de verwerkte gegevens te verzekeren, adviseerde de GBA (randnummer 20) om te voorzien dat de personeelsleden, die hiertoe worden aangewezen door de verantwoordelijke van het transitiehuis, een passende opleiding zouden genieten teneinde hen in staat te stellen om drugstesten af te nemen “volgens de regels van de kunst”. De tekst wordt dan ook in die zin aangevuld.

De afname van een drugstest laat voorts geen gebruik van fysieke dwang toe. Indien een veroordeelde weigert

De deze manier, l'on veut empêcher que les condamnés soient mis sous pression par d'autres pour apporter de la drogue, puisqu'il y a toujours un risque de test.

La proposition de l'APD (points 16-17) visant à préciser qu'il doit s'agir d'indices individualisés “fiabiles” ne sera pas retenue. L'APD souligne l'importance de la fiabilité des indices, d'une part parce qu'il s'agit de données relatives à la santé des personnes concernées et, d'autre part, parce qu'elles servent à justifier un autre traitement des données visées à l'article 9, § 2, g), du RGPD, à savoir le prélèvement du test lui-même qui peut avoir des conséquences importantes sur la vie privée de la personne concernée.

Dans le projet de loi susmentionné concernant la réalisation des tests de dépistage de drogues dans les prisons, il n'est pas non plus précisé que les indices individuels doivent être “fiabiles”. D'une part, cela semble être un concept vague et, d'autre part, il va de soi que le test ne sera effectué que s'il existe des indices individuels indiquant effectivement une possible consommation de drogues. En outre, les conséquences éventuelles pour le condamné ne résulteront que du résultat du lui-même, et non de la nature ou du degré de fiabilité des indices individuels qui ont motivé ce test.

À la demande de l'APD, le texte prévoit d'inscrire une base juridique pour le traitement des indices individualisés, tant en ce qui concerne la réception de ces données par les membres du personnel désignés par le responsable de la maison de transition que leur transmission au responsable de la maison de transition. La suggestion de conserver ces données dans le dossier du condamné est prise en compte en prévoyant que la décision motivée d'effectuer un test (sur la base d'indices individualisés) soit conservée dans le dossier du condamné.

Il est en outre stipulé que le test sera réalisé par des membres du personnel désignés par le responsable de la maison de transition. Pour garantir l'exactitude des données traitées, l'Autorité de protection des données a recommandé (point 20) de prévoir que les membres du personnel désignés à cet effet par le responsable de la maison de transition reçoivent une formation appropriée afin d'être capables de réaliser des tests “conformément aux règles de l'art”. Le texte est donc complété en ce sens.

La réalisation d'un test de drogues ne permet pas l'usage de la contrainte physique. Si un condamné

aan een test mee te werken, zullen aan de weigering van een test de gevolgen worden verbonden van een positieve test. De GBA wees er in voormeld advies (randnummer 22) nog op dat een door een veroordeelde geweigerde drugstest niet kan worden geregistreerd als een positieve test. Het is immers van belang dat persoonsgegevens op een nauwkeurige wijze worden verwerkt. Vandaar dat aldus de nuance wordt aangebracht dat aan de weigering van een test *de gevolgen* zullen worden verbonden van een positieve test en dat niet zonder meer wordt bepaald dat een weigering tot medewerking als een positief testresultaat zal worden beschouwd.

Na de afname van een drugstest wordt de veroordeelde van het resultaat schriftelijk in kennis gesteld, alsook van de mogelijkheid om een herhalingsonderzoek te vragen. Dit is een onderzoek dat volgens dezelfde dan wel een vergelijkbare methode als gebruikt bij het aanvankelijke onderzoek op een identiek tweede monster wordt uitgevoerd. De verantwoordelijke van het transitiehuis kan een vraag tot herhalingsonderzoek uitsluitend weigeren wanneer het wetenschappelijk onmogelijk is om nog een geldige test uit te voeren op het betrokken staal.

Op de suggestie van de GBA (randnr. 20) om de mogelijkheid te voorzien voor de veroordeelde om de onmiddellijke afname van een nieuwe test (en dus van een nieuw staal) te vragen indien de eerste test niet is afgenomen volgens de voorwaarden die de betrouwbaarheid ervan garanderen, wordt niet ingegaan. Het is immers niet duidelijk wie dan precies zou moeten beoordelen of de test onder de juiste omstandigheden en voorwaarden is afgenomen, en of de visie van de veroordeelde hierover zou volstaan om meteen een nieuwe test te moeten afnemen. Deze toevoeging zou het mogelijk maken dat de veroordeelde telkens de afname van een nieuwe test (met bijhorende inzet van testmateriaal) zou kunnen afdwingen indien de eerste test louter naar zijn oordeel niet onder de correcte omstandigheden werd afgenomen.

Een positief testresultaat zal bovendien door de verantwoordelijke van het transitiehuis onmiddellijk meegedeeld worden aan de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde. Overeenkomstig artikel 11, § 3, tweede lid van de wet van 17 mei 2006, wordt bij plaatsing in een transitiehuis immers steeds de gevangenis aangeduid die tijdens de duur van de plaatsing het detentiedossier van de veroordeelde zal beheren. De directeur bezorgt op zijn beurt de info aan de medische dienst en de psychosociale dienst van de gevangenis zodat op hun niveau en in het kader van hun deel van het dossierbeheer van de betrokken veroordeelde, kan worden nagegaan of deze nood heeft aan acute medische zorgen en eventueel

refuse de coopérer à un test, seront attachées au refus d'un test, les conséquences d'un test positif. L'autorité de protection des données a également souligné dans l'avis précité (point 22) qu'un test de drogues refusé par un condamné ne peut pas être enregistré comme un test positif. Il est en effet important que les données à caractère personnel soient traitées avec précision. C'est pourquoi il est précisé que si un condamné refuse de coopérer à un test, seront attachées au refus d'un test, les *conséquences* d'un test positif, et qu'il n'est pas écrit qu'un refus de coopérer sera considéré comme un résultat positif au test.

Après la réalisation d'un test de drogues, le condamné est informé par écrit du résultat et de la possibilité de demander un réexamen. Il s'agit d'un examen réalisé sur un deuxième échantillon identique en utilisant la même méthode ou une méthode similaire à celle utilisée lors de l'examen initial. Cette demande peut uniquement être refusée par le responsable de la maison de transition s'il est impossible sur le plan scientifique de réaliser un test valable sur l'échantillon concerné.

La suggestion de l'APD (point 20) visant à prévoir la possibilité pour le condamné de demander la réalisation immédiate d'un nouveau test (et donc, d'un nouvel échantillon) si le premier test n'a pas été réalisé dans les conditions garantissant sa fiabilité n'est pas retenue. En effet, il n'est pas clair qui devrait alors évaluer si le test a été effectué dans les conditions et circonstances appropriées, ni si l'avis du condamné à ce sujet suffirait pour justifier la réalisation immédiate d'un nouveau test. Cet ajout permettrait au condamné d'exiger à chaque fois la réalisation d'un nouveau test (avec l'utilisation du matériel de test correspondant) lorsque, selon son propre avis, le premier test n'a pas été réalisé dans les conditions appropriées.

Un résultat de test positif est immédiatement communiqué par le responsable de la maison de transition au directeur chargé de la gestion et du suivi du dossier de détention du condamné. Conformément à l'article 11, § 3, alinéa 2 de la loi du 17 mai 2006, en cas de placement en maison de transition, on désigne toujours la prison qui gèrera le dossier de détention pendant la durée du placement. Le directeur communique à son tour l'information au service médical et au service psychosocial de la prison afin qu'à leur niveau, et dans le cadre de leur participation à la gestion du dossier du condamné concerné, il puisse être déterminé si le condamné a besoin de soins médicaux aigus et, si nécessaire, de l'orienter vers un service d'aide en vue d'établir un plan

dient doorverwezen te worden naar de hulpverlening met het oog op de opstelling van een multidisciplinair behandelplan. Daarnaast zal de veroordeelde ook op het niveau en door het personeel van het transitiehuis in dit kader verder opgevolgd worden.

Indien een veroordeelde positief heeft getest, voorziet de voorgestelde regeling, net als het geval is na afname van een positieve test in een gevangenis of detentiehuis, in een eenmalige vervolgcontrole, die automatisch zal plaatsvinden. Die vervolgcontrole is noodzakelijk omdat drugs de werking van het open gemeenschapsregime in een transitiehuis sterk ontwrichten en een risico vormen voor de veiligheid. Het is dus belangrijk om de veroordeelde die positief getest heeft enerzijds psycho-medicosociaal op te volgen voor zijn verslavingsprobleem (vanuit de gevangenis en vanuit het transitiehuis), maar ook nog op te volgen via de automatische vervolgcontrole.

Na de vervolgcontrole kan de betrokkene enkel opnieuw getest worden indien er ofwel individuele aanwijzingen zijn of wanneer hij deel uitmaakt van een groep veroordeelden die “at random” worden getest. Het is echter wel de bedoeling dat hij therapeutisch verder opgevolgd wordt in geval van een eventuele verslavingsproblematiek.

Een koninklijk besluit zal de nadere regels vaststellen voor het afnemen van de drugstesten. Die regels betreffen in elk geval het herhalingsonderzoek en de vervolgcontrole, maar ook andere elementen kunnen hierin geregeld worden zoals bijvoorbeeld de wijze van afname van de testen, de bewaring van het staal, de analyse van het resultaat, enz.

Art. 4

Naast het niet naleven van de voorwaarden van de beslissing tot plaatsing en het in hoofde van de veroordeelde ontstaan van een tegenaanwijzing die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing, zal het afleggen van een positieve test aanleiding kunnen vormen voor de minister of zijn gemachtigde om de voorwaarden aan te passen of de beslissing tot plaatsing te herroepen.

Ondanks het feit dat, zoals hoger toegelicht, de aanwezigheid van drugs een ontwrichtende impact hebben op de kleine en open leefgemeenschap in een transitiehuis, wordt aan het afleggen van een positieve test geen automatische herroeping of automatische aanpassing van de voorwaarden gekoppeld.

Enerzijds omdat er op dit moment in de wet ook geen automatische herroeping of aanpassing van de voorwaarden voorzien is in geval van niet-naleving van

de behandeling multidisciplinaire. En outre, le condamné fera également l'objet d'un suivi complémentaire au niveau et par le personnel de la maison de transition.

Lorsqu'un condamné est testé positif, la réglementation proposée prévoit, comme c'est le cas lors d'un test positif en prison ou en maison de détention, qu'un contrôle de suivi unique aura lieu automatiquement. Ce contrôle de suivi est nécessaire parce que les drogues perturbent fortement le fonctionnement du régime communautaire ouvert dans une maison de transition et représentent un risque pour la sécurité. Il est donc important d'assurer le suivi psycho-médicosocial du condamné qui a été testé positif pour son problème de dépendance (à partir de la prison et de la maison de détention) d'une part, mais aussi de le suivre via le contrôle de suivi automatique.

Après le contrôle de suivi, la personne ne peut être testée à nouveau que s'il y a des indications individuelles ou si elle fait partie d'un groupe de condamnés testés “au hasard”. Ceci étant, le but est réellement qu'il y ait un suivi thérapeutique en cas d'éventuels problèmes de dépendance.

Un arrêté royal fixera les modalités de la réalisation des tests de drogues. Ces règles concernent, dans tous les cas, le réexamen et le contrôle de suivi, mais d'autres éléments peuvent également être réglés par ce biais, par exemple le mode de réalisation des tests, la conservation de l'échantillon, l'analyse du résultat, etc.

Art. 4

Outre le non-respect des conditions de la décision de placement et l'apparition dans le chef d'un condamné d'une contre-indication qui n'existait pas au moment de la décision de placement, un test positif pourra donner lieu à une adaptation des conditions ou à la révocation de la décision de placement par le ministre ou son délégué.

Malgré le fait que, comme expliqué ci-dessus, la présence de drogues a un impact perturbateur sur la petite communauté de vie ouverte d'une maison de transition, un test positif n'entraîne pas une révocation automatique ou un ajustement automatique des conditions.

D'une part, parce que la loi ne prévoit actuellement pas de révocation ou d'adaptation automatique des conditions en cas de non-respect de celles-ci ou d'apparition

de voorwaarden of van het ontstaan van een tegenaanwijzing die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing. Anderzijds is het vooral van belang dat het afleggen van een positieve test aanleiding geeft tot een gesprek, tot verdere opvolging en eventueel, indien dit nodig wordt geacht, tot het opleggen van een extra voorwaarde omtrent begeleiding.

Evenwel zal ook een herroeping van de plaatsing tot de mogelijkheden behoren. De beoordeling omtrent het al dan niet aanpassen van de voorwaarden of herroepen van de beslissing tot plaatsing zal toekomen aan de minister of zijn gemachtigde. In de wet wordt toegevoegd dat de verantwoordelijke van het transitiehuis de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde inlicht van het positief resultaat van de test. Het is vervolgens aan de directeur om de minister of zijn gemachtigde hiervan op de hoogte te brengen.

TITEL 3

Vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit

HOOFDSTUK 1

Wijziging van het Strafwetboek

Art. 5

De nationaliteit van het onthaalland verkrijgen is de apotheose van een geslaagd migratie- en integratieverhaal.

De terroristische misdrijven hebben het door hun specifieke aard en doel doorgaans gemunt op het land als geheel en kunnen daarom worden geïnterpreteerd als een vorm van afwijzing van het land, zijn instellingen en zijn waarden. Ze zijn juist het tegenovergestelde van een geslaagde integratie.

Dat rechtvaardigt dan ook een strengere en specifiekere aanpak, ook wat de mogelijkheid van vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit betreft.

Het is dus absoluut noodzakelijk dat de kwestie van de vervallenverklaring in geval van een veroordeling wegens terrorisme door de rechter wordt geanalyseerd zonder dat een vordering van het openbaar ministerie nodig is. Daarom moet in titel *I*ter van Boek II, van het Strafwetboek een artikel worden ingevoegd dat betrekking heeft op terroristische misdrijven.

d'une contre-indication qui n'existait pas au moment de la décision de placement. D'autre part, il est particulièrement important qu'un test positif donne lieu à une discussion, à un suivi et éventuellement, si nécessaire, à l'imposition d'une condition supplémentaire concernant un accompagnement.

Toutefois, une révocation du placement sera également possible. L'appréciation de la nécessité d'adapter les conditions ou de révoquer la décision de placement reviendra au ministre ou à son délégué. Il est ajouté dans la loi que le responsable de la maison de transition informe le directeur chargé de la gestion et du suivi du dossier de détention du condamné du résultat positif du test. Il appartient ensuite au directeur d'en informer le ministre ou son délégué.

TITRE 3

Déchéance de la nationalité belge

CHAPITRE 1ER

Modification du Code pénal

Art. 5

L'obtention de la nationalité du pays d'accueil est le point d'orgue ultime d'une migration et d'une intégration réussies.

Les infractions terroristes, du fait de leur nature et leur but particuliers s'attaquent de manière générale et large à l'ensemble du pays et peuvent donc être interprétées comme une forme de rejet du pays, de ses institutions et de ses valeurs. Elles représentent l'antithèse même d'une intégration réussie.

Cela justifie donc une approche plus sévère et spécifique, y compris sur le plan de la possibilité de déchéance de la nationalité belge.

Il est donc impératif que l'analyse de la question de la déchéance en cas de condamnation pour terrorisme, soit faite par le juge sans qu'une réquisition du ministère public soit nécessaire. Il convient dès lors d'insérer un article dans le titre *I*^{er}ter du Livre II, du Code pénal, traitant des infractions terroristes.

Het is de bedoeling dat de rechtbank zich ambtshalve uitspreekt over de kwestie van de bijkomende straf van vervallenverklaring van nationaliteit voor personen met twee nationaliteiten.

Indien de rechter beslist de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit niet uit te spreken omdat de gevolgen daarvan kennelijk onredelijk en onevenredig zouden zijn, moet hij dit doen bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis.

Alle voorwaarden van artikel 23/2 van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit moeten zijn vervuld, namelijk:

— de vervallenverklaring kan enkel worden uitgesproken ten aanzien van Belgen die hun nationaliteit niet hebben verkregen van een ouder of een adoptant die Belg was op de dag van hun geboorte en van Belgen wier nationaliteit niet werd toegekend op grond van artikel 11, eerste lid, 1° en 2°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit;

— de vervallenverklaring kan alleen worden uitgesproken indien zij als dader, mededader of medeplichtige veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel voor een misdrijf als bedoeld in Boek II, Titel I^{ter}, van het Strafwetboek;

— de vervallenverklaring kan niet worden uitgesproken indien dit tot gevolg zou hebben dat de betrokkene staatloos zou worden, tenzij de nationaliteit verkregen werd ten gevolge van een bedrieglijke handelwijze, door valse informatie of door verzwijging van enig relevant feit. In dat geval, zelfs indien de betrokkene er niet in geslaagd is zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen, zal de vervallenverklaring van de nationaliteit slechts uitgesproken worden na het verstrijken van een redelijke termijn die door de rechter aan de belanghebbende werd toegekend om te pogen zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State n° 77.986/1/V van 6 augustus 2025, punt 5, zullen de wijzigingen die aangebracht worden aan het Strafwetboek en aan artikel 23/2 van het WBNB door artikel 5 van dit ontwerp tot gevolg hebben dat het verschil in gestrengheid tussen de regeling inzake de vervallenverklaring van de nationaliteit wegens terroristische misdrijven enerzijds en wegens de misdrijven opgesomd in artikel 23/1, § 1, 1°, van het WBN anderzijds, groter wordt. Dit moet genuanceerd worden, omdat dit ontwerp geen wijziging van de voorwaarden voor vervallenverklaring beoogt, maar zich beperkt tot een wijziging in de procedure. Het ontwerp bepaalt dat de rechtbank zich ambtshalve zal moeten uitspreken over de eventuele bijkomende sanctie van vervallenverklaring van nationaliteit voor

Il est prévu que le tribunal se prononce d'office sur la question de la peine complémentaire de déchéance de nationalité pour les binationaux.

Si le juge décide de ne pas prononcer la déchéance de la nationalité belge au motif que les conséquences de celle-ci seraient manifestement déraisonnables et disproportionnées, il devra le faire par un jugement spécialement motivé.

L'ensemble des conditions prévues à l'article 23/2 du Code de la nationalité belge devra être respecté, à savoir:

— que la déchéance ne peut être prononcée qu'à l'égard de Belges qui ne tiennent pas leur nationalité d'un auteur ou adoptant belge au jour de leur naissance et des Belges qui ne se sont pas vu attribuer leur nationalité en vertu de l'article 11, alinéa 1er, 1° et 2° du Code de la nationalité belge;

— que la déchéance ne peut être prononcée que s'ils ont été condamnés, comme auteurs, coauteurs ou complices, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis pour une infraction visée au Livre II, titre Ier*ter*, du Code pénal;

— que la déchéance ne peut être prononcée au cas où celle-ci aurait pour effet de rendre l'intéressé apatride, à moins que la nationalité n'ait été acquise à la suite d'une conduite frauduleuse, par de fausses informations ou par dissimulation d'un fait pertinent. Dans ce cas, même si l'intéressé n'a pas réussi à recouvrer sa nationalité d'origine, la déchéance de nationalité ne sera prononcée qu'à l'expiration d'un délai raisonnable accordé par le juge à l'intéressé afin de lui permettre d'essayer de recouvrer sa nationalité d'origine.

Conformément à l'avis du Conseil d'État n° 77.986/1/V du 6 août 2025, point 5, les modifications apportées au Code pénal et à l'article 23/2 du CNB, par l'article 5 du présent projet entraîneront une plus grande différence de sévérité entre les règles relatives à la déchéance de nationalité pour les infractions terroristes et pour les infractions énumérées à l'article 23/1, § 1er, 1°, du Code de la nationalité belge. Une nuance doit être apportée, dès lors que le projet n'a pas pour objet de modifier les conditions de déchéance mais se limite à une modification procédurale. Le projet prévoit que le tribunal devra se prononcer d'office sur la question de la peine complémentaire de déchéance de nationalité pour les binationaux, sans qu'une réquisition du ministère public soit nécessaire, mais que le juge reste libre de prononcer

de bipatriden, zonder dat dit gevorderd moet worden door het openbaar ministerie; de rechter blijft evenwel vrij om dit al dan niet uit te spreken. Indien hij beslist om dit niet uit te spreken omdat de gevolgen daarvan kennelijk onredelijk en onevenredig zouden zijn, moet hij dit doen bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis.

Het is bovendien nuttig om, naast de in deze uiteenzetting reeds gegeven rechtvaardiging met betrekking tot de verschillende regels voor de vervallenverklaring van nationaliteit bij de terroristische misdrijven in vergelijking tot de misdrijven opgesomd in artikel 23/1, § 1, 1° WBN, eraan te herinneren dat artikel 8.3 van het Verdrag tot beperking der Staatloosheid van 1961 zich niet verzet tegen een dergelijk verschil. Dit artikel laat immers toe dat een Verdragsluitende Staat de nationaliteit van een individu afneemt, zelfs al heeft dit tot gevolg dat hij staatloos wordt, wegens gebrek aan loyauteit ten aanzien van de Verdragsluitende Staat of wegens gedrag dat ernstige schade berokkent aan de essentiële belangen van de Staat. Welnu, terroristische misdrijven passen binnen deze definitie.

HOOFDSTUK 2

Wijzigingen van het Wetboek van de Belgische nationaliteit

Art. 6

Deze bepaling strekt ertoe de lijst van de misdrijven die kunnen leiden tot de vervallenverklaring van de nationaliteit, uit te breiden, dit om het strafrechtelijk beleid te versterken.

Daarbij worden de feiten inzake georganiseerde criminaliteit waarbij de persoon een beslissende of leidinggevende rol heeft gespeeld, evenals levens- en zedendelicten beoogd.

Voor de zedendelicten wordt voorgesteld om de misdrijven van seksueel strafrecht en de misdrijven met betrekking tot misbruik van prostitutie op te nemen.

Voor de levensdelicten omvat dit concept opzettelijk doden, onopzettelijk doden en opzettelijk doden, niet doodslag genoemd. Aangezien een vervallenverklaring alleen kan worden uitgesproken als de persoon is veroordeeld tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel, moeten alleen opzettelijk doden en de zwaarste vormen van onopzettelijk doden in aanmerking worden genomen.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State n° 77.986/1/V van 6 augustus 2025, punt 6, werd

ou non celle-ci. S'il décide de ne pas prononcer celle-ci, au motif que les conséquences de celle-ci seraient manifestement déraisonnables et disproportionnées, il devra le faire par un jugement spécialement motivé.

Par ailleurs, outre les justifications déjà données dans le présent exposé quant à la différence de règles relatives à la déchéance de nationalité pour les infractions terroristes par rapport aux infractions énumérées à l'article 23/1, § 1er, 1°, du CNB, il est utile de rappeler que l'article 8.3 de la Convention sur la réduction des cas d'apatridie de 1961 lui-même permet une telle différence. En effet, cet article permet à un État contractant de priver un individu de sa nationalité, même si cela avait pour effet de le rendre apatride, s'il manque de loyauté envers l'État contractant ou a eu un comportement de nature à porter un préjudice grave aux intérêts essentiels de l'État, définition dans laquelle entrent les infractions terroristes.

CHAPITRE 2

Modifications du Code de la nationalité belge

Art. 6

Cette disposition vise, dans un souci de renforcement de la politique criminelle, à étendre la liste des infractions susceptibles d'entraîner la déchéance de nationalité.

L'objectif est de viser les faits de criminalité organisée dans laquelle la personne a joué un rôle décisif ou dirigeant ainsi que l'homicide ou les délits de mœurs.

En ce qui concerne les infractions de mœurs, il est proposé de reprendre les infractions de droit pénal sexuel et les infractions relatives à l'abus de prostitution.

En ce qui concerne l'homicide, cette notion recouvre l'homicide volontaire, involontaire et l'homicide volontaire non qualifié de meurtre. Néanmoins, sachant qu'une déchéance ne peut être prononcée que si la personne a été condamné à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis, seul l'homicide volontaire et les formes les plus graves d'homicide involontaire doivent être retenus.

Conformément à l'avis du Conseil d'État n° 77.986/1/V du 6 août 2025, point 6, l'exhaustivité et la pertinence

de volledigheid en de relevantie nagezien van de lijst van misdrijven die tot een vervallenverklaring van de nationaliteit kunnen leiden, waarbij rekening werd gehouden met de ernst van de misdrijven maar ook met hun gevolgen (bijvoorbeeld het overlijden van een persoon). De zedenfeiten en misdrijven betreffende misbruik van prostitutie, evenals alle vrijwillige levensdelicten werden opgenomen in de lijst. We mogen evenwel niet uit het oog verliezen dat enkel de veroordelingen tot een gevangenisstraf van minstens vijf jaar zonder uitstel kunnen leiden tot de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit.

De verjaringstermijn voor een vordering tot vervallenverklaring voor de misdrijven opgesomd in artikel 23/1, § 1, 1°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit is thans tien jaar. Dat betekent dat de persoon alleen van de Belgische nationaliteit vervallen kan worden verklaard voor zover de feiten waarvan hij wordt beschuldigd, zijn gepleegd binnen tien jaar na de datum waarop hij de Belgische nationaliteit heeft verkregen. Aangezien het toepassingsgebied *ratione personae* beperkt is en personen de Belgische nationaliteit kunnen hebben verkregen tijdens hun minderjarigheid, is de termijn van tien jaar extreem kort. Daarom wordt voorgesteld die te verlengen tot vijftien jaar. Met het oog op eenvormigheid geldt deze verlenging voor alle misdrijven opgesomd in artikel 23/1, § 1, 1°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, met uitzondering van de misdrijven bedoeld in de artikelen 136*bis*, 136*ter* en 136*quater* van het Strafwetboek (misdrijven van internationaal humanitair recht, waarvoor geen verjaringstermijn is bepaald).

Art. 7

Gelet op de toevoeging van artikel 141*quater* aan het Strafwetboek, dat bepaalt dat de kwestie van de vervallenverklaring ambtshalve door de strafrechter wordt geanalyseerd in geval van een veroordeling wegens terrorisme, zonder dat een vordering van het openbaar ministerie nodig is, dient artikel 23/2 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit te worden gewijzigd om de verwijzing naar die vordering van het openbaar ministerie te schrappen.

De minister van Justitie,

Annelies Verlinden

de la liste d'infractions pouvant entraîner la déchéance de nationalité ont été vérifiées en tenant compte de la gravité de celles-ci, mais également de leurs conséquences (par ex. décès d'une personne). L'ensemble des infractions de droit pénal sexuel et des infractions relatives à l'abus de prostitution ainsi que l'ensemble des homicides volontaires ayant entraîné la mort, ont été reprises et ajoutées à la liste. Rappelons cependant que seules les condamnations à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis peuvent entraîner la déchéance de la nationalité belge.

Actuellement, le délai de prescription de l'action en déchéance pour les infractions reprises à l'article 23/1, § 1er, 1° du Code de la nationalité belge est de 10 ans. Cela veut dire que la personne ne peut être déchue de la nationalité belge que pour autant que les faits lui reprochés aient été commis dans les dix ans à compter de la date d'obtention de la nationalité belge. Sachant que le champ d'application *ratione personae* est limité et que les personnes peuvent avoir obtenu la nationalité belge durant leur minorité, le délai de 10 ans est un délai extrêmement court. Il est donc proposé de l'étendre à 15 ans. Dans un souci d'uniformité, cette extension vaut pour l'ensemble des infractions reprises à l'article 23/1, § 1er, 1° du Code de la nationalité belge, à l'exception toujours des infractions visées aux articles 136*bis*, 136*ter* et 136*quater* du Code pénal (infractions de droit international humanitaire, pour lesquelles aucun délai n'est prévu).

Art. 7

Vu l'ajout de l'article 141*quater* dans le Code pénal, prévoyant que la question de la déchéance sera analysée d'office par le juge pénal en cas de condamnation pour terrorisme, sans qu'une réquisition du ministère public soit nécessaire, il convient de modifier l'article 23/2 du Code de la nationalité belge afin de supprimer la référence à cette réquisition du ministère public.

La ministre de la Justice,

Annelies Verlinden

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

**Voorontwerp van wet betreffende drugstesten
in de transitiehuizen en de vervallenverklaring
van Belgische nationaliteit**

TITEL 1 – Algemene bepaling

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

**TITEL 2 – Wijzigingen van de wet
van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie
van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en
de aan het slachtoffer toegekende rechten
in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten**

Art. 2. In artikel 9/3, § 1, van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, ingevoegd bij wet van 11 juli 2018, wordt een 6° ingevoegd luidende:

“6° de veroordeelde stemt schriftelijk in met de mogelijkheid tot afname van de in artikel 9/4 bedoelde test.”

Art. 3. In Titel IV, hoofdstuk II*bis* van dezelfde wet, ingevoegd bij wet van 11 juli 2018, wordt een artikel 9/4 ingevoegd, luidende:

“Art. 9/4. De verantwoordelijke van het transitiehuis kan, wanneer dit om veiligheidsredenen of voor de goede werking van het open gemeenschapsregime noodzakelijk is, beslissen de veroordeelde gedurende de plaatsing in het transitiehuis te onderwerpen aan de afname van een speeksel- of urine-test teneinde de aanwezigheid van verboden stoffen in het lichaam vast te stellen.

Onder verboden stoffen wordt verstaan: verboden stoffen overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en anti-septica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De verantwoordelijke van het transitiehuis kan hiertoe beslissen op basis van individuele aanwijzingen van gebruik van verboden stoffen. Hij kan, eveneens, wanneer dit om veiligheidsredenen of voor de goede werking van het open gemeenschapsregime noodzakelijk is, beslissen op geregelde tijdstippen een aantal willekeurig geselecteerde veroordeelden te onderwerpen aan de afname van voormelde test. De test wordt afgenomen door de door de verantwoordelijke van het transitiehuis aangewezen personeelsleden.

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'État

**Avant-projet de loi relative aux tests de drogue
dans les maisons de transition et à la déchéance
de nationalité belge**

TITRE 1ER – Disposition générale

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

**TITRE 2 – Modifications de la loi
du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe
des personnes condamnées à une peine privative
de liberté et aux droits reconnus à la victime
dans le cadre des modalités d'exécution de la peine**

Art. 2. Dans l'article 9/3, § 1er de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, un point 6° est inséré, rédigé comme suit:

“6° le condamné accepte par écrit la possibilité de se soumettre au test visé à l'article 9/4”.

Art. 3. Dans le titre IV, chapitre II*bis* de la même loi, inséré par la loi du 11 juillet 2018, un article 9/4 est inséré, rédigé comme suit:

“Art. 9/4. Le responsable de la maison de transition peut, si cela est nécessaire pour des raisons de sécurité ou pour le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert, décider de soumettre le condamné à la réalisation d'un test de salive ou d'urine pendant le placement en maison de transition afin de constater la présence de substances illicites dans le corps.

Par substances illicites, on entend: les substances illicites conformément à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes et ses arrêtés d'exécution.

Le responsable de la maison de transition peut prendre cette décision sur la base d'indices individualisés de consommation de substances illicites. Il peut, si c'est également nécessaire pour des raisons de sécurité ou pour le bon fonctionnement du régime communautaire, décider de soumettre régulièrement un pourcentage de condamnés sélectionnés au hasard au test susmentionné. Le test est réalisé par les membres du personnel désignés à cet effet par le responsable de la maison de transition.

De afname van de in het eerste lid bedoelde test laat geen gebruik van fysieke dwang toe. Indien een veroordeelde weigert aan een test mee te werken, zal dit als een positief testresultaat worden beschouwd.

Na de afname van de in het eerste lid bedoelde test wordt de veroordeelde van het resultaat schriftelijk in kennis gesteld, alsook van de mogelijkheid om een herhalingsonderzoek te vragen. Dit verzoek kan door de verantwoordelijke van het transitiehuis uitsluitend geweigerd worden wanneer het wetenschappelijk onmogelijk is om nog een geldige test uit te voeren op het betrokken staal.

De verantwoordelijke van het transitiehuis deelt een positief testresultaat onmiddellijk mee aan de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde, die het op zijn beurt meedeelt aan de medische dienst en de psychosociale dienst van de gevangenis, om na te gaan of de veroordeelde nood heeft aan acute medische zorgen en voor de eventuele doorverwijzing naar de hulpverlening met het oog op de opstelling van een multidisciplinair behandelplan.

Na een positief testresultaat volgt automatisch een eenmalige vervolgcontrole.

De Koning stelt de nadere regels vast voor het afnemen van de test bedoeld in het eerste lid. Die regels betreffen in elk geval het herhalingsonderzoek en de vervolgcontrole.”

Art. 4 In artikel 12, § 2bis van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 11 juli 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “Indien de voorwaarden van een beslissing tot plaatsing in een transitiehuis niet worden nageleefd, of indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing” vervangen door de woorden “Indien de voorwaarden van een beslissing tot plaatsing in een transitiehuis niet worden nageleefd, indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing, of in geval van een positief resultaat van de in artikel 9/4, eerste lid, bedoelde test”.

2° het tweede lid wordt aangevuld met de woorden: “In voorkomend geval licht hij hem in over het positief resultaat van de in artikel 9/4, eerste lid, bedoelde test.”

3° het derde lid wordt aangevuld met de woorden “, en licht hem in voorkomend geval in van het positief resultaat van de in artikel 9/4, eerste lid, bedoelde test”.

TITEL 3 – Vervallenverklaring van Belgische nationaliteit

HOOFDSTUK 1 – Wijziging van het Strafwetboek

Art. 5. In het Strafwetboek wordt een artikel 141*quater* ingevoegd, dat luidt als volgt:

La réalisation du test visé à l’alinéa 1er ne permet pas l’usage de la contrainte physique. Si un condamné refuse de coopérer à un test, ce refus sera considéré comme étant un test positif.

Après la réalisation du test visé à l’alinéa 1er, le condamné est informé par écrit du résultat ainsi que de la possibilité de demander un réexamen. Cette demande peut uniquement être refusée par le responsable de la maison de transition s’il est impossible sur le plan scientifique de réaliser un test valable sur l’échantillon concerné.

Le responsable de la maison de transition communique un résultat de test positif immédiatement au directeur chargé de la gestion et du suivi du dossier de détention du condamné qui, à son tour, le signale au service médical et au service psychosocial de la prison afin de vérifier si le condamné a besoin de soins médicaux aigus et de l’orienter éventuellement vers un service d’aide en vue d’établir un plan de traitement multidisciplinaire.

Après un résultat de test positif, un contrôle de suivi unique est effectué de manière automatique.

Le Roi fixe les modalités pour la réalisation du test visé à l’alinéa 1er. Ces modalités concernent, dans tous les cas, le réexamen et le contrôle de suivi.”

Art. 4. Dans l’article 12, § 2bis de la même loi, inséré par la loi du 11 juillet 2018, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le premier alinéa, les mots “En cas de non-respect des conditions d’une décision de placement en maison de transition ou s’il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n’existait pas au moment de la décision de placement,” sont remplacés par les mots “En cas de non-respect des conditions d’une décision de placement en maison de transition ou s’il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n’existait pas au moment de la décision de placement, ou en cas de résultat positif au test visé à l’article 9/4, alinéa 1er,”.

2° le deuxième alinéa est complété avec les mots: “Le cas échéant, il l’informe du résultat positif du test visé à l’article 9/4, alinéa 1er.”

3° le troisième alinéa est complété avec les mots: “et il l’informe, le cas échéant, du résultat positif du test visé à l’article 9/4, alinéa 1er.”.

TITRE 3 – Déchéance de la nationalité belge

CHAPITRE 1ER – Modification du Code pénal

Art. 5. Dans le Code pénal, un article 141*quater* est inséré, rédigé comme suit:

“Art. 141^{quater}.

Bij een veroordeling, als dader, mededader of medeplichtige, tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel, voor een misdrijf als bedoeld in deze titel, spreekt de rechter zich ambtshalve uit over de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit van de belanghebbende, met inachtneming van de voorwaarden die vermeld zijn in artikel 23/2 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

De rechter kan, bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis, beslissen de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit niet uit te spreken indien de gevolgen daarvan kennelijk onredelijk en onevenredig zouden zijn.”.

HOOFDSTUK 2 – Wijzigingen van het Wetboek van de Belgische nationaliteit

Art. 6. In artikel 23/1, § 1, tweede lid, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, laatst gewijzigd door de wet van 20 juli 2015, wordt de tekst onder 1° vervangen als volgt:

“1° indien zij als dader, mededader of medeplichtige veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel voor een misdrijf vermeld in de artikelen 101 tot 112, 113 tot 120bis, 120^{quater}, 120^{sexies}, 120^{octies}, 121 tot 123, 123ter, 123^{quater}, tweede lid, 124 tot 134, 136bis, 136ter, 136^{quater}, 136^{quinquies}, 136^{sexies} en 136^{septies}, 279bis, 280, 1° en 7°, 323, eerste lid, 324ter, §§ 3 en 4, 331bis, 347bis, § 4, 352, 393 tot 397, 401, 404, 405bis, 7°, 405ter, 405^{quater}, eerste lid, 1° en 4°, 408, 409, §§ 4 en 5, 410bis, derde lid, 3°, 417/2, derde lid, 2°, 417/7, 417/11 tot 417/22, 417/24 tot 417/38, 417/40, 417/44 tot 417/46, 417/52, 423, § 3, 425, § 3, 428, § 5, 433^{quater}/1, 433^{quater}/4, 433^{quinquies} tot 433^{octies}, 433^{novies}/10, 442^{quater}, § 3, 474, 475, 477 tot 477^{sexies}, 488bis, 518, derde lid, en 532 van het Strafwetboek en de artikelen 77bis, 77ter, 77^{quater} en 77^{quinquies} van de vreemdelingenwet, voor zover zij de hen ten laste gelegde feiten hebben gepleegd binnen vijftien jaar vanaf de dag waarop zij de Belgische nationaliteit hebben verworven, met uitzondering van de misdrijven bedoeld in de artikelen 136bis, 136ter en 136^{quater} van het Strafwetboek;”.

Art. 7. In artikel 23/2, § 1, van hetzelfde Wetboek, laatst gewijzigd door de wet van 18 juni 2018, worden de woorden “op vordering van het openbaar ministerie” vervangen door de woorden “, overeenkomstig artikel 141^{quater} van het Strafwetboek,”;

TITEL 4 – Inwerkingtreding

Art. 8. Titel 2 treedt in werking op een door de Koning te bepalen datum en uiterlijk op 1 mei 2026.

“Art. 141^{quater}.

En cas de condamnation, comme auteur, coauteur ou complice, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis, pour une des infractions visées au présent titre, le juge se prononce d'office sur la déchéance de la nationalité belge de l'intéressé, dans le respect des conditions prévues à l'article 23/2 du Code de la nationalité belge.

Le juge peut décider, par un jugement spécialement motivé, de ne pas prononcer la déchéance de la nationalité belge lorsque les conséquences de celle-ci seraient manifestement déraisonnables et disproportionnées.”.

CHAPITRE 2 – Modifications du Code de la nationalité belge

Art. 6. Dans l'article 23/1, § 1er, alinéa 2, du Code de la nationalité belge, modifié en dernier lieu par la loi du 20 juillet 2015, le 1° est remplacé par ce qui suit:

“1° s'ils ont été condamnés, comme auteur, coauteur ou complice, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis pour une infraction visée aux articles 101 à 112, 113 à 120bis, 120^{quater}, 120^{sexies}, 120^{octies}, 121 à 123, 123ter, 123^{quater}, alinéa 2, 124 à 134, 136bis, 136ter, 136^{quater}, 136^{quinquies}, 136^{sexies} et 136^{septies}, 279bis, 280, 1° et 7°, 323, alinéa 1er, 324ter, §§ 3 et 4, 331bis, 347bis, § 4, 352, 393 à 397, 401, 404, 405bis, 7°, 405ter, 405^{quater}, alinéa 1er, 1° et 4°, 408, 409, §§ 4 et 5, 410bis, alinéa 3, 3°, 417/2, alinéa 3, 2°, 417/7, 417/11 à 417/22, 417/24 à 417/38, 417/40, 417/44 à 417/46, 417/52, 423, § 3, 425, § 3, 428, § 5, 433^{quater}/1, 433^{quater}/4, 433^{quinquies} à 433^{octies}, 433^{novies}/10, 442^{quater}, § 3, 474, 475, 477 à 477^{sexies}, 488bis, 518, alinéa 3 et 532 du Code pénal et aux articles 77bis, 77ter, 77^{quater} et 77^{quinquies} de la loi sur les étrangers, pour autant que les faits leur reprochés aient été commis dans les quinze ans à compter de la date d'obtention de la nationalité belge, à l'exception des infractions visées aux articles 136bis, 136ter et 136^{quater} du Code pénal;”.

Art. 7. Dans l'article 23/2, § 1er, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 18 juin 2018, les mots “sur réquisition du ministère public” sont remplacés par les mots “, conformément à l'article 141^{quater} du Code pénal,”.

TITRE 4 – Entrée en vigueur

Art. 8. Le titre 2 entre en vigueur à la date fixée par le Roi et au plus tard le 1er mai 2026.

Regelgevingsimpactanalyse

RiA-AiR

- :: Vul het formulier bij voorkeur online in ria-air.fed.be
- :: Contacteer de helpdesk indien nodig ria-air@premier.fed.be
- :: Raadpleeg de handleiding, de FAQ, enz. www.veroeenvoudiging.be

Beschrijvende fiche

Auteur .a.

Bevoegd regeringslid	Minister van Justitie
Contactpersoon beleidscel (naam, e-mail, tel.)	Eva DE KONINCK (eva.dekoninck@verlinden.belgium.be) / Ward YPERMAN (ward.yperman@verlinden.belgium.be)
Overheidsdienst	FOD Justitie
Contactpersoon overheidsdienst (naam, e-mail, tel.)	Jennifer SCHIRA (jennifer.schira@just.fgov.be) / Wim VAN BRUSSEL (wim.vanbrussel@just.fgov.be)

Ontwerp .b.

Titel van het ontwerp van regelgeving	Voorontwerp van wet betreffende drugstesten in de transitiehuizen en de vervallenverklaring van Belgische nationaliteit.	
Korte beschrijving van het ontwerp van regelgeving met vermelding van de oorsprong (verdrag, richtlijn, samenwerkingsakkoord, actualiteit ...), de beoogde doelen van uitvoering.	In uitvoering van het Regeerakkoord wordt een wettelijke regeling ingevoerd voor het afnemen van drugstesten in de transitiehuizen. In uitvoering van het Regeerakkoord worden de mogelijkheden tot vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit versterkt.	
Impactanalyses reeds uitgevoerd	☐ Ja ☒ Nee	Indien ja, gelieve een kopie bij te voegen of de referentie van het document te vermelden: --

Raadpleging over het ontwerp van regelgeving .c.

Verplichte, facultatieve of informele raadplegingen:	Advies IF, akkoord Minister van begroting, advies Raad van State,

Bronnen gebruikt om de impactanalyse uit te voeren .d.

Statistieken, referentiedocumenten, organisaties en contactpersonen:	--

Datum van beëindiging van de impactanalyse .e.

Welke impact heeft het ontwerp van regelgeving op deze 21 thema's?

Een ontwerp van regelgeving zal meestal slechts impact hebben op enkele thema's.

Een niet-exhaustieve lijst van trefwoorden is gegeven om de inschatting van elk thema te vergemakkelijken.

Indien er een **positieve en/of negatieve impact** is, leg deze uit (gebruik indien nodig trefwoorden) en vermeld welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve effecten te verlichten/te compenseren.

Voor de thema's **3, 10, 11** en **21** worden meer gedetailleerde vragen gesteld.

Raadpleeg de [handleiding](#) of contacteer de helpdesk ria-air@premier.fed.be indien u vragen hebt.

Kansarmoedebestrijding .1.

Menswaardig minimuminkomen, toegang tot kwaliteitsvolle diensten, schuldenoverlast, risico op armoede of sociale uitsluiting (ook bij minderjarigen), ongeletterdheid, digitale kloof.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact

Gelijke Kansen en sociale cohesie .2.

Non-discriminatie, gelijke behandeling, toegang tot goederen en diensten, toegang tot informatie, tot onderwijs en tot opleiding, loonkloof, effectiviteit van burgerlijke, politieke en sociale rechten (in het bijzonder voor kwetsbare bevolkingsgroepen, kinderen, ouderen, personen met een handicap en minderheden).

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact

Gelijkheid van vrouwen en mannen .3.

Toegang van vrouwen en mannen tot bestaansmiddelen: inkomen, werk, verantwoordelijkheden, gezondheid/zorg/welzijn, veiligheid, opleiding/kennis/vorming, mobiliteit, tijd, vrije tijd, etc.

Uitoefening door vrouwen en mannen van hun fundamentele rechten: burgerlijke, sociale en politieke rechten.

1. Op welke personen heeft het ontwerp (rechtstreeks of onrechtstreeks) een impact en wat is de naar geslacht uitgesplitste samenstelling van deze groep(en) van personen?

Indien geen enkele persoon betrokken is, leg uit waarom.

[Elke persoon](#)

Indien er personen betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de eventuele verschillen in de respectieve situatie van vrouwen en mannen binnen de materie waarop het ontwerp van regelgeving betrekking heeft.

Indien er verschillen zijn, beantwoord dan vragen 3 en 4.

3. Beperken bepaalde van deze verschillen de toegang tot bestaansmiddelen of de uitoefening van fundamentele rechten van vrouwen of mannen (problematische verschillen)? [J/N] > Leg uit

--

4. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de gelijkheid van vrouwen en mannen, rekening houdend met de voorgaande antwoorden?

--

Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 5.

5. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

Gezondheid .4.

Toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg, efficiëntie van het zorgaanbod, levensverwachting in goede gezondheid, behandelingen van chronische ziekten (bloedvatenziekten, kankers, diabetes en chronische ademhalingsziekten), gezondheidsdeterminanten (sociaaleconomisch niveau, voeding, verontreiniging), levenskwaliteit.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☐ Geen impact

Het beleid binnen de hier geregelde transitiehuizen, is zowel gericht op de druggebruiker door de begeleiding en behandeling intra muros en doorverwijzing naar externe hulpverlening, als op de bestrijding van de drugshandel en druggerelateerde problemen, via preventie en controle, met oog op de devrijwaring van de veiligheid en de goede werking van het gemeenschapsregime in die transitiehuizen.
Nationaliteit : geen impact.

Werkgelegenheid .5.

Toegang tot de arbeidsmarkt, kwaliteitsvolle banen, werkloosheid, zwartwerk, arbeids- en ontslagomstandigheden, loopbaan, arbeidstijd, welzijn op het werk, arbeidsongevallen, beroepsziekten, evenwicht privé- en beroepsleven, gepaste verloning, mogelijkheid tot beroepsopleiding, collectieve arbeidsverhoudingen.

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☒ Geen impact

Consumptie- en productiepatronen .6.

Prijsstabiliteit of -voorzienbaarheid, inlichting en bescherming van de consumenten, doeltreffend gebruik van hulpbronnen, evaluatie en integratie van (sociale- en milieu-) externaliteiten gedurende de hele levenscyclus van de producten en diensten, beheerpatronen van organisaties.

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☒ Geen impact

Economische ontwikkeling .7.

Oprichting van bedrijven, productie van goederen en diensten, arbeidsproductiviteit en productiviteit van hulpbronnen/grondstoffen, competitiviteitsfactoren, toegang tot de markt en tot het beroep, markttransparantie, toegang tot overheidsopdrachten, internationale handels- en financiële relaties, balans import/export, ondergrondse economie, bevoorradingszekerheid van zowel energiebronnen als minerale en organische hulpbronnen.

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☒ Geen impact

Investerings .8.

Investerings in fysiek (machines, voertuigen, infrastructuur), technologisch, intellectueel (software, onderzoek en ontwikkeling) en menselijk kapitaal, nettoinvesteringcijfer in procent van het bbp.

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☒ Geen impact

Onderzoek en ontwikkeling .9.

Mogelijkheden betreffende onderzoek en ontwikkeling, innovatie door de invoering en de verspreiding van nieuwe productiemethodes, nieuwe ondernemingspraktijken of nieuwe producten en diensten, onderzoeks- en ontwikkelingsuitgaven.

☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	↓ Leg uit.	☒ Geen impact

KMO .10.

Impact op de ontwikkeling van de kmo's.

1. Welke ondernemingen zijn rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken?

Beschrijf de sector(en), het aantal ondernemingen, het % kmo's (< 50 werknemers), waaronder het % micro-ondernemingen (< 10 werknemers).

Indien geen enkele onderneming betrokken is, leg uit waarom.

/

↓ Indien er kmo's betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de kmo's.
N.B. De impact op de administratieve lasten moet bij thema 11 gedetailleerd worden.

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vragen 3 tot 5.

3. Is deze impact verhoudingsgewijs zwaarder voor de kmo's dan voor de grote ondernemingen? [J/N] > Leg uit

--

4. Staat deze impact in verhouding tot het beoogde doel? [J/N] > Leg uit

--

5. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Administratieve lasten .11.

Verlaging van de formaliteiten en administratieve verplichtingen die direct of indirect verbonden zijn met de uitvoering, de naleving en/of de instandhouding van een recht, een verbod of een verplichting.

↓ Indien burgers (zie thema 3) en/of ondernemingen (zie thema 10) betrokken zijn, beantwoord dan volgende vragen.

1. Identificeer, per betrokken doelgroep, de nodige formaliteiten en verplichtingen voor de toepassing van de regelgeving. Indien er geen enkele formaliteiten of verplichtingen zijn, leg uit waarom.

a. **Huidige regelgeving**

b. **Regelgeving in ontwerp**

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in de huidige* regelgeving, beantwoord dan vragen 2a tot 4a.

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in het ontwerp van regelgeving**, beantwoord dan vragen 2b tot 4b.

2. Welke documenten en informatie moet elke betrokken doelgroep verschaffen?

a.

b.

3. Hoe worden deze documenten en informatie, per betrokken doelgroep, ingezameld?

a.

b.

4. Welke is de periodiciteit van de formaliteiten en verplichtingen, per betrokken doelgroep?

a.

b.

5. Welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Energie .12.

Energemix (koolstofarm, hernieuwbaar, fossiel), gebruik van biomassa (hout, biobrandstoffen), energie-efficiëntie, energieverbruik van de industrie, de dienstensector, de transportsector en de huishoudens, bevoorradingszekerheid, toegang tot energiediensten en -goederen.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Leg uit. ☒ Geen impact

Mobiliteit .13.

Transportvolume (aantal afgelegde kilometers en aantal voertuigen), aanbod van gemeenschappelijk personenvervoer, aanbod van wegen, sporen en zee- en binnenvaart voor goederenvervoer, verdeling van de vervoerswijzen (modal shift), veiligheid, verkeersdichtheid.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Leg uit. ☒ Geen impact

Voeding .14.

Toegang tot veilige voeding (kwaliteitscontrole), gezonde en voedzame voeding, verspilling, eerlijke handel.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Leg uit. ☒ Geen impact

Klimaatverandering .15.

Uitstoot van broeikasgassen, aanpassingsvermogen aan de gevolgen van de klimaatverandering, veerkracht, energieovergang, hernieuwbare energiebronnen, rationeel energiegebruik, energie-efficiëntie, energieprestaties van gebouwen, winnen van koolstof.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Leg uit. ☒ Geen impact

Natuurlijke hulpbronnen .16.

Efficiënt beheer van de hulpbronnen, recyclage, hergebruik, waterkwaliteit en -consumptie (oppervlakte- en grondwater, zeeën en oceanen), bodemkwaliteit en -gebruik (verontreiniging, organisch stofgehalte, erosie, drooglegging, overstromingen, verdichting, fragmentatie), ontbossing.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Leg uit. ☒ Geen impact

Buiten- en binnenlucht .17.

Luchtqualiteit (met inbegrip van de binnenlucht), uitstoot van verontreinigende stoffen (chemische of biologische agentia: methaan, koolwaterstoffen, oplosmiddelen, SO _x , NO _x , NH ₃), fijn stof.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Leg uit. ☒ Geen impact

Biodiversiteit .18.

Graad van biodiversiteit, stand van de ecosystemen (herstelling, behoud, valorisatie, beschermde zones), verandering en fragmentatie van de habitats, biotechnologieën, uitvindingsoctrooien in het domein van de biologie, gebruik van genetische hulpbronnen, diensten die de		

ecosystemen leveren (water- en luchtzuivering, enz.), gedomesticeerde of gecultiveerde soorten, invasieve uitheemse soorten, bedreigde soorten.			
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	↓ Leg uit.	☒ Geen impact
--			

Hinder .19.

Geluids-, geur- of visuele hinder, trillingen, ioniserende, niet-ioniserende en elektromagnetische stralingen, lichtoverlast.			
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	↓ Leg uit.	☒ Geen impact
--			

Overheid .20.

Democratische werking van de organen voor overleg en beraadslaging, dienstverlening aan gebruikers, klachten, beroep, protestbewegingen, wijze van uitvoering, overheidsinvesteringen.			
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	↓ Leg uit.	☒ Geen impact

Beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling .21.

Inachtneming van de onbedoelde neveneffecten van de Belgische beleidsmaatregelen op de belangen van de ontwikkelingslanden.									
1. Identificeer de eventuele rechtstreekse of onrechtstreekse impact van het ontwerp op de ontwikkelingslanden op het vlak van: <table border="0"> <tr> <td>o voedselveiligheid</td> <td>o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)</td> </tr> <tr> <td>o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen</td> <td>o mobiliteit van personen</td> </tr> <tr> <td>o waardig werk</td> <td>o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)</td> </tr> <tr> <td>o lokale en internationale handel</td> <td>o vrede en veiligheid</td> </tr> </table> Indien er geen enkel ontwikkelingsland betrokken is, leg uit waarom. ↓ Indien er een positieve en/of negatieve impact is, beantwoord dan vraag 2.		o voedselveiligheid	o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)	o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	o mobiliteit van personen	o waardig werk	o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)	o lokale en internationale handel	o vrede en veiligheid
o voedselveiligheid	o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)								
o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	o mobiliteit van personen								
o waardig werk	o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)								
o lokale en internationale handel	o vrede en veiligheid								
2. Verduidelijk de impact per regionale groepen of economische categorieën (eventueel landen oplijsten). Zie bijlage ↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 3.									
3. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren? --									

Analyse d'impact de la réglementation

RiA-AiR

- :: Remplissez de préférence le formulaire en ligne ria-air.fed.be
- :: Contactez le Helpdesk si nécessaire ria-air@premier.fed.be
- :: Consultez le manuel, les FAQ, etc. www.simplification.be

Fiche signalétique

Auteur .a.

Membre du Gouvernement compétent	Ministre de la Justice
Contact cellule stratégique (nom, email, tél.)	Eva DE KONINCK (eva.dekoninck@verlinden.belgium.be) / Ward YPERMAN (ward.yperman@verlinden.belgium.be)
Administration compétente	SPF Justice
Contact administration (nom, email, tél.)	Jennifer SCHIRA (jennifer.schira@just.fgov.be) / Wim VAN BRUSSEL (wim.vanbrussel@just.fgov.be)

Projet .b.

Titre du projet de réglementation	Avant-projet de loi relative au test de drogue dans les maisons de transition et à la déchéance de nationalité belge	
Description succincte du projet de réglementation en mentionnant l'origine réglementaire (traités, directive, accord de coopération, actualité, ...), les objectifs poursuivis et la mise en œuvre.	En exécution de l'accord de gouvernement, une réglementation légale est introduite pour la réalisation de tests de dépistage de drogues dans les maisons de transition. En exécution de l'accord de gouvernement, les possibilités de déchéance de la nationalité belge sont renforcées.	
Analyses d'impact déjà réalisées	☐ Oui ☒ Non	Si oui, veuillez joindre une copie ou indiquer la référence du document : --

Consultations sur le projet de réglementation .c.

Consultations obligatoires, facultatives ou informelles :	Avis IF, accord ministre du Budget, avis Conseil d'Etat

Sources utilisées pour effectuer l'analyse d'impact .d.

Statistiques, documents de référence, organisations et personnes de référence :	--

Date de finalisation de l'analyse d'impact .e.

Quel est l'impact du projet de réglementation sur ces 21 thèmes ?

Un projet de réglementation aura généralement des impacts sur un nombre limité de thèmes. Une liste non-exhaustive de mots-clés est présentée pour faciliter l'appréciation de chaque thème. S'il y a des **impacts positifs et / ou négatifs**, **expliquez-les** (sur base des mots-clés si nécessaire) et **indiquez** les mesures prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs. Pour les thèmes **3, 10, 11 et 21**, des questions plus approfondies sont posées. Consultez le [manuel](#) ou contactez le helpdesk ria-air@premier.fed.be pour toute question.

Lutte contre la pauvreté .1.

Revenu minimum conforme à la dignité humaine, accès à des services de qualité, surendettement, risque de pauvreté ou d'exclusion sociale (y compris chez les mineurs), illettrisme, fracture numérique.

☐ Impact positif   ☐ Impact négatif   Expliquez.   ☒ Pas d'impact

Égalité des chances et cohésion sociale .2.

Non-discrimination, égalité de traitement, accès aux biens et services, accès à l'information, à l'éducation et à la formation, écart de revenu, effectivité des droits civils, politiques et sociaux (en particulier pour les populations fragilisées, les enfants, les personnes âgées, les personnes handicapées et les minorités).

☐ Impact positif   ☐ Impact négatif   Expliquez.   ☒ Pas d'impact

Égalité entre les femmes et les hommes .3.

Accès des femmes et des hommes aux ressources : revenus, travail, responsabilités, santé/soins/bien-être, sécurité, éducation/savoir/formation, mobilité, temps, loisirs, etc.

Exercice des droits fondamentaux par les femmes et les hommes : droits civils, sociaux et politiques.

1. Quelles personnes sont directement et indirectement concernées par le projet et quelle est la composition sexuée de ce(s) groupe(s) de personnes ?

Si aucune personne n'est concernée, expliquez pourquoi.

[Toute personne](#)

Si des personnes sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les éventuelles différences entre la situation respective des femmes et des hommes dans la matière relative au projet de réglementation.

S'il existe des différences, répondez aux questions 3 et 4.

3. Certaines de ces différences limitent-elles l'accès aux ressources ou l'exercice des droits fondamentaux des femmes ou des hommes (différences problématiques) ? [O/N] > expliquez

--

4. Compte tenu des réponses aux questions précédentes, identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur l'égalité des femmes et les hommes ?

--

S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 5.

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

--

Formulaire AIR - v2 – oct. 2014

Santé .4.

Accès aux soins de santé de qualité, efficacité de l'offre de soins, espérance de vie en bonne santé, traitements des maladies chroniques (maladies cardiovasculaires, cancers, diabètes et maladies respiratoires chroniques), déterminants de la santé (niveau socio-économique, alimentation, pollution), qualité de la vie.

☒ Impact positif☐ Impact négatif

↓ Expliquez.

☐ Pas d'impact

La politique menée dans les maisons de transition vise à la fois les toxicomanes, par le biais d'un accompagnement et d'un traitement intra muros et d'une orientation vers une aide externe, et la lutte contre le trafic de drogue et les problèmes liés à la drogue, par le biais de la prévention et du contrôle, dans le but de garantir la sécurité et le bon fonctionnement du régime communautaire dans ces maisons de transition. Nationalité : Pas d'impact

Emploi .5.

Accès au marché de l'emploi, emplois de qualité, chômage, travail au noir, conditions de travail et de licenciement, carrière, temps de travail, bien-être au travail, accidents de travail, maladies professionnelles, équilibre vie privée - vie professionnelle, rémunération convenable, possibilités de formation professionnelle, relations collectives de travail.

☐ Impact positif☐ Impact négatif

↓ Expliquez.

☒ Pas d'impact**Modes de consommation et production .6.**

Stabilité/prévisibilité des prix, information et protection du consommateur, utilisation efficace des ressources, évaluation et intégration des externalités (environnementales et sociales) tout au long du cycle de vie des produits et services, modes de gestion des organisations.

☐ Impact positif☐ Impact négatif

↓ Expliquez.

☒ Pas d'impact**Développement économique .7.**

Création d'entreprises, production de biens et de services, productivité du travail et des ressources/matières premières, facteurs de compétitivité, accès au marché et à la profession, transparence du marché, accès aux marchés publics, relations commerciales et financières internationales, balance des importations/exportations, économie souterraine, sécurité d'approvisionnement des ressources énergétiques, minérales et organiques.

☐ Impact positif☐ Impact négatif

↓ Expliquez.

☒ Pas d'impact**Investissements .8.**

Investissements en capital physique (machines, véhicules, infrastructures), technologique, intellectuel (logiciel, recherche et développement) et humain, niveau d'investissement net en pourcentage du PIB.

☐ Impact positif☐ Impact négatif

↓ Expliquez.

☒ Pas d'impact**Recherche et développement .9.**

Opportunités de recherche et développement, innovation par l'introduction et la diffusion de nouveaux modes de production, de nouvelles pratiques d'entreprises ou de nouveaux produits et services, dépenses de recherche et de développement.

☐ Impact positif☐ Impact négatif

↓ Expliquez.

☒ Pas d'impact

PME .10.

Impact sur le développement des PME.

1. Quelles entreprises sont directement et indirectement concernées par le projet ?
 Détaillez le(s) secteur(s), le nombre d'entreprises, le % de PME (< 50 travailleurs) dont le % de micro-entreprise (< 10 travailleurs).
 Si aucune entreprise n'est concernée, expliquez pourquoi.

/

↓ Si des PME sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur les PME.
 N.B. les impacts sur les charges administratives doivent être détaillés au thème 11

↓ S'il y a un impact négatif, répondez aux questions 3 à 5.

3. Ces impacts sont-ils proportionnellement plus lourds sur les PME que sur les grandes entreprises ? [O/N] > expliquez
 --
4. Ces impacts sont-ils proportionnels à l'objectif poursuivi ? [O/N] > expliquez
 --
5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?
 --

Charges administratives .11.

Réduction des formalités et des obligations administratives liées directement ou indirectement à l'exécution, au respect et/ou au maintien d'un droit, d'une interdiction ou d'une obligation.

↓ Si des citoyens (cf. thème 3) et/ou des entreprises (cf. thème 10) sont concernés, répondez aux questions suivantes.

1. Identifiez, par groupe concerné, les formalités et les obligations nécessaires à l'application de la réglementation.
 S'il n'y a aucune formalité ou obligation, expliquez pourquoi.

a. réglementation actuelle*

b. réglementation en projet**

↓ S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation actuelle*, répondez aux questions 2a à 4a.

↓ S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation en projet**, répondez aux questions 2b à 4b.

2. Quels documents et informations chaque groupe concerné doit-il fournir ?
 a. b.
3. Comment s'effectue la récolte des informations et des documents, par groupe concerné ?
 a. b.
4. Quelles est la périodicité des formalités et des obligations, par groupe concerné ?
 a. b.
5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs ?
 --

Énergie .12.

Mix énergétique (bas carbone, renouvelable, fossile), utilisation de la biomasse (bois, biocarburants), efficacité énergétique, consommation d'énergie de l'industrie, des services, des transports et des ménages, sécurité d'approvisionnement, accès aux biens et services énergétiques.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Mobilité .13.

Volume de transport (nombre de kilomètres parcourus et nombre de véhicules), offre de transports collectifs, offre routière, ferroviaire, maritime et fluviale pour les transports de marchandises, répartitions des modes de transport (modal shift), sécurité, densité du trafic.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Alimentation .14.

Accès à une alimentation sûre (contrôle de qualité), alimentation saine et à haute valeur nutritionnelle, gaspillages, commerce équitable.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Changements climatiques .15.

Émissions de gaz à effet de serre, capacité d'adaptation aux effets des changements climatiques, résilience, transition énergétique, sources d'énergies renouvelables, utilisation rationnelle de l'énergie, efficacité énergétique, performance énergétique des bâtiments, piégeage du carbone.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Ressources naturelles .16.

Gestion efficace des ressources, recyclage, réutilisation, qualité et consommation de l'eau (eaux de surface et souterraines, mers et océans), qualité et utilisation du sol (pollution, teneur en matières organiques, érosion, assèchement, inondations, densification, fragmentation), déforestation.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Air intérieur et extérieur .17.

Qualité de l'air (y compris l'air intérieur), émissions de polluants (agents chimiques ou biologiques : méthane, hydrocarbures, solvants, SOx, NOx, NH3), particules fines.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Biodiversité .18.

Niveaux de la diversité biologique, état des écosystèmes (restauration, conservation, valorisation, zones protégées), altération et fragmentation des habitats, biotechnologies, brevets d'invention sur la matière biologique, utilisation des ressources génétiques, services rendus par les écosystèmes (purification de l'eau et de l'air, ...), espèces domestiquées ou cultivées, espèces exotiques envahissantes, espèces menacées.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Nuisances .19.

Nuisances sonores, visuelles ou olfactives, vibrations, rayonnements ionisants, non ionisants et électromagnétiques, nuisances lumineuses.

☐ Impact positif☐ Impact négatif Expliquez.☒ Pas d'impact**Autorités publiques .20.**

Fonctionnement démocratique des organes de concertation et consultation, services publics aux usagers, plaintes, recours, contestations, mesures d'exécution, investissements publics.

☐ Impact positif☐ Impact négatif Expliquez.☒ Pas d'impact**Cohérence des politiques en faveur du développement .21.**

Prise en considération des impacts involontaires des mesures politiques belges sur les intérêts des pays en développement.

1. Identifiez les éventuels impacts directs et indirects du projet sur les pays en développement dans les domaines suivants :

- sécurité alimentaire
- santé et accès aux médicaments
- travail décent
- commerce local et international
- revenus et mobilisations de ressources domestiques (taxation)
- mobilité des personnes
- environnement et changements climatiques (mécanismes de développement propre)
- paix et sécurité

Expliquez si aucun pays en développement n'est concerné.

 S'il y a des impacts positifs et/ou négatifs, répondez à la question 2.

2. Précisez les impacts par groupement régional ou économique (lister éventuellement les pays). Cf. manuel

 S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 3.

3. Quelles mesures sont prises pour les alléger / compenser les impacts négatifs ?

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE NR. 77.986/1/V VAN 6 AUGUSTUS 2025

Op 15 juli 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Justitie verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 29 augustus 2025, een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'betreffende drugstesten in de transitiehuizen en de vervallenverklaring van Belgische nationaliteit'.

Het voorontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 5 augustus 2025. De kamer was samengesteld uit Wilfried VAN VAERENBERGH, eerste voorzitter van de Raad van State, Tim CORTHAUT en Jim DERIDDER, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Ilse ANNÉ, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Peter SCHOLLEN, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Jim DERIDDER, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 6 augustus 2025.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt enerzijds tot wijziging van de wet van 17 mei 2006 'betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten' (hierna: de wet van 17 mei 2006) om daarin een wettelijke basis op te nemen voor het uitvoeren van drugstesten in de transitiehuizen (artikelen 2 tot 4 van het voorontwerp). Dit onderdeel van de aan te nemen wet treedt in werking op een door de Koning te bepalen datum en uiterlijk op 1 mei 2026 (artikel 8 van het voorontwerp).

* Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege verlengd wordt met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juni en 15 augustus.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT N° 77.986/1/V DU 6 AOÛT 2025

Le 15 juillet 2025, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la Ministre de la Justice à communiquer un avis dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit jusqu'au 29 août 2025, sur un avant-projet de loi 'relative aux tests de drogue dans les maisons de transition et à la déchéance de nationalité belge'.

L'avant-projet a été examiné par la première chambre des vacations le 5 août 2025. La chambre était composée de Wilfried VAN VAERENBERGH, premier président du Conseil d'État, Tim CORTHAUT et Jim DERIDDER, conseillers d'État, Michel TISON, assesseur, et Ilse ANNÉ, greffier.

Le rapport a été présenté par Peter SCHOLLEN, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Jim DERIDDER, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 6 août 2025.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a pour objet, d'une part, de modifier la loi du 17 mai 2006 'relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine' (ci-après: la loi du 17 mai 2006) afin d'y intégrer une base légale pour la réalisation de tests de drogue dans les maisons de transition (articles 2 à 4 de l'avant-projet). Cette partie de la loi à adopter entrera en vigueur à une date à fixer par le Roi et au plus tard le 1er mai 2026 (article 8 de l'avant-projet).

** Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois 'sur le Conseil d'État', coordonnées le 12 janvier 1973 qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juin au 15 août.

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité aux normes supérieures.

Het voorontwerp strekt anderzijds tot het uitbreiden van de lijst van misdrijven waarvoor op grond van artikel 23/1, § 1, 1°, van het wetboek van 28 juni 1984 ‘van de Belgische nationaliteit’ (hierna: WBN) onder de in dat artikel bepaalde voorwaarden op vordering van het openbaar ministerie de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit als bijkomende straf kan worden uitgesproken. Ook wordt de periode na het verwerven van de Belgische nationaliteit tijdens dewelke het plegen van een misdrijf uit de lijst van artikel 23/1, § 1, 1°, van het WBN aanleiding kan geven tot vervallenverklaring, verlengd van tien naar vijftien jaar (artikel 6 van het voorontwerp). Daarnaast wordt artikel 23/2, § 1, van het WBN gewijzigd en wordt in het Strafwetboek een artikel 141^{quater} ingevoegd dat bepaalt dat de strafrechter bij een veroordeling wegens terroristische misdrijven de vraag naar een eventuele vervallenverklaring van de nationaliteit onder de voorwaarden van artikel 23/2 van het WBN voortaan ambtshalve dient te onderzoeken, dus zelfs bij ontstentenis van een vordering van het openbaar ministerie in die zin (artikelen 5 en 7 van het voorontwerp). Voor dit onderdeel van het voorontwerp is niet in een bijzondere regeling van inwerkingtreding voorzien.

VORMVEREISTEN

3. De gemachtigde deelde mee dat het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit op 18 juli 2025 werd gevraagd, maar nog niet werd bekomen.

Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van het inwinnen van het voornoemde advies nog wijzigingen zou ondergaan, moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

TITEL 2

4.1. In advies 77.831/16 van 30 juni 2025 heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, recent de mate van toepasselijkheid van de basiswet van 12 januari 2005 ‘betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden’ op de transitiehuizen in herinnering gebracht (voetnoten niet overgenomen):

“In advies 65.955/1 van 9 mei 2019 heeft de Raad van State het volgende opgemerkt betreffende de toepasselijkheid van de basiswet van 12 januari 2005 op de veroordeelden die hun vrijheidsstraf ondergaan in een transitiehuis:

‘Zowel uit de tekst van de artikelen 9/1 en 9/2 van de wet van 17 mei 2006, als uit de parlementaire voorbereiding bij de wet van 11 juli 2018 waarmee deze wetsbepalingen werden ingevoegd, blijkt dat de wetgever ervan uit gaat dat op de veroordeelden die hun vrijheidsstraf ondergaan in een transitiehuis de basiswet van 12 januari 2005 ‘betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden’ van toepassing is.

D’autre part, l’avant-projet vise à étendre la liste des infractions pour lesquelles, en vertu de l’article 23/1, § 1er, 1°, du Code ‘de la nationalité belge’ du 28 juin 1984 (ci-après: CNB), la déchéance de la nationalité belge peut être prononcée à titre de peine accessoire, sur réquisition du ministère public, aux conditions prévues par cet article. La période postérieure à l’acquisition de la nationalité belge, au cours de laquelle la commission d’une infraction mentionnée sur la liste contenue à l’article 23/1, § 1er, 1° du CNB peut entraîner la déchéance, est également prolongée et portée de dix à quinze ans (article 6 de l’avant-projet). En outre, l’avant-projet modifie l’article 23/2, § 1er, du CNB et insère dans le Code pénal un article 141^{quater} qui dispose qu’en cas de condamnation pour infractions terroristes, le juge pénal est tenu dorénavant d’examiner d’office la question d’une déchéance éventuelle de la nationalité dans les conditions prévues à l’article 23/2 du CNB, donc même en l’absence d’une réquisition du ministère public en ce sens (articles 5 et 7 de l’avant-projet). Une règle particulière d’entrée en vigueur n’est pas prévue pour cette partie de l’avant-projet.

FORMALITÉS

3. Le délégué a fait savoir que l’avis de l’Autorité de protection des données a été demandé le 18 juin 2025, mais qu’il n’a pas encore été obtenu.

Si l’avis précité devait encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d’État, les dispositions modifiées ou ajoutées devraient encore être soumises à la section de législation, conformément à la prescription de l’article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d’État.

EXAMEN DU TEXTE

TITRE 2

4.1. Dans l’avis 77.831/16 du 30 juin 2025, le Conseil d’État, section de législation, a rappelé récemment le degré d’applicabilité de la loi de principes du 12 janvier 2005 ‘concernant l’administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus’ aux maisons de transition (notes de bas de page non reproduites):

“Dans l’avis 65.955/1 du 9 mai 2019, le Conseil d’État a observé ce qui suit en ce qui concerne l’applicabilité de la loi de principes du 12 janvier 2005 aux condamnés qui subissent leur peine privative de liberté dans une maison de transition:

‘Il ressort à la fois du texte des articles 9/1 et 9/2 de la loi du 17 mai 2006 et des travaux préparatoires de la loi du 11 juillet 2018, qui ont inséré ces dispositions législatives, que le législateur considère que la loi de principes du 12 janvier 2005 ‘concernant l’administration pénitentiaire et [lire: ainsi que] le statut juridique des détenus’ s’applique aux condamnés qui subissent leur peine privative de liberté dans une maison de transition.

Eenzijds omschrijft artikel 9/1 van de wet van 17 mei 2006 de plaatsing in een transitiehuis als een vorm van detentie waarbij de veroordeelde gedetineerde zijn vrijheidsstraf ondergaat op basis van een plaatsingsplan. Het artikel bepaalt uitdrukkelijk dat de uitvoering van de vrijheidsstraf voort loopt tijdens de duur van de plaatsing. Artikel 9/2 van dezelfde wet omschrijft een transitiehuis als een inrichting waar veroordeelden kunnen geplaatst worden om hun vrijheidsstraf te ondergaan. Anderzijds bepaalt artikel 3 van de basiswet van 12 januari 2005 dat de wet betrekking heeft op de uitvoering van veroordelingen tot vrijheidsstraffen die in kracht van gewijsde zijn gegaan en op de uitvoering van vrijheidsbenemende maatregelen.

De toepasselijkheid van de basiswet van 12 januari 2005 is daarenboven bevestigd in de parlementaire voorbereiding bij de wet van 11 juli 2018. In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp wordt gesteld dat '[h]et transitiehuis (...) immers verondersteld wordt de detentie uit te voeren met respect voor dezelfde basisprincipes dan (*sic*) deze waarop de wetten van 2005 en 2006 gedetineerden gestoeld zijn.'

Daaruit volgt dat de detentie van een veroordeelde in een transitiehuis in overeenstemming moet zijn met de basiswet van 12 januari 2005. Die vaststelling impliceert evenwel op zich niet dat een transitiehuis een gevangenis is in de zin van die wet, zodat niets de wetgever belet om, zoals in dit geval, bepaalde regelingen uit die wet, die in beginsel slechts van toepassing zijn op gevangenen, van toepassing te maken op transitiehuizen."

In het licht hiervan wordt in de memorie van toelichting bij het voorontwerp in te algemene bewoordingen gesteld dat de basiswet van 12 januari 2005 'betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden' niet van toepassing is op de transitiehuizen.

Niettemin kan het uitgangspunt worden bijgetreden dat voor het afnemen van drugstesten in de transitiehuizen een afzonderlijke wettelijke basis dient te worden gecreëerd in de wet van 17 mei 2006, naast deze die het wetsontwerp 'houdende de strafbaarstelling van de ontsnapping van gedetineerden en de strafbaarstelling van de beschadiging of verduistering van het elektronisch toezichtmateriaal en betreffende het afnemen van drugstesten in de gevangenis en de herroeping van het elektronisch toezicht in het kader van de strafuitvoering'² beoogt in te schrijven in de basiswet van 12 januari 2005 voor de drugstesten in de gevangenen en detentiehuizen.

Vermits de door het wetsontwerp 56-986/1 in de basiswet van 12 januari 2005 in te schrijven regeling betrekking heeft op het afnemen van drugstesten van gedetineerden in de gevangenis, is deze niet automatisch van toepassing op de veroordeelden in de transitiehuizen. Het is dus zinvol dat met het voorliggende voorontwerp een afzonderlijke wettelijke grondslag wordt gecreëerd voor het afnemen van drugstesten in de transitiehuizen.

² *Parl. St.* Kamer 2024-25, nr. 56-986/1. Over het voorontwerp van wet bracht de Raad van State, afdeling Wetgeving, advies 77.650/VR/16 van 3 juni 2025 uit.

D'une part, l'article 9/1 de la loi du 17 mai 2006 définit le placement dans une maison de transition comme une forme de détention sous laquelle le détenu condamné subit sa peine privative de liberté sur la base d'un plan de placement. L'article prévoit expressément que l'exécution de la peine privative de liberté se poursuit pendant la durée du placement. L'article 9/2 de la même loi définit une maison de transition comme un établissement dans lequel des condamnés peuvent être placés afin d'y subir leur peine privative de liberté. D'autre part, l'article 3 de la loi de principes du 12 janvier 2005 dispose que la loi concerne l'exécution de condamnations à des peines privatives de liberté coulées en force de chose jugée ainsi que l'exécution de mesures privatives de liberté.

Les travaux préparatoires de la loi du 11 juillet 2018 confirment en outre l'applicabilité de la loi de principes du 12 janvier 2005. Selon l'exposé des motifs du projet de loi, '[l]a maison de transition se doit d'exécuter la gestion de la détention sur base des mêmes principes que les lois du [lire: de] 2005 et du [lire: de] 2006'.

Il en résulte que la détention d'un condamné dans une maison de transition doit être conforme à la loi de principes du 12 janvier 2005. Cette constatation n'implique toutefois pas en soi qu'une maison de transition est une prison au sens de cette loi, de sorte que rien n'empêche le législateur, comme dans le cas présent, d'appliquer aux maisons de transition certaines dispositions de cette loi qui ne sont en principe applicables qu'aux prisons".

Au regard de ce qui précède, l'exposé des motifs de l'avant-projet indique en des termes trop généraux que la loi de principes du 12 janvier 2005 'concernant l'administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus' ne s'applique pas aux maisons de transition.

Néanmoins, on peut se rallier au point de vue selon lequel en ce qui concerne la réalisation de tests de drogue dans les maisons de transition, une base légale distincte doit être créée dans la loi du 17 mai 2006, outre celle que le projet de loi 'portant sur l'incrimination de l'évasion des détenus et l'incrimination du dommage ou du détournement du matériel de surveillance électronique et relatif à la réalisation de tests de drogues en prison et la révocation de la surveillance électronique dans le cadre de l'exécution de la peine'² vise à inscrire dans la loi de principes du 12 janvier 2005 pour les tests de drogue réalisés dans les prisons et les maisons de détention.

Dès lors que le régime que le projet de loi 56-986/1 entend inscrire dans la loi de principes du 12 janvier 2005 concerne la réalisation de tests de drogue sur les détenus en prison, celui-ci ne s'applique pas automatiquement aux personnes condamnées dans les maisons de transition. Il est donc judicieux que l'avant-projet à l'examen crée une base légale distincte pour la réalisation de tests de drogue dans les maisons de transition.

² *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-986/1. Le Conseil d'État, section de législation, a donné sur l'avant-projet de loi l'avis 77.650/VR/16 du 3 juin 2025.

4.2. In advies 62.700/3 van 26 januari 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 11 juli 2018 'houdende diverse bepalingen in strafzaken', heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, in verband met de transitiehuizen gewezen op het volgende:

"De uitoefening van dwang betreft een essentieel overheidsprerogatief dat niet kan worden overgelaten aan personen of instanties die buiten de overheid staan. Niet alleen zou aldus afbreuk worden gedaan aan de ministeriële verantwoordelijkheid en de effectiviteit van de parlementaire controle, maar ook zou erdoor het recht op een gelijke en een objectieve behandeling van de burger en de waarborgen die bij dwanguitoefening voorhanden dienen te zijn, in het gedrang kunnen komen. Het is derhalve terecht dat de gemachtigde ervan uitgaat dat dwanguitoefening enkel kan gebeuren door overheidsorganen."³

Het feit dat volgens de ontworpen regeling de drugstesten in het transitiehuis zullen worden afgenomen door de door de verantwoordelijke van het transitiehuis aangewezen personeelsleden⁴, komt hiermee niet in conflict, vermits de voorafgaande instemming met de mogelijkheid tot afname van een speeksel- of urinetest een voorwaarde is om in een transitiehuis te kunnen worden geplaatst⁵ en de voormelde personeelsleden geen fysieke dwang zullen mogen gebruiken bij het afnemen van de test.⁶

Artikelen 5 en 7

5. De wijzigingen die de artikelen 5 en 7 van het voorontwerp aanbrengen in het Strafwetboek en artikel 23/2 van het WBN zullen tot gevolg hebben dat het verschil in gestrengheid tussen de regeling inzake de vervallenverklaring van de nationaliteit wegens terroristische misdrijven eensdeels en wegens de misdrijven opgesomd in artikel 23/1, § 1, 1°, van het WBN anderdeels, groter wordt. Voor de eerstvermelde categorie misdrijven zal deze vervallenverklaring voortaan immers ook zonder vordering van het openbaar ministerie door de strafrechter kunnen worden uitgesproken.

In verband met het verschil in behandeling tussen de plegers van deze twee categorieën van misdrijven stelde de Raad van State, afdeling Wetgeving, in het verleden reeds het volgende:

"In het ontworpen artikel 23/2 van het WBN wordt voor terroristische misdrijven een strengere regeling inzake vervallenverklaring van de nationaliteit ingevoerd dan die welke in stand wordt gehouden in artikel 23/1, zoals het gewijzigd wordt

4.2. Dans l'avis 62.700/3 du 26 janvier 2018 sur un avant-projet devenu la loi du 11 juillet 2018 'portant des dispositions diverses en matière pénale', le Conseil d'État, section de législation, a relevé ce qui suit à propos des maisons de transition:

"L'exercice de la contrainte concerne une prérogative publique essentielle qui ne peut être laissée à des personnes ou instances externes à l'autorité. Il pourrait non seulement être ainsi porté atteinte à la responsabilité ministérielle et à l'efficacité du contrôle parlementaire, mais le droit à un traitement égal et objectif du citoyen et les garanties nécessaires à l'exercice de la contrainte pourraient aussi s'en trouver compromis. C'est donc à juste titre que le délégué considère que l'exercice de la contrainte ne peut être réservé qu'aux organes publics"³.

Le fait que, selon le régime en projet, les tests de drogue dans la maison de transition seront réalisés par les membres du personnel désignés à cet effet par le responsable de la maison de transition⁴, n'entre pas en conflit avec ce qui précède, étant donné que l'assentiment préalable à la possibilité de se soumettre à un test de salive ou d'urine est une condition pour pouvoir être placé dans une maison de transition⁵ et que les membres du personnel précités ne pourront pas user de la contrainte physique lors de la réalisation du test⁶.

Articles 5 et 7

5. Les modifications que les articles 5 et 7 de l'avant-projet apportent au Code pénal et à l'article 23/2 du CNB auront pour effet d'accroître la différence de sévérité entre le régime relatif à la déchéance de la nationalité pour infractions terroristes, d'une part, et pour les infractions énumérées à l'article 23/1, § 1er, 1°, du CNB, d'autre part. En effet, en ce qui concerne la catégorie d'infractions citée en premier lieu, cette déchéance pourra dorénavant également être prononcée par le juge pénal sans réquisition du ministère public.

S'agissant de la différence de traitement entre les auteurs de ces deux catégories d'infractions, le Conseil d'État, section de législation, a déjà observé ce qui suit par le passé:

"L'article 23/2 du CNB en projet prévoit, pour les infractions terroristes, un régime de déchéance de nationalité plus strict que celui qui sera maintenu par l'article 23/1, tel que modifié par l'article 4 du projet: en l'occurrence, le 'délai de

³ Adv. RvS 62.700/3 van 26 januari 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 11 juli 2018 'houdende diverse bepalingen in strafzaken', *Parl. St.* Kamer 2017-18, nr.54-2969/1, opmerking 42.

⁴ Zie het bij artikel 3 van het voorontwerp ontworpen artikel 9/4, derde lid, van de wet van 17 mei 2006.

⁵ Zie het bij artikel 2 van het voorontwerp ontworpen artikel 9/3, § 1, 6°, van de wet van 17 mei 2006.

⁶ Zie het bij artikel 3 van het voorontwerp ontworpen artikel 9/4, vierde lid, van de wet van 17 mei 2006.

³ Avis C.E. 62.700/3 du 26 janvier 2018 sur un avant-projet devenu la loi du 11 juillet 2018 'portant des dispositions diverses en matière pénale', *Doc. parl.*, Chambre, 2017-2018, n° 54-2969/1, observation 42.

⁴ Voir l'article 9/4, alinéa 3, de la loi du 17 mai 2006, en projet à l'article 3 de l'avant-projet.

⁵ Voir l'article 9/3, § 1er, 6°, de la loi du 17 mai 2006, en projet à l'article 2 de l'avant-projet.

⁶ Voir l'article 9/4, alinéa 4, de la loi du 17 mai 2006, en projet à l'article 3 de l'avant-projet.

bij artikel 4 van het ontwerp; in dit geval geldt de 'verjarings-termijn' van tien jaar niet in de vervallenverklaringsregeling die bij dat artikel 23/2 wordt ingevoerd.

Deze verstrenging zou volgens de uitleg van de gemachtigde verantwoord zijn door 'le degré particulièrement élevé de gravité des infractions visées'.

De steller van het voorontwerp zou echter in staat moeten zijn om de verantwoording van het aldus gemaakte verschil in behandeling aan te vullen in het licht van het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie. De hogere graad van ernst van de misdrijven die vermeld worden in het ontworpen artikel 23/2 van het WBN, blijkt in ieder geval niet enkel uit de vergelijking tussen de straffen die staan op die misdrijven en de straffen die staan op de misdrijven die vermeld worden in artikel 23/1 van het WBN, zoals het gewijzigd wordt bij artikel 4 van het voorontwerp. Zo wordt bijvoorbeeld de aanslag op het leven of op de persoon van de Koning, zoals bedoeld in artikel 23/1 van het WBN, gestraft met levenslange opsluiting (artikel 101 van het Strafwetboek), terwijl het werven van een persoon voor het plegen van een terroristisch misdrijf, zoals het valt binnen de werkingsfeer van het ontworpen artikel 23/2 van het WBN, enkel gestraft wordt met een opsluiting van vijf tot tien jaar en een geldboete van honderd tot vijftienduizend euro (artikel 140ter van het Strafwetboek). Een soortgelijke vraag rijst inzonderheid met betrekking tot de verwijzing in artikel 23/1, § 1, 1°, van het WBN naar de artikelen 136bis tot 136septies van het Strafwetboek die sancties stellen op ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht: welke verwijzing ontbreekt in het ontworpen artikel 23/2.⁷

Met betrekking tot de thans voorziene uitdieping van dit onderscheid dient dezelfde opmerking te worden gemaakt.

Artikel 6

6. Onder voorbehoud van een kennelijk onredelijke beoordeling, behoort het tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever te beslissen welke categorieën van Belgen het voorwerp van een maatregel tot vervallenverklaring kunnen uitmaken en welke categorieën van die mogelijkheid moeten worden uitgesloten.⁸

⁷ Adv. RvS 57.127/AV van 24 maart 2015 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 20 juli 2015 'tot versterking van de strijd tegen het terrorisme', *Parl. St.* Kamer 2014-15, nr. 54-1198/1, opmerking 5.2.3. Zie ook adv. RvS 61.796/2/V van 16 augustus 2017 over een wetsvoorstel 'tot wijziging van het wetboek van de Belgische nationaliteit wat de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit betreft', *Parl. St.* Kamer 2015-16, nr. 54-1968/2; adv. RvS 66.664/2 van 18 november 2019 over een wetsvoorstel 'tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde de vervallenverklaring van nationaliteit ingevolge terrorisme mogelijk te maken', *Parl. St.* Kamer 2019-20, nr. 55-68/2.

⁸ GwH 7 februari 2018, nr. 16/2018, B.5.

prescription' de dix ans ne s'impose pas dans le régime de déchéance que met en place cet article 23/2.

Cette sévérité accrue serait justifiée, selon les explications du délégué, par 'le degré particulièrement élevé de gravité des infractions visées'.

L'auteur de l'avant-projet devrait toutefois, au regard du principe d'égalité et de non-discrimination, pouvoir être en mesure d'étoffer la justification de la différence de traitement ainsi opérée. Le degré plus élevé de gravité des infractions mentionnées par l'article 23/2 en projet du CNB ne ressort en tout cas pas de la seule comparaison entre les peines assortissant lesdites infractions et les peines sanctionnant les infractions mentionnées à l'article 23/1 du CNB, tel que modifié par l'article 4 de l'avant-projet. Ainsi et par exemple, l'attentat contre la vie ou la personne du Roi, mentionné par l'article 23/1 du CNB, est puni de la réclusion à perpétuité (article 101 du Code pénal), alors que le recrutement d'une personne en vue de commettre une infraction terroriste, tel qu'inclus dans le champ d'application de l'article 23/2 en projet du CNB, n'est puni que de la réclusion de cinq ans à dix ans et d'une amende de cent euros à cinq mille euros (article 140ter du Code pénal). Une question analogue se pose en ce qui concerne notamment la référence faite par l'article 23/1, § 1er, 1°, du Code pénal [lire: du CNB] aux articles 136bis à 136septies du Code pénal, qui incriminent des violations graves du droit international humanitaire, référence absente de l'article 23/2 en projet⁷.

La même observation doit être formulée en ce qui concerne l'accroissement actuellement prévu de cette différence.

Article 6

6. Sous réserve d'une appréciation manifestement déraisonnable, il relève du pouvoir d'appréciation du législateur de décider quelles catégories de Belges peuvent faire l'objet d'une mesure de déchéance et de désigner les catégories pour lesquelles cette possibilité doit être exclue⁸.

⁷ Avis C.E. 57.127/AG du 24 mars 2015 sur un avant-projet devenu la loi du 20 juillet 2015 'visant à renforcer la lutte contre le terrorisme', *Doc. parl.*, Chambre, 2014-2015, n° 54-1198/1, observation 5.2.3. Voir aussi l'avis C.E. 61.796/2/V du 16 août 2017 sur une proposition de loi 'modifiant le Code de la nationalité belge en ce qui concerne la déchéance de la nationalité belge', *Doc. parl.*, Chambre, 2015-2016, n° 54-1968/2; l'avis C.E. 66.664/2 du 18 novembre 2019 sur une proposition de loi 'modifiant le Code de la nationalité belge afin de permettre la déchéance de la nationalité pour terrorisme', *Doc. parl.*, Chambre, 2019-2020, n° 55-68/2.

⁸ C.C., 7 février 2018, n° 16/2018, B.5.

Blijkens de memorie van toelichting strekt de uitbreiding van de lijst van misdrijven in het ontworpen artikel 23, § 1, 1°, van het WBN⁹ waarvoor de veroordeling onder de in dat artikel gestelde voorwaarden op vordering van het openbaar ministerie aanleiding kan geven tot een vervallenverklaring van de nationaliteit, ertoe om “de vervallenverklaring mogelijk te maken bij veroordelingen wegens feiten inzake georganiseerde criminaliteit waarbij de persoon een beslissende of leidinggevende rol heeft gespeeld, of voor levens- en zeden-delicten, voor zover de uitgesproken straf meer dan vijf jaar gevangenisstraf bedraagt”.

Het lijkt niet kennelijk onredelijk om de vervallenverklaring van de nationaliteit – die geen automatisme is en die in principe niet ertoe mag leiden dat de betrokkene staatloos zou worden – mogelijk te maken voor de plegers met meerdere nationaliteiten van dergelijke zware misdrijven. Het staat wel aan de stellers van het voorontwerp om de ontworpen opsomming van artikelen van het Strafwetboek waarnaar wordt verwezen, na te kijken op zijn volledigheid en relevantie in het licht van de nagestreefde doelstelling.¹⁰

De griffier,

Ilse ANNÉ

De eerste voorzitter,

Wilfried VAN VAERENBERGH

Selon l'exposé des motifs, l'extension de la liste des infractions contenue à l'article 23/1, § 1er, 1°, du CNB⁹, pour lesquelles la condamnation aux conditions fixées dans cet article, sur réquisition du ministère public, est susceptible d'entraîner une déchéance de la nationalité, vise à “permettre la déchéance en cas de condamnations pour des faits de criminalité organisée dans laquelle la personne a joué un rôle décisif ou dirigeant ou pour homicide ou délits de mœurs, pour autant que la peine prononcée soit supérieure à cinq ans d'emprisonnement”.

Il ne semble pas manifestement déraisonnable de permettre la déchéance de la nationalité – qui n'est pas automatique et qui en principe ne peut pas avoir pour effet que l'intéressé devienne apatride – pour les auteurs de telles infractions graves qui possèdent plusieurs nationalités. Il appartient toutefois aux auteurs de l'avant-projet de vérifier l'exhaustivité et la pertinence de l'énumération en projet des articles du Code pénal auxquels il est fait référence, au regard de l'objectif poursuivi¹⁰.

Le greffier,

Ilse ANNÉ

Le premier président,

Wilfried VAN VAERENBERGH

⁹ Waarnaar in de inleidende zin van artikel 6 van het voorontwerp ten onrechte verwezen wordt als artikel 23/1, § 1, *tweede lid*, van het WBN, vermits deze paragraaf slechts één lid omvat.

¹⁰ Zo rijst bijvoorbeeld de vraag waarom wel naar de punten 1° en 7° van artikel 280 van het Strafwetboek verwezen wordt, maar niet naar het punt 8°; of alle hypothesen van artikel 347*bis*, § 4, van het Strafwetboek worden beoogd; waarom wel naar het punt 7° van artikel 405*bis* van het Strafwetboek verwezen wordt, maar niet naar de punten 8° en 11°; of alle hypothesen van artikel 405*ter* van het Strafwetboek worden beoogd; of alle hypothesen van artikel 405*quater*, eerste lid, 4°, van het Strafwetboek worden beoogd, en of niet ook een aantal hypothesen uit de punten 5° en 6° van het eerste lid en uit het tweede lid van dat artikel worden beoogd; of alle hypothesen uit artikel 409, § 5, worden beoogd; of alle hypothesen van artikel 410*bis*, derde lid, 3°, van het Strafwetboek worden beoogd, en of niet ook de hypothesen uit de punten 4° en 5° worden beoogd; of alle hypothesen van artikel 433*novies*/10 van het Strafwetboek worden beoogd.

⁹ Auquel la phrase liminaire de l'article 6 de l'avant-projet fait erronément référence comme étant l'article 23/1, § 1er, *alinéa* 2, du CNB, ce paragraphe ne comportant qu'un seul alinéa.

¹⁰ Ainsi, la question se pose par exemple de savoir pourquoi il est effectivement fait référence aux 1° et 7° de l'article 280 du Code pénal, mais pas au 8°; si toutes les hypothèses de l'article 347*bis*, § 4, du Code pénal sont visées; pourquoi il est effectivement fait référence au 7° de l'article 405*bis* du Code pénal, mais pas aux 8° et 11°; si toutes les hypothèses de l'article 405*ter* du Code pénal sont visées; si toutes les hypothèses de l'article 405*quater*, alinéa 1er, 4°, du Code pénal sont visées, et si un certain nombre d'hypothèses des 5° et 6° des alinéas 1er et 2 de cet article ne sont pas également visées; si toutes les hypothèses prévues à l'article 409, § 5, sont visées; si toutes les hypothèses de l'article 410*bis*, alinéa 3, 3°, du Code pénal sont visées, et si les hypothèses des 4° et 5° ne sont pas également visées; si toutes les hypothèses de l'article 433*novies*/10 du Code pénal sont visées.

WETSONTWERP

FILIP,

KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

ONZE GROET.

Op de voordracht van de minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Justitie is ermee belast in onze naam bij de Kamer van volksvertegenwoordigers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst hierna volgt:

TITEL 1*Algemene bepaling***Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 de Grondwet.

TITEL 2

*Wijzigingen van de wet van 17 mei 2006
betreffende de externe rechtspositie
van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en
de aan het slachtoffer toegekende rechten
in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten*

Art. 2

In artikel 9/3, § 1, van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, ingevoegd bij wet van 11 juli 2018, wordt een 6° ingevoegd luidende:

“6° de veroordeelde stemt schriftelijk in met de mogelijkheid tot afname van de in artikel 9/4 bedoelde test.”

Art. 3

In titel IV, hoofdstuk IIb/s van dezelfde wet, ingevoegd bij wet van 11 juli 2018, wordt een artikel 9/4 ingevoegd, luidende:

PROJET DE LOI

PHILIPPE,

ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,

SALUT.

Sur la proposition de la ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

La ministre de la Justice est chargée de présenter en notre nom à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

TITRE 1ER*Disposition générale***Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

TITRE 2

*Modifications de la loi du 17 mai 2006
relative au statut juridique externe
des personnes condamnées à une peine privative
de liberté et aux droits reconnus à la victime
dans le cadre des modalités d'exécution de la peine*

Art. 2

Dans l'article 9/3, § 1er de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, un point 6° est inséré, rédigé comme suit:

“6° le condamné accepte par écrit la possibilité de se soumettre au test visé à l'article 9/4.”

Art. 3

Dans le titre IV, chapitre IIb/s de la même loi, inséré par la loi du 11 juillet 2018, un article 9/4 est inséré, rédigé comme suit:

“Art. 9/4. Om de veiligheid en de goede werking van het open gemeenschapsregime te verzekeren, kan de verantwoordelijke van het transitiehuis beslissen de veroordeelde gedurende de plaatsing in het transitiehuis te onderwerpen aan de afname van een speeksel- of urinetest teneinde de aanwezigheid van verboden stoffen in het lichaam vast te stellen.

Onder verboden stoffen wordt verstaan: verboden stoffen overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De verantwoordelijke van het transitiehuis kan hier toe beslissen op basis van individuele aanwijzingen van gebruik van verboden stoffen. Hij kan, eveneens om de veiligheid en de goede werking van het open gemeenschapsregime te verzekeren, beslissen op geregelde tijdstippen een aantal willekeurig geselecteerde veroordeelden te onderwerpen aan de afname van voormelde test.

De door de verantwoordelijke van het transitiehuis aangewezen personeelsleden kunnen de in het derde lid bedoelde individuele aanwijzingen van het gebruik van verboden stoffen waarvan ze kennis nemen ter gelegenheid van de uitoefening van hun functie, ontvangen en delen deze mee aan de verantwoordelijke van het transitiehuis. De gemotiveerde beslissingen tot het uitvoeren van een test worden voor de duur van de plaatsing door de verantwoordelijke van het transitiehuis bewaard in het binnen het transitiehuis samengesteld individueel dossier van de veroordeelde.

De test wordt afgenomen door de door de verantwoordelijke van het transitiehuis aangewezen personeelsleden, die een passende opleiding hebben genoten.

De afname van de in het eerste lid bedoelde test laat geen gebruik van fysieke dwang toe. Indien een veroordeelde weigert aan een test mee te werken, zullen aan de weigering de gevolgen worden verbonden van een positieve test.

Na de afname van de in het eerste lid bedoelde test wordt de veroordeelde van het resultaat schriftelijk in kennis gesteld, alsook van de mogelijkheid om een herhalingsonderzoek te vragen. Dit verzoek kan door de verantwoordelijke van het transitiehuis uitsluitend geweigerd worden wanneer het wetenschappelijk onmogelijk is om nog een geldige test uit te voeren op het betrokken staal.

“Art. 9/4. Afin de garantir la sécurité et le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert, le responsable de la maison de transition peut décider de soumettre le condamné à la réalisation d’un test de salive ou d’urine pendant le placement en maison de transition afin de constater la présence de substances illicites dans le corps.

Par substances illicites, on entend: les substances illicites conformément à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes et ses arrêtés d’exécution.

Le responsable de la maison de transition peut prendre cette décision sur la base d’indices individualisés de consommation de substances illicites. Il peut, également afin de garantir la sécurité et le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert, décider de soumettre régulièrement un pourcentage de condamnés sélectionnés au hasard au test susmentionné.

Les membres du personnel désignés à cet effet par le responsable de la maison de transition peuvent recevoir et doivent communiquer à ce dernier les indices individualisés de consommation de substances illicites visées au troisième alinéa dont ils prennent connaissances à l’occasion de l’exercice de leurs fonctions. Les décisions motivées de procéder à un test sont conservées par le responsable de la maison de transition dans le dossier individuel du condamné au sein de la maison de transition, pendant la durée du placement.

Le test est réalisé par les membres du personnel désignés à cet effet par le responsable de la maison de transition, qui ont suivi une formation appropriée.

La réalisation du test visé à l’alinéa 1er ne permet pas l’usage de la contrainte physique. Si un condamné refuse de coopérer à un test, les conséquences d’un test positif seront attachées à ce refus.

Après la réalisation du test visé à l’alinéa 1er, le condamné est informé par écrit du résultat ainsi que de la possibilité de demander un réexamen. Cette demande peut uniquement être refusée par le responsable de la maison de transition s’il est impossible sur le plan scientifique de réaliser un test valable sur l’échantillon concerné.

De verantwoordelijke van het transitiehuis deelt een positief testresultaat onmiddellijk mee aan de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde, die het op zijn beurt meedeelt aan de medische dienst en de psychosociale dienst van de gevangenis, om na te gaan of de veroordeelde nood heeft aan acute medische zorgen en voor de eventuele doorverwijzing naar de hulpverlening met het oog op de opstelling van een multidisciplinair behandelplan.

Na een positief testresultaat volgt automatisch een eenmalige vervolgcontrole.

De Koning stelt de nadere regels vast voor het afnemen van de test bedoeld in het eerste lid. Die regels betreffen in elk geval het herhalingsonderzoek en de vervolgcontrole.”

Art. 4

In artikel 12, § 2*bis* van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 11 juli 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “Indien de voorwaarden van een beslissing tot plaatsing in een transitiehuis niet worden nageleefd, of indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing” vervangen door de woorden “Indien de voorwaarden van een beslissing tot plaatsing in een transitiehuis niet worden nageleefd, indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing, of in geval van een positief resultaat van de in artikel 9/4, eerste lid, bedoelde test”;

2° het tweede lid wordt aangevuld met de woorden: “In voorkomend geval licht hij hem in over het positief resultaat van de in artikel 9/4, eerste lid, bedoelde test.”;

3° het derde lid wordt aangevuld met de woorden “, en licht hem in voorkomend geval in van het positief resultaat van de in artikel 9/4, eerste lid, bedoelde test.”

Le responsable de la maison de transition communique un résultat de test positif immédiatement au directeur chargé de la gestion et du suivi du dossier de détention du condamné qui, à son tour, le signale au service médical et au service psychosocial de la prison afin de vérifier si le condamné a besoin de soins médicaux aigus et de l'orienter éventuellement vers un service d'aide en vue d'établir un plan de traitement multidisciplinaire.

Après un résultat de test positif, un contrôle de suivi unique est effectué de manière automatique.

Le Roi fixe les modalités pour la réalisation du test visé à l'alinéa 1er. Ces modalités concernent, dans tous les cas, le réexamen et le contrôle de suivi.”

Art. 4

Dans l'article 12, § 2*bis* de la même loi, inséré par la loi du 11 juillet 2018, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le premier alinéa, les mots “En cas de non-respect des conditions d'une décision de placement en maison de transition ou s'il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n'existait pas au moment de la décision de placement,” sont remplacés par les mots “En cas de non-respect des conditions d'une décision de placement en maison de transition ou s'il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n'existait pas au moment de la décision de placement, ou en cas de résultat positif au test visé à l'article 9/4, alinéa 1er.”;

2° le deuxième alinéa est complété avec les mots: “Le cas échéant, il l'informe du résultat positif du test visé à l'article 9/4, alinéa 1er.”;

3° le troisième alinéa est complété avec les mots: “et il l'informe, le cas échéant, du résultat positif du test visé à l'article 9/4, alinéa 1er.”

TITEL 3

Vervallenverklaring van Belgische nationaliteit

HOOFDSTUK 1

Wijziging van het Strafwetboek

Art. 5

In het Strafwetboek wordt een artikel 141*quater* ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 141*quater*. Bij een veroordeling, als dader, mededader of medeplichtige, tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel, voor een misdrijf als bedoeld in deze titel, spreekt de rechter zich ambtshalve uit over de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit van de belanghebbende, met inachtneming van de voorwaarden die vermeld zijn in artikel 23/2 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

De rechter kan, bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis, beslissen de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit niet uit te spreken indien de gevolgen daarvan kennelijk onredelijk en onevenredig zouden zijn.”

HOOFDSTUK 2

Wijzigingen van het Wetboek van de Belgische nationaliteit

Art. 6

In artikel 23/1, § 1, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, laatst gewijzigd door de wet van 18 juni 2018, wordt de tekst onder 1° vervangen als volgt:

“1° indien zij als dader, mededader of medeplichtige veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel voor een misdrijf vermeld in de artikelen 101 tot 112, 113 tot 120*bis*, 120*quater*, 120*sexies*, 120*octies*, 121 tot 123, 123*ter*, 123*quater*, tweede lid, 124 tot 134, 136*bis*, 136*ter*, 136*quater*, 136*quinquies*, 136*sexies* en 136*septies*, 279*bis*, 280, 1°, 7° en 8°, 323, eerste lid, 324*ter*, §§ 3 en 4, 331*bis*, 347*bis*, § 4, 1°, 352, 393 tot 397, 401, 404, 405*bis*, 7°, 8° en 11°, 405*ter*, 405*quater*, eerste lid, 1°, 4°, 5° en 6° en tweede lid, 408, 409, § 4, 410*bis*, derde lid, 3° tot 5°, 417/2, derde lid, 2°, 417/3, derde lid, 2°, 417/7, 417/11 tot 417/22, 417/24 tot 417/38, 417/40, 417/44 tot 417/46, 417/52, 419, tweede lid, 423, § 3, 425, § 3, 428, § 5, 433*quater*/1, 433*quater*/4, 433*quinquies*, 433*septies* en 433*octies*, 433*novies*/10, 442*quater*, § 3, 474, 475,

TITRE 3

*Déchéance de la nationalité belge*CHAPITRE 1ER**Modification du Code pénal**

Art. 5

Dans le Code pénal, un article 141*quater* est inséré, rédigé comme suit:

“Art. 141*quater*. En cas de condamnation, comme auteur, coauteur ou complice, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis, pour une des infractions visées au présent titre, le juge se prononce d'office sur la déchéance de la nationalité belge de l'intéressé, dans le respect des conditions prévues à l'article 23/2 du Code de la nationalité belge.

Le juge peut décider, par un jugement spécialement motivé, de ne pas prononcer la déchéance de la nationalité belge lorsque les conséquences de celle-ci seraient manifestement déraisonnables et disproportionnées.”

CHAPITRE 2

Modifications du Code de la nationalité belge

Art. 6

Dans l'article 23/1, § 1er, du Code de la nationalité belge, modifié en dernier lieu par la loi du 18 juin 2018, le 1° est remplacé par ce qui suit:

“1° s'ils ont été condamnés, comme auteur, coauteur ou complice, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis pour une infraction visée aux articles 101 à 112, 113 à 120*bis*, 120*quater*, 120*sexies*, 120*octies*, 121 à 123, 123*ter*, 123*quater*, alinéa 2, 124 à 134, 136*bis*, 136*ter*, 136*quater*, 136*quinquies*, 136*sexies* et 136*septies*, 279*bis*, 280, 1°, 7° et 8°, 323, alinéa 1er, 324*ter*, §§ 3 et 4, 331*bis*, 347*bis*, § 4, 1°, 352, 393 à 397, 401, 404, 405*bis*, 7°, 8° et 11°, 405*ter*, 405*quater*, alinéas 1er, 1°, 4°, 5° et 6° et 2, 408, 409, § 4, 410*bis*, alinéa 3, 3° à 5°, 417/2, alinéa 3, 2°, 417/3, alinéa 3, 2°, 417/7, 417/11 à 417/22, 417/24 à 417/38, 417/40, 417/44 à 417/46, 417/52, 419, alinéa 2, 423, § 3, 425, § 3, 428, § 5, 433*quater*/1, 433*quater*/4, 433*quinquies*, 433*septies* et 433*octies*, 433*novies*/10, 442*quater*, § 3, 474, 475, 477 à 477*sexies*, 488*bis*, 518, alinéa 3 et 532 du Code pénal

477 tot 477sexies, 488bis, 518, derde lid, en 532 van het Strafwetboek en de artikelen 77bis, 77ter, 77quater en 77quinquies van de vreemdelingenwet, voor zover zij de hen ten laste gelegde feiten hebben gepleegd binnen vijftien jaar vanaf de dag waarop zij de Belgische nationaliteit hebben verworven, met uitzondering van de misdrijven bedoeld in de artikelen 136bis, 136ter en 136quater van het Strafwetboek.

Het vorige lid is alleen van toepassing op artikel 405ter wanneer dit artikel de misdrijven uit artikelen 401, 404 en 405bis, 7°, 8° en 11° viseert, op artikel 405quater eerste lid, 1°, 4°, 5° en 6° en tweede lid wanneer deze de misdrijven uit artikelen 393, 401, 404 en 405bis, 7°, 8° en 11° viseren en op artikel 410bis, lid 3, 3° tot 5° wanneer deze de misdrijven uit artikelen 401 en 404 viseren;”.

Art. 7

In artikel 23/2, § 1, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd door de wet van 20 juli 2015 en laatst gewijzigd door de wet van 18 juni 2018, worden de woorden “op vordering van het openbaar ministerie” vervangen door de woorden “, overeenkomstig artikel 141quater van het Strafwetboek,”.

TITEL 4

Inwerkingtreding

Art. 8

Titel 2 treedt in werking op een door de Koning te bepalen datum en uiterlijk op 1 mei 2026.

Gegeven te Brussel, 17 november 2025.

FILIP

VAN KONINGSWEGE:

De minister van Justitie,

Annelies Verlinden

et aux articles 77bis, 77ter, 77quater et 77quinquies de la loi sur les étrangers, pour autant que les faits leur reprochés aient été commis dans les quinze ans à compter de la date d’obtention de la nationalité belge, à l’exception des infractions visées aux articles 136bis, 136ter et 136quater du Code pénal.

L’alinéa précédent ne s’applique qu’à l’article 405ter lorsque le présent article concerne les infractions visées aux articles 401, 404 et 405bis, 7°, 8° et 11°, à l’article 405quater, alinéas 1er, 1°, 4°, 5° et 6° et 2 lorsqu’il concerne les infractions visées aux articles 393, 401, 404 et 405bis, 7°, 8° et 11° et à l’article 410bis, alinéa 3, 3° à 5° lorsqu’il concerne les infractions visées aux articles 401 et 404;”.

Art. 7

Dans l’article 23/2, § 1er, du même Code, inséré par la loi du 20 juillet 2015 et modifié en dernier lieu par la loi du 18 juin 2018, les mots “sur réquisition du ministère public” sont remplacés par les mots “, conformément à l’article 141quater du Code pénal,”.

TITRE 4

Entrée en vigueur

Art. 8

Le titre 2 entre en vigueur à la date fixée par le Roi et au plus tard le 1er mai 2026.

Donné à Bruxelles, le 17 novembre 2025.

PHILIPPE

PAR LE ROI:

La ministre de la Justice,

Annelies Verlinden

COÖRDINATIE VAN DE ARTIKELN

Basistekst	Tekst aangepast aan het wetsontwerp
<i>Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten</i>	
TITEL 2 – Wijzigingen van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten.	
Art. 2	
Art. 9/3. § 1. De veroordeelden die voldoen aan de volgende voorwaarden, kunnen worden geplaatst in een transitiehuis:	Art. 9/3. § 1. De veroordeelden die voldoen aan de volgende voorwaarden, kunnen worden geplaatst in een transitiehuis:
1° de veroordeelde bevindt zich op achttien maanden na, in de tijdsvoorwaarden voor de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling;	1° de veroordeelde bevindt zich op achttien maanden na, in de tijdsvoorwaarden voor de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling;
2° de veroordeelde beschikt over de vaardigheid om in een open gemeenschapsregime te verblijven;	2° de veroordeelde beschikt over de vaardigheid om in een open gemeenschapsregime te verblijven;
3° er bestaan in hoofde van de veroordeelde geen tegenaanwijzingen waaraan men niet kan tegemoet komen door het opleggen van bijzondere voorwaarden; deze tegenaanwijzingen hebben betrekking op het gevaar dat de veroordeelde zich tijdens de periode van plaatsing in een transitiehuis aan de strafuitvoering zou onttrekken, ernstige strafbare feiten zou plegen of de slachtoffers zou lastig vallen;	3° er bestaan in hoofde van de veroordeelde geen tegenaanwijzingen waaraan men niet kan tegemoet komen door het opleggen van bijzondere voorwaarden; deze tegenaanwijzingen hebben betrekking op het gevaar dat de veroordeelde zich tijdens de periode van plaatsing in een transitiehuis aan de strafuitvoering zou onttrekken, ernstige strafbare feiten zou plegen of de slachtoffers zou lastig vallen;
4° de veroordeelde stemt schriftelijk in met het plaatsingsplan zoals bepaald bij paragraaf 2 en met de voorwaarden die aan de plaatsing in het transitiehuis verbonden worden overeenkomstig artikel 11, § 3;	4° de veroordeelde stemt schriftelijk in met het plaatsingsplan zoals bepaald bij paragraaf 2 en met de voorwaarden die aan de plaatsing in het transitiehuis verbonden worden overeenkomstig artikel 11, § 3;
5° de veroordeelde stemt schriftelijk in met het huishoudelijk reglement zoals bepaald bij artikel 9/2, § 3.	5° de veroordeelde stemt schriftelijk in met het huishoudelijk reglement zoals bepaald bij artikel 9/2, § 3.
	6° de veroordeelde stemt schriftelijk in met de mogelijkheid tot afname van de in artikel 9/4 bedoelde test.

§ 2. Het plaatsingsplan beschrijft het programma dat de veroordeelde dient te volgen en geeft minstens de verplichte activiteiten weer waaraan de veroordeelde moet deelnemen met het oog op zijn re-integratie.	§ 2. Het plaatsingsplan beschrijft het programma dat de veroordeelde dient te volgen en geeft minstens de verplichte activiteiten weer waaraan de veroordeelde moet deelnemen met het oog op zijn re-integratie.
Art. 3	
	Art. 9/4. Om de veiligheid en de goede werking van het open gemeenschapsregime te verzekeren, kan de verantwoordelijke van het transitiehuis beslissen de veroordeelde gedurende de plaatsing in het transitiehuis te onderwerpen aan de afname van een speeksel- of urinetest teneinde de aanwezigheid van verboden stoffen in het lichaam vast te stellen.
	Onder verboden stoffen wordt verstaan: verboden stoffen overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen en de uitvoeringsbesluiten ervan.
	De verantwoordelijke van het transitiehuis kan hiertoe beslissen op basis van individuele aanwijzingen van gebruik van verboden stoffen. Hij kan, eveneens om de veiligheid en de goede werking van het open gemeenschapsregime te verzekeren, beslissen op geregelde tijdstippen een aantal willekeurig geselecteerde veroordeelden te onderwerpen aan de afname van voormelde test.
	De door de verantwoordelijke van het transitiehuis aangewezen personeelsleden kunnen de in het derde lid bedoelde individuele aanwijzingen van het gebruik van verboden stoffen waarvan ze kennis nemen ter gelegenheid van de uitoefening van hun functie, ontvangen en delen deze mee aan de verantwoordelijke van het transitiehuis. De gemotiveerde beslissingen tot het uitvoeren van een test worden voor de duur van de plaatsing door de verantwoordelijke van het transitiehuis bewaard in het binnen het

	transitiehuis samengesteld individueel dossier van de veroordeelde.
	De test wordt afgenomen door de door de verantwoordelijke van het transitiehuis aangewezen personeelsleden, die een passende opleiding hebben genoten.
	De afname van de in het eerste lid bedoelde test laat geen gebruik van fysieke dwang toe. Indien een veroordeelde weigert aan een test mee te werken, zullen aan de weigering de gevolgen worden verbonden van een positieve test.
	Na de afname van de in het eerste lid bedoelde test wordt de veroordeelde van het resultaat schriftelijk in kennis gesteld, alsook van de mogelijkheid om een herhalingsonderzoek te vragen. Dit verzoek kan door de verantwoordelijke van het transitiehuis uitsluitend geweigerd worden wanneer het wetenschappelijk onmogelijk is om nog een geldige test uit te voeren op het betrokken staal.
	De verantwoordelijke van het transitiehuis deelt een positief testresultaat onmiddellijk mee aan de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde, die het op zijn beurt meedeelt aan de medische dienst en de psychosociale dienst van de gevangenis, om na te gaan of de veroordeelde nood heeft aan acute medische zorgen en voor de eventuele doorverwijzing naar de hulpverlening met het oog op de opstelling van een multidisciplinair behandelplan.
	Na een positief testresultaat volgt automatisch een eenmalige vervolgcontrole.
	De Koning stelt de nadere regels vast voor het afnemen van de test bedoeld in het eerste lid. Die regels betreffen in elk geval het herhalingsonderzoek en de vervolgcontrole.

Art. 4

Art. 12. § 1. Indien de voorwaarden van een beslissing tot toekenning van een uitgaansvergunning, verleend met een zekere	Art. 12. § 1. Indien de voorwaarden van een beslissing tot toekenning van een uitgaansvergunning, verleend met een zekere

periodiciteit, niet worden nageleefd, of indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van toekenning van de uitgaansvergunning, kan de minister of zijn gemachtigde beslissen om:	periodiciteit, niet worden nageleefd, of indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van toekenning van de uitgaansvergunning, kan de minister of zijn gemachtigde beslissen om:
1° de voorwaarden aan te passen;	1° de voorwaarden aan te passen;
2° de beslissing te schorsen voor een periode van maximum drie maanden, te rekenen van de laatste toegekende uitgaansvergunning;	2° de beslissing te schorsen voor een periode van maximum drie maanden, te rekenen van de laatste toegekende uitgaansvergunning;
3° de beslissing te herroepen; in dit geval kan de veroordeelde een nieuw verzoek indienen ten vroegste drie maanden na de datum van deze herroeping.	3° de beslissing te herroepen; in dit geval kan de veroordeelde een nieuw verzoek indienen ten vroegste drie maanden na de datum van deze herroeping.
§ 2. In geval van niet-naleving van de voorwaarden van een beslissing tot toekenning van een penitentiair verlof, of in geval er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van toekenning van het penitentiair verlof, kan de minister of zijn gemachtigde beslissen om:	§ 2. In geval van niet-naleving van de voorwaarden van een beslissing tot toekenning van een penitentiair verlof, of in geval er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van toekenning van het penitentiair verlof, kan de minister of zijn gemachtigde beslissen om:
1° de voorwaarden aan te passen;	1° de voorwaarden aan te passen;
2° de beslissing te schorsen voor een periode van maximum drie maanden, te rekenen van het laatste toegekende verlof;	2° de beslissing te schorsen voor een periode van maximum drie maanden, te rekenen van het laatste toegekende verlof;
3° de beslissing te herroepen; in dit geval kan de veroordeelde een nieuw verzoek indienen ten vroegste drie maanden na de datum van deze herroeping.	3° de beslissing te herroepen; in dit geval kan de veroordeelde een nieuw verzoek indienen ten vroegste drie maanden na de datum van deze herroeping.
§ 2bis. Indien de voorwaarden van een beslissing tot plaatsing in een transitiehuis niet worden nageleefd, of indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing, kan de minister of zijn gemachtigde beslissen om:	§ 2bis. Indien de voorwaarden van een beslissing tot plaatsing in een transitiehuis niet worden nageleefd, indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing, of in geval van een positief resultaat van de in artikel 9/4, eerste lid, bedoelde test, kan de minister of zijn gemachtigde beslissen om:
1° de voorwaarden aan te passen;	1° de voorwaarden aan te passen;
2° de beslissing te herroepen.	2° de beslissing te herroepen.

De verantwoordelijke van het transitiehuis bezorgt aan de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde, na deze gehoord te hebben, een verslag omtrent de niet-naleving van de voorwaarden of omtrent het ontstaan van een tegenaanwijzing.	De verantwoordelijke van het transitiehuis bezorgt aan de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde, na deze gehoord te hebben, een verslag omtrent de niet-naleving van de voorwaarden of omtrent het ontstaan van een tegenaanwijzing. In voorkomend geval licht hij hem in over het positief resultaat van de in artikel 9/4, eerste lid, bedoelde test.
De directeur bezorgt het verslag van de verantwoordelijke en desgevallend de opmerkingen van de veroordeelde aan de minister of zijn gemachtigde.	De directeur bezorgt het verslag van de verantwoordelijke en desgevallend de opmerkingen van de veroordeelde aan de minister of zijn gemachtigde, en licht hem in voorkomend geval in van het positief resultaat van de in artikel 9/4, eerste lid, bedoelde test.
In geval van herroeping van de beslissing tot plaatsing in een transitiehuis, wordt de veroordeelde terug overgebracht naar de gevangenis zoals bepaald in artikel 11, § 3, tweede lid. Ingeval van hoogdringendheid, kan de directeur deze beslissing nemen die onverwijld ter bekrachtiging moet worden voorgelegd aan de minister of zijn gemachtigde.	In geval van herroeping van de beslissing tot plaatsing in een transitiehuis, wordt de veroordeelde terug overgebracht naar de gevangenis zoals bepaald in artikel 11, § 3, tweede lid. Ingeval van hoogdringendheid, kan de directeur deze beslissing nemen die onverwijld ter bekrachtiging moet worden voorgelegd aan de minister of zijn gemachtigde.
§ 3. In het geval de veroordeelde niet meer aan de tijdsvoorwaarden voldoet voor een beslissing tot toekenning van een uitgaansvergunning verleend met een zekere periodiciteit of van een penitentiair verlof, herroept de minister of zijn gemachtigde de beslissing.	§ 3. In het geval de veroordeelde niet meer aan de tijdsvoorwaarden voldoet voor een beslissing tot toekenning van een uitgaansvergunning verleend met een zekere periodiciteit of van een penitentiair verlof, herroept de minister of zijn gemachtigde de beslissing.
In geval de veroordeelde niet meer aan de tijdsvoorwaarden voldoet voor een beslissing tot plaatsing in een transitiehuis, wordt de beslissing tot plaatsing in principe herroepen.	In geval de veroordeelde niet meer aan de tijdsvoorwaarden voldoet voor een beslissing tot plaatsing in een transitiehuis, wordt de beslissing tot plaatsing in principe herroepen.
De minister of zijn gemachtigde kan niettemin na het advies te hebben ingewonnen bij de directeur en mits specifieke motivatie beslissen om:	De minister of zijn gemachtigde kan niettemin na het advies te hebben ingewonnen bij de directeur en mits specifieke motivatie beslissen om:
1° de voorwaarden aan te passen;	1° de voorwaarden aan te passen;
2° de beslissing te handhaven.	2° de beslissing te handhaven.
In geval van herroeping van de beslissing tot plaatsing, wordt de veroordeelde terug	In geval van herroeping van de beslissing tot plaatsing, wordt de veroordeelde terug

overgebracht naar de gevangenis zoals bepaald in artikel 11, § 3, tweede lid.	overgebracht naar de gevangenis zoals bepaald in artikel 11, § 3, tweede lid.
TITEL 3 – Vervallenverklaring van Belgische nationaliteit	
HOOFDSTUK 1 – Wijziging van het Strafwetboek	
Art. 5	
	Art. 141^{quater}.
	Bij een veroordeling, als dader, mededader of medeplichtige, tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel, voor een misdrijf als bedoeld in deze titel, spreekt de rechter zich ambtshalve uit over de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit van de belanghebbende, met inachtneming van de voorwaarden die vermeld zijn in artikel 23/2 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.
	De rechter kan, bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis, beslissen de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit niet uit te spreken indien de gevolgen daarvan kennelijk onredelijk en onevenredig zouden zijn.

HOOFDSTUK 2 – Wijzigingen van het Wetboek van de Belgische nationaliteit

Art. 6	
Art. 23/1. § 1. De vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit kan op vordering van het openbaar ministerie door de rechter worden uitgesproken ten aanzien van Belgen die hun nationaliteit niet hebben verkregen van een ouder of een adoptant die Belg was op de dag van hun geboorte en van Belgen wier nationaliteit niet werd toegekend op grond van artikel 11, eerste lid, 1° en 2°:	Art. 23/1. § 1. De vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit kan op vordering van het openbaar ministerie door de rechter worden uitgesproken ten aanzien van Belgen die hun nationaliteit niet hebben verkregen van een ouder of een adoptant die Belg was op de dag van hun geboorte en van Belgen wier nationaliteit niet werd toegekend op grond van artikel 11, eerste lid, 1° en 2°:
1° indien zij als dader, mededader of medeplichtige veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel voor een misdrijf vermeld in de artikelen 101 tot 112, 113 tot 120 ^{bis} , 120 ^{quater} , 120 ^{sexies} , 120 ^{octies} , 121 tot 123, 123 ^{ter} , 123 ^{quater} , tweede lid, 124 tot 134, 136 ^{bis} , 136 ^{ter} , 136 ^{quater} , 136 ^{quinquies} , 136 ^{sexies} en	1° indien zij als dader, mededader of medeplichtige veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel voor een misdrijf vermeld in de artikelen 101 tot 112, 113 tot 120 ^{bis} , 120 ^{quater} , 120 ^{sexies} , 120 ^{octies} , 121 tot 123, 123 ^{ter} , 123 ^{quater} , tweede lid, 124 tot 134, 136 ^{bis} , 136 ^{ter} , 136 ^{quater} , 136 ^{quinquies} ,

136septies, 331bis, 433quinqies tot 433octies, 477 tot 477sexies en 488bis van het Strafwetboek en de artikelen 77bis, 77ter, 77quater en 77quinqies van de vreemdelingenwet, voor zover zij de hen ten laste gelegde feiten hebben gepleegd binnen tien jaar vanaf de dag waarop zij de Belgische nationaliteit hebben verworven, met uitzondering van de misdrijven bedoeld in de artikelen 136bis, 136ter en 136quater van het Strafwetboek;	136sexies en 136septies, 279bis, 280, 1°, 7° en 8°, 323, eerste lid, 324ter, §§ 3 en 4, 331bis, 347bis, § 4, 1°, 352, 393 tot 397, 401, 404, 405bis, 7°, 8° en 11°, 405ter, 405quater, eerste lid, 1°, 4°, 5° en 6° en tweede lid, 408, 409, § 4, 410bis, derde lid, 3° tot 5°, 417/2, derde lid, 2°, 417/3, derde lid, 2°, 417/7, 417/11 tot 417/22, 417/24 tot 417/38, 417/40, 417/44 tot 417/46, 417/52, 419, tweede lid, 423, § 3, 425, § 3, 428, § 5, 433quater/1, 433quater/4, 433quinqies, 433septies en 433octies, 433novies/10, 442quater, § 3, 474, 475, 477 tot 477sexies, 488bis, 518, derde lid, en 532 van het Strafwetboek en de artikelen 77bis, 77ter, 77quater en 77quinqies van de vreemdelingenwet, voor zover zij de hen ten laste gelegde feiten hebben gepleegd binnen vijftien jaar vanaf de dag waarop zij de Belgische nationaliteit hebben verworven, met uitzondering van de misdrijven bedoeld in de artikelen 136bis, 136ter en 136quater van het Strafwetboek.
	Het vorige lid is alleen van toepassing op artikel 405ter wanneer dit artikel de misdrijven uit artikelen 401, 404 en 405bis, 7°, 8° en 11° viseert, op artikel 405quater eerste lid, 1°, 4°, 5° en 6° en tweede lid wanneer deze de misdrijven uit artikelen 393, 401, 404 en 405bis, 7°, 8° en 11° viseren en op artikel 410bis, lid 3, 3° tot 5° wanneer deze de misdrijven uit artikelen 401 en 404 viseren;
2° indien zij als dader, mededader of medeplichtige veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel voor het plegen van een misdrijf waarvan het plegen kennelijk werd vergemakkelijkt door het bezit van de Belgische nationaliteit, voor zover zij het misdrijf hebben gepleegd binnen vijf jaar vanaf de dag waarop zij de Belgische nationaliteit hebben verworven;	2° indien zij als dader, mededader of medeplichtige veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel voor het plegen van een misdrijf waarvan het plegen kennelijk werd vergemakkelijkt door het bezit van de Belgische nationaliteit, voor zover zij het misdrijf hebben gepleegd binnen vijf jaar vanaf de dag waarop zij de Belgische nationaliteit hebben verworven;
3° indien zij de Belgische nationaliteit hebben verkregen door huwelijk krachtens artikel 12bis, § 1, 3°, en indien dit huwelijk is nietig verklaard wegens schijnhuwelijk zoals omschreven in artikel 146bis van het Burgerlijk Wetboek, onder voorbehoud van de bepalingen van de artikelen 201 en 202 van het Burgerlijk Wetboek.	3° indien zij de Belgische nationaliteit hebben verkregen door huwelijk krachtens artikel 12bis, § 1, 3°, en indien dit huwelijk is nietig verklaard wegens schijnhuwelijk zoals omschreven in artikel 146bis van het Burgerlijk Wetboek, onder voorbehoud van de bepalingen van de artikelen 201 en 202 van het Burgerlijk Wetboek.

§ 2. De rechter spreekt de vervallenverklaring niet uit indien dit tot gevolg zou hebben dat de betrokkene staatloos zou worden, tenzij de nationaliteit verkregen werd ten gevolge van een bedrieglijke handelwijze, door valse informatie of door verzwijging van enig relevant feit. In dat geval, zelfs indien de betrokkene er niet in geslaagd is zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen, zal de vervallenverklaring van de nationaliteit slechts uitgesproken worden na het verstrijken van een redelijke termijn die door de rechter aan de belanghebbende werd toegekend om te pogen zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen.	§ 2. De rechter spreekt de vervallenverklaring niet uit indien dit tot gevolg zou hebben dat de betrokkene staatloos zou worden, tenzij de nationaliteit verkregen werd ten gevolge van een bedrieglijke handelwijze, door valse informatie of door verzwijging van enig relevant feit. In dat geval, zelfs indien de betrokkene er niet in geslaagd is zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen, zal de vervallenverklaring van de nationaliteit slechts uitgesproken worden na het verstrijken van een redelijke termijn die door de rechter aan de belanghebbende werd toegekend om te pogen zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen.
§ 3. Wanneer het vonnis waarbij de vervallenverklaring van de staat van Belg wordt uitgesproken in kracht van gewijsde is gegaan, stuurt de griffier onmiddellijk de gegevens nodig voor de opmaak van de akte van vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit via de DABS naar de ambtenaar van de burgerlijke stand, met vermelding van de volledige identiteit van de belanghebbende.	§ 3. Wanneer het vonnis waarbij de vervallenverklaring van de staat van Belg wordt uitgesproken in kracht van gewijsde is gegaan, stuurt de griffier onmiddellijk de gegevens nodig voor de opmaak van de akte van vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit via de DABS naar de ambtenaar van de burgerlijke stand, met vermelding van de volledige identiteit van de belanghebbende.
De ambtenaar van de burgerlijke stand, van de plaats van inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister van de betrokkene of, bij gebrek hieraan, de actuele verblijfplaats van de betrokkene of, bij gebrek hieraan, van Brussel, maakt een akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit op.	De ambtenaar van de burgerlijke stand, van de plaats van inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister van de betrokkene of, bij gebrek hieraan, de actuele verblijfplaats van de betrokkene of, bij gebrek hieraan, van Brussel, maakt een akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit op.
De vervallenverklaring heeft gevolg vanaf de opmaak van de akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit.	De vervallenverklaring heeft gevolg vanaf de opmaak van de akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit.
§ 4. Hij die krachtens dit artikel van de staat van Belg vervallen is verklaard, kan alleen door naturalisatie opnieuw Belg worden.	§ 4. Hij die krachtens dit artikel van de staat van Belg vervallen is verklaard, kan alleen door naturalisatie opnieuw Belg worden.

Art. 7

Art. 23/2. § 1. De vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit kan op vordering van het openbaar ministerie door de rechter worden uitgesproken ten aanzien van Belgen die hun nationaliteit niet hebben verkregen van een ouder of een adoptant die Belg was op de dag van hun geboorte en van Belgen wier	Art. 23/2. § 1. De vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit, overeenkomstig artikel 141^{quater} van het Strafwetboek , door de rechter worden uitgesproken ten aanzien van Belgen die hun nationaliteit niet hebben verkregen van een ouder of een adoptant die Belg was op de dag van hun geboorte en van

nationaliteit niet werd toegekend op grond van artikel 11, eerste lid, 1° en 2°, indien zij als dader, mededader of medeplichtige veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel voor een misdrijf als bedoeld in boek II, titel I ter, van het Strafwetboek.	Belgen wier nationaliteit niet werd toegekend op grond van artikel 11, eerste lid, 1° en 2°, indien zij als dader, mededader of medeplichtige veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van ten minste vijf jaar zonder uitstel voor een misdrijf als bedoeld in boek II, titel I ter, van het Strafwetboek.
§ 2. De rechter spreekt de vervallenverklaring niet uit indien dit tot gevolg zou hebben dat de betrokkene staatloos zou worden, tenzij de nationaliteit verkregen werd ten gevolge van een bedrieglijke handelwijze, door valse informatie of door verzwijging van enig relevant feit. In dat geval, zelfs indien de betrokkene er niet in geslaagd is zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen, zal de vervallenverklaring van de nationaliteit slechts uitgesproken worden na het verstrijken van een redelijke termijn die door de rechter aan de belanghebbende werd toegekend om te pogen zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen.	§ 2. De rechter spreekt de vervallenverklaring niet uit indien dit tot gevolg zou hebben dat de betrokkene staatloos zou worden, tenzij de nationaliteit verkregen werd ten gevolge van een bedrieglijke handelwijze, door valse informatie of door verzwijging van enig relevant feit. In dat geval, zelfs indien de betrokkene er niet in geslaagd is zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen, zal de vervallenverklaring van de nationaliteit slechts uitgesproken worden na het verstrijken van een redelijke termijn die door de rechter aan de belanghebbende werd toegekend om te pogen zijn oorspronkelijke nationaliteit te herkrijgen.
§ 3. Wanneer het vonnis waarbij de vervallenverklaring van de staat van Belg wordt uitgesproken in kracht van gewijsde is gegaan, stuurt de griffier onmiddellijk de gegevens nodig voor de opmaak van de akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit via de DABS naar de ambtenaar van de burgerlijke stand, met vermelding van de volledige identiteit van de belanghebbende.	§ 3. Wanneer het vonnis waarbij de vervallenverklaring van de staat van Belg wordt uitgesproken in kracht van gewijsde is gegaan, stuurt de griffier onmiddellijk de gegevens nodig voor de opmaak van de akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit via de DABS naar de ambtenaar van de burgerlijke stand, met vermelding van de volledige identiteit van de belanghebbende.
De ambtenaar van de burgerlijke stand, van de plaats van inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister van de betrokkene of, bij gebrek hieraan, de actuele verblijfplaats van de betrokkene of, bij gebrek hieraan, van Brussel, maakt onmiddellijk een akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit op.	De ambtenaar van de burgerlijke stand, van de plaats van inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister van de betrokkene of, bij gebrek hieraan, de actuele verblijfplaats van de betrokkene of, bij gebrek hieraan, van Brussel, maakt onmiddellijk een akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit op.
De vervallenverklaring heeft gevolg vanaf de opmaak van de akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit.	De vervallenverklaring heeft gevolg vanaf de opmaak van de akte van vervallenverklaring van Belgische nationaliteit.
§ 4. Hij die krachtens dit artikel van de staat van Belg vervallen is verklaard, kan alleen door naturalisatie opnieuw Belg worden.	§ 4. Hij die krachtens dit artikel van de staat van Belg vervallen is verklaard, kan alleen door naturalisatie opnieuw Belg worden.

COORDINATION DES ARTICLES

Texte de base	Texte adapté au projet de loi
<i>Loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine</i>	
TITRE 2 - Modifications de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine.	
Art. 2	
Art. 9/3. § 1 ^{er} . Les condamnés qui satisfont aux conditions suivantes peuvent être placés en maison de transition:	Art. 9/3. § 1 ^{er} . Les condamnés qui satisfont aux conditions suivantes peuvent être placés en maison de transition:
1° le condamné qui se trouve, à dix-huit mois près, dans les conditions de temps pour l'octroi d'une libération conditionnelle;	1° le condamné qui se trouve, à dix-huit mois près, dans les conditions de temps pour l'octroi d'une libération conditionnelle;
2° le condamné est apte à séjourner dans un régime communautaire ouvert;	2° le condamné est apte à séjourner dans un régime communautaire ouvert;
3° il n'existe pas de contre-indications dans le chef du condamné auxquelles l'imposition de conditions particulières ne puisse répondre; ces contre-indications portent sur le risque que, durant la période de placement en maison de transition, le condamné se soustraie à l'exécution de la peine, commette des infractions graves ou importune les victimes;	3° il n'existe pas de contre-indications dans le chef du condamné auxquelles l'imposition de conditions particulières ne puisse répondre; ces contre-indications portent sur le risque que, durant la période de placement en maison de transition, le condamné se soustraie à l'exécution de la peine, commette des infractions graves ou importune les victimes;
4° le condamné consent par écrit au plan de placement visé au paragraphe 2 et aux conditions liées au placement en maison de transition, conformément à l'article 11, § 3;	4° le condamné consent par écrit au plan de placement visé au paragraphe 2 et aux conditions liées au placement en maison de transition, conformément à l'article 11, § 3;
5° le condamné consent par écrit au règlement d'ordre intérieur visé à l'article 9/2, § 3.	5° le condamné consent par écrit au règlement d'ordre intérieur visé à l'article 9/2, § 3.
	6° le condamné accepte par écrit la possibilité de se soumettre au test visé à l'article 9/4.
§ 2. Le plan de placement décrit le programme que doit suivre le condamné et indique au minimum, les activités obligatoires auxquelles doit participer le condamné en vue de sa réinsertion.	§ 2. Le plan de placement décrit le programme que doit suivre le condamné et indique au minimum, les activités obligatoires auxquelles doit participer le condamné en vue de sa réinsertion.

Art. 3

	Art. 9/4. Afin de garantir la sécurité et le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert, le responsable de la maison de transition peut décider de soumettre le condamné à la réalisation d'un test de salive ou d'urine pendant le placement en maison de transition afin de constater la présence de substances illicites dans le corps.
	Par substances illicites, on entend: les substances illicites conformément à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes et ses arrêtés d'exécution.
	Le responsable de la maison de transition peut prendre cette décision sur la base d'indices individualisés de consommation de substances illicites. Il peut, également afin de garantir la sécurité et le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert, décider de soumettre régulièrement un pourcentage de condamnés sélectionnés au hasard au test susmentionné.
	Les membres du personnel désignés à cet effet par le responsable de la maison de transition peuvent recevoir et doivent communiquer à ce dernier les indices individualisés de consommation de substances illicites visées au troisième alinéa dont ils prennent connaissance à l'occasion de l'exercice de leurs fonctions. Les décisions motivées de procéder à un test sont conservées par le responsable de la maison de transition dans le dossier individuel du condamné au sein de la maison de transition, pendant la durée du placement.
	Le test est réalisé par les membres du personnel désignés à cet effet par le responsable de la maison de transition, qui ont suivi une formation appropriée.
	La réalisation du test visé à l'alinéa 1er ne permet pas l'usage de la contrainte physique.

	Si un condamné refuse de coopérer à un test, les conséquences d'un test positif seront attachées à ce refus.
	Après la réalisation du test visé à l'alinéa 1 ^{er} , le condamné est informé par écrit du résultat ainsi que de la possibilité de demander un réexamen. Cette demande peut uniquement être refusée par le responsable de la maison de transition s'il est impossible sur le plan scientifique de réaliser un test valable sur l'échantillon concerné.
	Le responsable de la maison de transition communique un résultat de test positif immédiatement au directeur chargé de la gestion et du suivi du dossier de détention du condamné qui, à son tour, le signale au service médical et au service psychosocial de la prison afin de vérifier si le condamné a besoin de soins médicaux aigus et de l'orienter éventuellement vers un service d'aide en vue d'établir un plan de traitement multidisciplinaire.
	Après un résultat de test positif, un contrôle de suivi unique est effectué de manière automatique.
	Le Roi fixe les modalités pour la réalisation du test visé à l'alinéa 1 ^{er} . Ces modalités concernent, dans tous les cas, le réexamen et le contrôle de suivi.

Art. 4

Art. 12.§ 1 ^{er} . En cas de non-respect des conditions d'une décision d'octroi d'une permission de sortie, accordée avec une certaine périodicité, ou s'il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n'existait pas au moment de l'octroi de la permission de sortie, le ministre ou son délégué peut décider:	Art. 12.§ 1 ^{er} . En cas de non-respect des conditions d'une décision d'octroi d'une permission de sortie, accordée avec une certaine périodicité, ou s'il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n'existait pas au moment de l'octroi de la permission de sortie, le ministre ou son délégué peut décider:
1° d'adapter les conditions;	1° d'adapter les conditions;
2° de suspendre la décision pour une période de trois mois maximum, à compter de la dernière permission de sortie accordée;	2° de suspendre la décision pour une période de trois mois maximum, à compter de la dernière permission de sortie accordée;

3° de révoquer la décision; dans ce cas, le condamné peut introduire une nouvelle demande au plus tôt trois mois après la date de cette révocation.	3° de révoquer la décision; dans ce cas, le condamné peut introduire une nouvelle demande au plus tôt trois mois après la date de cette révocation.
§ 2. En cas de non-respect des conditions d'une décision d'octroi d'un congé pénitentiaire, ou s'il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n'existait pas au moment de l'octroi du congé pénitentiaire, le ministre ou son délégué peut décider:	§ 2. En cas de non-respect des conditions d'une décision d'octroi d'un congé pénitentiaire, ou s'il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n'existait pas au moment de l'octroi du congé pénitentiaire, le ministre ou son délégué peut décider:
1° d'adapter les conditions;	1° d'adapter les conditions;
2° de suspendre la décision pour une période de trois mois maximum, à compter du dernier congé accordé;	2° de suspendre la décision pour une période de trois mois maximum, à compter du dernier congé accordé;
3° de révoquer la décision; dans ce cas, le condamné peut introduire une nouvelle demande au plus tôt trois mois après la date de cette révocation.	3° de révoquer la décision; dans ce cas, le condamné peut introduire une nouvelle demande au plus tôt trois mois après la date de cette révocation.
§ 2bis. En cas de non-respect des conditions d'une décision de placement en maison de transition ou s'il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n'existait pas au moment de la décision de placement, le ministre ou son délégué peut décider:	§ 2bis. En cas de non-respect des conditions d'une décision de placement en maison de transition ou s'il apparaît dans le chef du condamné une contre-indication qui n'existait pas au moment de la décision de placement, ou en cas de résultat positif au test visé à l'article 9/4, alinéa 1er, le ministre ou son délégué peut décider:
1° d'adapter les conditions;	1° d'adapter les conditions;
2° de révoquer la décision.	2° de révoquer la décision.
Le responsable de la maison de transition transmet au directeur chargé de la gestion et du suivi du dossier de détention du condamné, après l'avoir entendu, un rapport sur le non-respect des conditions ou l'apparition d'une contre-indication.	Le responsable de la maison de transition transmet au directeur chargé de la gestion et du suivi du dossier de détention du condamné, après l'avoir entendu, un rapport sur le non-respect des conditions ou l'apparition d'une contre-indication. Le cas échéant, il l'informe du résultat positif du test visé à l'article 9/4, alinéa 1er.
Le directeur transmet le rapport du responsable et, le cas échéant, les remarques du condamné au ministre ou son délégué.	Le directeur transmet le rapport du responsable et, le cas échéant, les remarques du condamné au ministre ou son délégué et il l'informe, le cas échéant, du résultat positif du test visé à l'article 9/4, alinéa 1er.

En cas de de révocation de la décision de placement en maison de transition, le condamné est transféré dans la prison visée à l'article 11, § 3, alinéa 2. En cas d'urgence, le directeur peut prendre cette décision qui doit être soumise sans délai au ministre ou son délégué pour approbation.	En cas de de révocation de la décision de placement en maison de transition, le condamné est transféré dans la prison visée à l'article 11, § 3, alinéa 2. En cas d'urgence, le directeur peut prendre cette décision qui doit être soumise sans délai au ministre ou son délégué pour approbation.
§ 3. Si le condamné ne satisfait plus aux conditions de temps pour une décision d'octroi d'une permission de sortie avec une certaine périodicité ou d'un congé pénitentiaire, le ministre ou son délégué révoque la décision.	§ 3. Si le condamné ne satisfait plus aux conditions de temps pour une décision d'octroi d'une permission de sortie avec une certaine périodicité ou d'un congé pénitentiaire, le ministre ou son délégué révoque la décision.
Si le condamné ne remplit plus les conditions de temps pour une décision de placement dans une maison de transition, la décision de placement est en principe révoquée.	Si le condamné ne remplit plus les conditions de temps pour une décision de placement dans une maison de transition, la décision de placement est en principe révoquée.
Le ministre ou son délégué peut néanmoins, après avoir recolté l'avis du directeur et sur la base d'une motivation spécifique, décider:	Le ministre ou son délégué peut néanmoins, après avoir recolté l'avis du directeur et sur la base d'une motivation spécifique, décider:
1° d'adapter les conditions;	1° d'adapter les conditions;
2° de maintenir la décision.	2° de maintenir la décision.
En cas de révocation de la décision de placement, le condamné est transféré vers la prison visée à l'article 11, § 3, alinéa 2.	En cas de révocation de la décision de placement, le condamné est transféré vers la prison visée à l'article 11, § 3, alinéa 2.

TITRE 3 – Déchéance de la nationalité belge

CHAPITRE 1er – Modification du Code pénal

Art. 5

	Art. 141^{quater}.
	En cas de condamnation, comme auteur, coauteur ou complice, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis, pour une des infractions visées au présent titre, le juge se prononce d'office sur la déchéance de la nationalité belge de l'intéressé, dans le respect des conditions prévues à l'article 23/2 du Code de la nationalité belge.
	Le juge peut décider, par un jugement spécialement motivé, de ne pas prononcer la

déchéance de la nationalité belge lorsque les conséquences de celle-ci seraient manifestement déraisonnables et disproportionnées.

CHAPITRE 2 – Modifications du Code de la nationalité belge

Art. 6

Art. 23/1. § 1er. La déchéance de la nationalité belge peut être prononcée par le juge sur réquisition du ministère public à l'égard de Belges qui ne tiennent pas leur nationalité d'un auteur ou adoptant belge au jour de leur naissance et des Belges qui ne se sont pas vu attribuer leur nationalité en vertu de l'article 11, alinéa 1er, 1° et 2°:	Art. 23/1. § 1er. La déchéance de la nationalité belge peut être prononcée par le juge sur réquisition du ministère public à l'égard de Belges qui ne tiennent pas leur nationalité d'un auteur ou adoptant belge au jour de leur naissance et des Belges qui ne se sont pas vu attribuer leur nationalité en vertu de l'article 11, alinéa 1er, 1° et 2°:
1° s'ils ont été condamnés, comme auteur, coauteur ou complice, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis pour une infraction visée aux articles 101 à 112, 113 à 120bis, 120quater, 120sexies, 120octies, 121 à 123, 123ter, 123quater, alinéa 2, 124 à 134, 136bis, 136ter, 136quater, 136quinquies, 136sexies et 136septies, 331bis, 433quinquies à 433octies, 477 à 477sexies et 488bis du Code pénal et aux articles 77bis, 77ter, 77quater et 77quinquies de la loi sur les étrangers, pour autant que les faits leur reprochés aient été commis dans les dix ans à compter de la date d'obtention de la nationalité belge, à l'exception des infractions visées aux articles 136bis, 136ter et 136quater du Code pénal ;	1° s'ils ont été condamnés, comme auteur, coauteur ou complice, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis pour une infraction visée aux articles 101 à 112, 113 à 120bis, 120quater, 120sexies, 120octies, 121 à 123, 123ter, 123quater, alinéa 2, 124 à 134, 136bis, 136ter, 136quater, 136quinquies, 136sexies et 136septies, 279bis, 280, 1°, 7° et 8°, 323, alinéa 1er, 324ter, §§ 3 et 4, 331bis, 347bis, § 4, 1°, 352, 393 à 397, 401, 404, 405bis, 7°, 8° et 11°, 405ter, 405quater, alinéas 1er, 1°, 4°, 5° et 6° et 2, 408, 409, § 4, 410bis, alinéa 3, 3° à 5°, 417/2, alinéa 3, 2°, 417/3, alinéa 3, 2°, 417/7, 417/11 à 417/22, 417/24 à 417/38, 417/40, 417/44 à 417/46, 417/52, 419, alinéa 2, 423, § 3, 425, § 3, 428, § 5, 433quater/1, 433quater/4, 433quinquies, 433septies et 433octies, 433novies/10, 442quater, § 3, 474, 475, 477 à 477sexies, 488bis, 518, alinéa 3 et 532 du Code pénal et aux articles 77bis, 77ter, 77quater et 77quinquies de la loi sur les étrangers, pour autant que les faits leur reprochés aient été commis dans les quinze ans à compter de la date d'obtention de la nationalité belge, à l'exception des infractions visées aux articles 136bis, 136ter et 136quater du Code pénal.
	L'alinéa précédent ne s'applique qu'à l'article 405ter lorsque le présent article concerne les infractions visées aux articles 401, 404 et 405bis, 7°, 8° et 11°, à l'article 405quater, alinéas 1er, 1°, 4°, 5° et 6° et 2 lorsqu'il concerne les infractions visées aux articles 393, 401, 404

	et 405bis, 7°, 8° et 11° et à l'article 410bis, alinéa 3, 3° à 5° lorsqu'il concerne les infractions visées aux articles 401 et 404 ;
2° s'ils ont été condamnés, comme auteur, coauteur ou complice à une peine d'emprisonnement de cinq ans sans sursis pour une infraction dont la commission a été manifestement facilitée par la possession de la nationalité belge, pour autant que l'infraction ait été commise dans les cinq ans à compter de la date d'obtention de la nationalité belge ;	2° s'ils ont été condamnés, comme auteur, coauteur ou complice à une peine d'emprisonnement de cinq ans sans sursis pour une infraction dont la commission a été manifestement facilitée par la possession de la nationalité belge, pour autant que l'infraction ait été commise dans les cinq ans à compter de la date d'obtention de la nationalité belge ;
3° s'ils ont acquis la nationalité belge par mariage conformément à l'article 12bis, § 1 ^{er} , 3°, et que ce mariage a été annulé pour cause de mariage de complaisance tel que décrit à l'article 146bis du Code civil, sous réserve des dispositions des articles 201 et 202 du Code civil.	3° s'ils ont acquis la nationalité belge par mariage conformément à l'article 12bis, § 1 ^{er} , 3°, et que ce mariage a été annulé pour cause de mariage de complaisance tel que décrit à l'article 146bis du Code civil, sous réserve des dispositions des articles 201 et 202 du Code civil.
§ 2. Le juge ne prononce pas la déchéance au cas où celle-ci aurait pour effet de rendre l'intéressé apatride, à moins que la nationalité n'ait été acquise à la suite d'une conduite frauduleuse, par de fausses informations ou par dissimulation d'un fait pertinent. Dans ce cas, même si l'intéressé n'a pas réussi à recouvrer sa nationalité d'origine, la déchéance de nationalité ne sera prononcée qu'à l'expiration d'un délai raisonnable accordé par le juge à l'intéressé afin de lui permettre d'essayer de recouvrer sa nationalité d'origine.	§ 2. Le juge ne prononce pas la déchéance au cas où celle-ci aurait pour effet de rendre l'intéressé apatride, à moins que la nationalité n'ait été acquise à la suite d'une conduite frauduleuse, par de fausses informations ou par dissimulation d'un fait pertinent. Dans ce cas, même si l'intéressé n'a pas réussi à recouvrer sa nationalité d'origine, la déchéance de nationalité ne sera prononcée qu'à l'expiration d'un délai raisonnable accordé par le juge à l'intéressé afin de lui permettre d'essayer de recouvrer sa nationalité d'origine.
§ 3. Lorsque le jugement prononçant la déchéance de la nationalité belge est passé en force de chose jugée, le greffier transmet immédiatement les données nécessaires à l'établissement de l'acte de déchéance de la nationalité belge via la BAEC à l'officier de l'état civil, avec la mention de l'identité complète de l'intéressé.	§ 3. Lorsque le jugement prononçant la déchéance de la nationalité belge est passé en force de chose jugée, le greffier transmet immédiatement les données nécessaires à l'établissement de l'acte de déchéance de la nationalité belge via la BAEC à l'officier de l'état civil, avec la mention de l'identité complète de l'intéressé.
L'officier de l'état civil du lieu d'inscription au registre de la population, au registre des étrangers ou au registre d'attente de l'intéressé, ou, à défaut, de la résidence actuelle de l'intéressé, ou, à défaut, de Bruxelles établit un acte de déchéance de la nationalité belge.	L'officier de l'état civil du lieu d'inscription au registre de la population, au registre des étrangers ou au registre d'attente de l'intéressé, ou, à défaut, de la résidence actuelle de l'intéressé, ou, à défaut, de Bruxelles établit un acte de déchéance de la nationalité belge.

La déchéance a effet à compter de l'établissement de l'acte de déchéance de la nationalité belge.	La déchéance a effet à compter de l'établissement de l'acte de déchéance de la nationalité belge.
§ 4. La personne qui a été déchue de la nationalité belge en vertu du présent article ne peut redevenir Belge que par naturalisation.	§ 4. La personne qui a été déchue de la nationalité belge en vertu du présent article ne peut redevenir Belge que par naturalisation.
Art. 7	
Art. 23/2. § 1 ^{er} . La déchéance de la nationalité belge peut être prononcée par le juge sur réquisition du ministère public à l'égard de Belges qui ne tiennent pas leur nationalité d'un auteur ou adoptant belge au jour de leur naissance et des Belges qui ne se sont pas vu attribuer leur nationalité en vertu de l'article 11, alinéa 1 ^{er} , 1° et 2°, s'ils ont été condamnés, comme auteur, coauteur ou complice, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis pour une infraction visée au livre II, titre I ^{er} ter, du Code pénal.	Art. 23/2. § 1 ^{er} . La déchéance de la nationalité belge peut être prononcée par le juge, conformément à l'article 141quater du Code pénal , à l'égard de Belges qui ne tiennent pas leur nationalité d'un auteur ou adoptant belge au jour de leur naissance et des Belges qui ne se sont pas vu attribuer leur nationalité en vertu de l'article 11, alinéa 1 ^{er} , 1° et 2°, s'ils ont été condamnés, comme auteur, coauteur ou complice, à une peine d'emprisonnement d'au moins cinq ans sans sursis pour une infraction visée au livre II, titre I ^{er} ter, du Code pénal.
§ 2. Le juge ne prononce pas la déchéance au cas où celle-ci aurait pour effet de rendre l'intéressé apatride, à moins que la nationalité n'ait été acquise à la suite d'une conduite frauduleuse, par de fausses informations ou par dissimulation d'un fait pertinent. Dans ce cas, même si l'intéressé n'a pas réussi à recouvrer sa nationalité d'origine, la déchéance de nationalité ne sera prononcée qu'à l'expiration d'un délai raisonnable accordé par le juge à l'intéressé afin de lui permettre d'essayer de recouvrer sa nationalité d'origine.	§ 2. Le juge ne prononce pas la déchéance au cas où celle-ci aurait pour effet de rendre l'intéressé apatride, à moins que la nationalité n'ait été acquise à la suite d'une conduite frauduleuse, par de fausses informations ou par dissimulation d'un fait pertinent. Dans ce cas, même si l'intéressé n'a pas réussi à recouvrer sa nationalité d'origine, la déchéance de nationalité ne sera prononcée qu'à l'expiration d'un délai raisonnable accordé par le juge à l'intéressé afin de lui permettre d'essayer de recouvrer sa nationalité d'origine.
§ 3. Lorsque le jugement prononçant la déchéance de la nationalité belge est passé en force de chose jugée, le greffier transmet immédiatement les données nécessaires à l'établissement de l'acte de déchéance de la nationalité belge via la BAEC à l'officier de l'état civil, avec la mention de l'identité complète de l'intéressé.	§ 3. Lorsque le jugement prononçant la déchéance de la nationalité belge est passé en force de chose jugée, le greffier transmet immédiatement les données nécessaires à l'établissement de l'acte de déchéance de la nationalité belge via la BAEC à l'officier de l'état civil, avec la mention de l'identité complète de l'intéressé.
L'officier de l'état civil du lieu d'inscription au registre de la population, au registre des étrangers ou au registre d'attente de l'intéressé, ou, à défaut, de la résidence actuelle de l'intéressé, ou, à défaut, de Bruxelles établit	L'officier de l'état civil du lieu d'inscription au registre de la population, au registre des étrangers ou au registre d'attente de l'intéressé, ou, à défaut, de la résidence actuelle de l'intéressé, ou, à défaut, de Bruxelles établit

immédiatement l'acte de déchéance de la nationalité belge.	immédiatement l'acte de déchéance de la nationalité belge.
La déchéance a effet à compter de l'établissement de l'acte de déchéance de la nationalité belge.	La déchéance a effet à compter de l'établissement de l'acte de déchéance de la nationalité belge.
§ 4. La personne qui a été déchue de la nationalité belge en vertu du présent article ne peut redevenir Belge que par naturalisation.	§ 4. La personne qui a été déchue de la nationalité belge en vertu du présent article ne peut redevenir Belge que par naturalisation.

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 89/2025 van 25 september 2025

Betreft: advies met betrekking tot een voorontwerp van wet betreffende drugstesten in de transitiehuizen en de vervallenverklaring van Belgische nationaliteit (CO-A-2025-097)

Trefwoorden: gezondheidsgegevens – drugstest – transitiehuizen

Vertaling

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van mevrouw Annelies Verlinden, minister van Justitie, belast met Noordzee, ontvangen op 18 juli 2025 en ontvankelijk verklaard op 11 augustus 2025;

Gelet op het verzoek om aanvullende informatie dat op 2 september 2025 aan de aanvrager is gericht;

Gelet op de antwoorden van de aanvrager van 17 september 2025;

Brengt de Autorisatie- en Adviesdienst van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit") op 25 september 2025 het volgende advies uit:

Enkel adviezen met betrekking tot ontwerpen en voorstellen met rang van wet, die uitgaan van de federale overheid, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie worden zowel in het Nederlands als in het Frans door de Autoriteit gepubliceerd. De 'Originele versie' is de versie die gevalideerd werd.

I. VOORWERP EN CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De aanvrager heeft het advies van de Autoriteit gevraagd over **artikel 3** van het voorontwerp van wet betreffende drugstesten in de transitiehuizen en de vervallenverklaring van Belgische nationaliteit (hierna "**het ontwerp**"). Deze bepaling voegt een artikel 9/4 toe aan de wet van 17 mei 2006 *betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten* (hierna "**de wet van 2006**").
2. De aanvrager geeft in het adviesaanvraagformulier aan dat het ontwerp tot doel heeft drugstesten in te voeren **in transitiehuizen**, waarbij een dergelijke test bestaat uit het afnemen van een speeksel- of urinetest teneinde de eventuele aanwezigheid van verboden stoffen in het lichaam vast te stellen. **De plaatsing in een transitiehuis is een vorm van detentie waarbij de veroordeelde gedetineerde zijn vrijheidsstraf ondergaat** op basis van een plaatsingsplan dat het programma beschrijft dat de veroordeelde dient te volgen en dat minstens de verplichte activiteiten weergeeft waaraan hij moet deelnemen met het oog op zijn re-integratie¹. Het gaat om een **wijze van uitvoering van vrijheidsstraffen**.
3. De memorie van toelichting van het ontwerp preciseert dat dit laatste "[...] *zich waar mogelijk [baseert] op de tekst van het voorontwerp dat een wettelijke basis biedt voor drugstesten in gevangenissen en detentiehuizen*". Wat drugstesten in deze instellingen betreft, vermeldt de memorie van toelichting van het ontwerp dat de Raad van State advies nr. 77.650/VR/16 van 3 juni 2025 heeft uitgebracht, dat – met betrekking tot drugstesten – verwijst naar een eerder advies nr. 72.318/1 van 5 juni 2023 (hierna "**het advies van de Raad van State**"), dat in aanmerking is genomen in het kader van het ontwerp.

II. ONDERZOEK VAN HET ONTWERP

II.1. Het ontwerp

4. Het artikel in ontwerp luidt als volgt:

*"Art. 9/4. De verantwoordelijke van het transitiehuis **kan**, wanneer dit **om veiligheidsredenen of voor de goede werking van het open gemeenschapsregime noodzakelijk is**, beslissen **de veroordeelde** gedurende de plaatsing in het transitiehuis te onderwerpen aan de afname van een speeksel of urinetest teneinde de aanwezigheid van verboden stoffen in het lichaam vast te stellen.*

---

¹ Artikelen 9/1 en 9/3 van de wet van 2006.

Onder verboden stoffen wordt verstaan: verboden stoffen overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

*De verantwoordelijke van het transitiehuis kan hiertoe beslissen **op basis van individuele aanwijzingen van gebruik van verboden stoffen**. Hij kan, eveneens, wanneer dit om veiligheidsredenen of voor de goede werking van het open gemeenschapsregime noodzakelijk is, beslissen **op geregelde tijdstippen een aantal willekeurig geselecteerde veroordeelden** te onderwerpen aan de afname van voormelde test. De test wordt afgenomen door de door de verantwoordelijke van het transitiehuis **aangewezen personeelsleden**.*

*De afname van de in het eerste lid bedoelde test laat **geen gebruik van fysieke dwang** toe. Indien een veroordeelde **weigert** aan een test **mee te werken**, zal dit **als** een **positief testresultaat** worden **beschouwd**.*

*Na de afname van de in het eerste lid bedoelde test wordt de veroordeelde van het resultaat schriftelijk in kennis gesteld, alsook van de **mogelijkheid om een herhalingsonderzoek te vragen**. Dit verzoek **kan** door de verantwoordelijke van het transitiehuis **uitsluitend geweigerd worden wanneer het wetenschappelijk onmogelijk is om nog een geldige test uit te voeren op het betrokken staal**.*

*De verantwoordelijke van het transitiehuis **deelt** een positief testresultaat onmiddellijk **mee aan de directeur die instaat voor het beheer** en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde, die **het** op zijn beurt **medeelt aan de medische dienst en de psychosociale dienst van de gevangenis**, om **na te gaan of de veroordeelde nood heeft aan acute medische zorgen en voor de eventuele doorverwijzing naar de hulpverlening** met het oog op de opstelling van een multidisciplinair behandelplan.*

*Na een positief testresultaat volgt automatisch **een eenmalige vervolgcontrole**.*

***De Koning stelt de nadere regels vast** voor het afnemen van de test bedoeld in het eerste lid. Die regels betreffen in elk geval **het herhalingsonderzoek en de vervolgcontrole**." (in vet aangeduid door de Autoriteit)*

II.2. Toepasselijke regels inzake gegevensbescherming

5. Sinds 2024 is titel II van de WVG ook van toepassing op “*de penitentiaire administratie*”, die wordt gedefinieerd als “**het openbaar bestuur belast met de uitvoering van veroordelingen tot vrijheidsstraffen en van vrijheidsbenemende maatregelen waarvan de bevoegde overheid de uitvoering heeft gevorderd**” (in vet aangeduid door de Autoriteit)². Een transitiehuis is een “**bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad erkende inrichting waar veroordeelden kunnen geplaatst worden om hun vrijheidsstraf te ondergaan**” (in vet aangeduid door de Autoriteit)³. Het koninklijk besluit van 22 juli 2019 tot bepaling van de normen voor de erkenning als transitiehuis en houdende de exploitatievoorwaarden voor een transitiehuis (hierna “**het koninklijk besluit van 2019**”), dat werd aangenomen toen titel II van de WVG nog niet van toepassing was op de penitentiaire administratie, beperkt zich wat betreft de rechtsvorm van het transitiehuis tot de bepaling in artikel 7 dat “*de exploitant van een transitiehuis [...] rechtspersoonlijkheid [dient] te bezitten*”. Artikel 8 van dit besluit kwalificeert deze exploitant als verwerkingsverantwoordelijke **in de zin van de AVG**; artikel 9, § 3, van hetzelfde besluit verwijst naar de toepassing van artikel 10, § 2, van de WVG; en artikel 11 voorziet in afwijkingen van de in de AVG vastgelegde rechten. In deze context **is de verwerking van persoonsgegevens door deze exploitant momenteel onderworpen aan de AVG**.
6. De verwerking van persoonsgegevens van personen die van hun vrijheid zijn ontnomen en in transitiehuizen zijn geplaatst, zou echter kunnen worden **beschouwd als een verwerking van gegevens door een bevoegde autoriteit met het oog op de tenuitvoerlegging van straffen, in de zin van Richtlijn (EU) 2016/680** van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (hierna “**Richtlijn 2016/680**”)⁴, omgezet in titel 2 van de WVG⁵.

² Zie artikel 26, 7°, i), van de WVG, en artikel 2, 11°, van de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden. Artikel 26, 7°, i), van de WVG werd ingevoegd door artikel 120 van de wet van 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II. In de toelichting bij deze laatste bepaling wordt niet verwezen naar transitiehuizen. In de toelichting bij dit artikel staat het volgende:

“In 2018, toen de richtlijn [(namelijk Richtlijn (EU) 2016/680 van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad)] werd omgezet in wetgeving, **werden de gevangenen vergeten**. Echter, de wettelijke opdracht van de penitentiaire administratie (tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende maatregelen en straffen) valt immers onmiskenbaar en voornamelijk onder het toepassingsgebied van voornoemde richtlijn.” (in vet aangeduid door de Autoriteit), *Parl. St.*, Kamer van volksvertegenwoordigers, nr. 55-3945/001, p. 47.

Het concept “*penitentiaire administratie*” is echter al oud: “*De «penitentiaire administratie» is een openbaar bestuur belast met de uitvoering van veroordelingen tot vrijheidsstraffen en met de uitvoering van vrijheidsbenemende maatregelen. Thans is deze administratie één van de diensten van het Ministerie van Justitie.*”, zie *Parl. St.*, nr. 50-1076/001, p. 203.

³ Artikel 9/2, § 1, van de wet van 2006.

⁴ Zie de artikelen 1, 1., en 3, 7., b), van Richtlijn 2016/680.

⁵ Zie de toelichting bij overweging nr. 2.

Dit gezegd zijnde, was de wetgever zich bij het herstellen van een leemte in het toepassingsgebied van de WVG in 2024 ongetwijfeld ook duidelijk bewust van het bestaan van transitiehuizen. Zodoende lijkt in dit geval **de verwerking van persoonsgegevens waarop het ontwerp betrekking heeft, nog steeds onder de toepassing van de AVG te vallen.**

7. Wat de **afwijkingen van de rechten van de betrokkenen** betreft, en zonder artikel 11 van het koninklijk besluit van 2019 nader te analyseren, vestigt de Autoriteit **in elk geval** de aandacht van de aanvrager op het feit dat **dergelijke afwijkingen**, die zijn vastgesteld ter uitvoering van artikel 23 van de AVG, moeten worden neergelegd **in een norm met rang van wet** en niet in een koninklijk besluit⁶.

II.3. Doeleinde van het ontwerp en gevolgen van een positieve drugstest

8. De aanvrager geeft aan dat het ontwerp het volgende doeleinde nastreeft (vrije vertaling): "*Drugstesten worden afgenomen om **de orde en de veiligheid** in de transitiehuizen te **handhaven**. Ze hebben een **ontradende** werking. Het afnemen van drugstesten kan ook een **positieve impact** hebben op **de gezondheid van de veroordeelde**, die in voorkomend geval wordt doorverwezen naar de medische dienst of de hulpverlening met het oog op de opstelling van een multidisciplinair behandelplan.*" (in vet aangeduid door de Autoriteit) **De memorie van toelichting**, die verwijst naar het scenario van drugstesten in gevangenissen en detentiehuizen, rechtvaardigt dit punt meer in detail, ook wat betreft de specifieke kenmerken van transitiehuizen (geen fouillering op het lichaam of doorzoeking van de verblijfsruimte; regelmatige afwezigheid van de veroordeelde toegestaan en bijgevolg meer contact met het leven buiten het transitiehuis; open gemeenschapsregime dat daar van toepassing is; kleinere infrastructuur, met 12 tot 17 plaatsen). De memorie van toelichting preciseert verder dat het

⁶ In overweging nr. 25 van haar advies nr. 130/2019 van 3 juli 2019 betreffende een ontwerp van koninklijk besluit tot bepaling van de normen voor de erkenning als transitiehuis en houdende de exploitatievoorwaarden voor een transitiehuis (CO-A-2019-130) verklaarde de Autoriteit het volgende:

"Het Ontwerp maakt geen melding van de rechten van de betrokkenen die in de AVG vervat liggen. De Autoriteit wijst er op dat zonder expliciete afwijking in het Ontwerp deze rechten allen integraal van toepassing zijn. Mocht de aanvrager alsnog overwegen om krachtens artikel 23 AVG in specifieke afwijkingen te voorzien, dan verzoekt de Autoriteit om hierbij rekening te houden met de aandachtspunten die de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer gemaakt heeft in de randnummers 36 e.v. van haar advies nr. 34/2018[...]."

In overweging nr. 37 van dit advies nr. 34/2018 van 11 april 2018 inzake een voorontwerp van wet tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van Verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (CO-A-2018-017), verwees de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer al naar wat de **wettelijke** bepaling moest bevatten die voorziet in beperkingen op de rechten van de betrokkenen, en in overweging nr. 38 van dit advies behandelde zij de beoordelingsmarge die de **wetgever** geniet.

Deze verplichting vloeit met name voort uit de vaste praktijk van de Autoriteit, zie met name Gegevensbeschermingsautoriteit, Autorisatie- en Adviesdienst, "De adviespraktijk van de Autorisatie- en Adviesdienst, Publieke sector en wettelijke verplichtingen", 1 september 2024, pp. 44 en 52-53, beschikbaar op:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/brochure-publieke-sector-en-wettelijke-bepalingen.pdf>, laatst geraadpleegd op 04/09/2025.

doel is "het leven in het transitiehuis in het algemeen en het open gemeenschapsregime in het bijzonder te vrijwaren". De Autoriteit verwijst naar de goed onderbouwde memorie van toelichting van het ontwerp voor meer details over de motivering van het beoogde dispositief en is van oordeel dat **het nagestreefde doeleinde geen commentaar behoeft**.

9. Wat betreft de **gevolgen voor de betrokkene** van een positieve test, beperkt het dispositief van het ontwerp zich tot het verwijzen naar mogelijke medische zorg en multidisciplinaire behandeling. De Autoriteit heeft de aanvrager verzocht te preciseren wat de juridische gevolgen zijn voor de betrokkene van een positieve test. Hij antwoordde het volgende:

*"Art. 4 van het voorontwerp wijzigt art. 12, § 2bis van de wet van 17 mei 2006 en beschrijft de andere mogelijke gevolgen. Een **positief testresultaat** wordt middels dit art. 4 **toegevoegd aan de gevallen waarin de plaatsing in een transitiehuis kan worden herroepen of de voorwaarden kunnen worden aangepast** (d.i. wanneer de voorwaarden van een beslissing tot plaatsing niet worden nageleefd of indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing). De minister of zijn gemachtigde kan in die gevallen beslissen om de voorwaarden van de plaatsing aan te passen of om de beslissing tot plaatsing te herroepen. Ook een positief testresultaat betreft dus een **facultatieve grond tot herroeping of aanpassing van de voorwaarden**. Hiertoe **zal**, zoals ook beschreven in art. 4 van het voorontwerp, **de verantwoordelijke van het transitiehuis de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde inlichten van het positief testresultaat**. De directeur zal vervolgens in voorkomend geval de minister of zijn gemachtigde op de hoogte brengen."* (in vet aangeduid door de Autoriteit)

10. Een positieve test kan dus **aanzienlijke juridische gevolgen hebben voor de betrokkene, ook voor zijn privéleven**.

II.4. Verzamelde gegevens en motivering op basis waarvan de testen kunnen worden georganiseerd

11. De memorie van toelichting rechtvaardigt in algemene zin dat drugstesten noodzakelijk lijken in het kader van detentie in een transitiehuis. Het dispositief van het ontwerp bepaalt dat een test kan worden afgenomen "**wanneer dit om veiligheidsredenen of voor de goede werking van het open gemeenschapsregime noodzakelijk is**" (in vet aangeduid door de Autoriteit). **Deze voorwaarde lijkt van toepassing te zijn op zowel gerichte testen als willekeurige testen bij een aantal van de betrokkenen.**

12. De Autoriteit heeft de aanvrager gevraagd om te preciseren hoe de verantwoordelijke van het transitiehuis de toepassing van deze voorwaarde moet motiveren. De aanvrager antwoordde met name het volgende:

*"[...] **Er wordt niet verwacht** van de verantwoordelijke van het transitiehuis dat hij aan de minister of zijn gemachtigde **moet 'aantonen' dat (en waarom) op een bepaald ogenblik een test noodzakelijk is om veiligheidsredenen of om de goede werking van het open gemeenschapsregime te verzekeren.** De minister of zijn gemachtigde dient ook geen goedkeuring te geven om tot het afnemen van testen te kunnen overgaan. Zoals verderop in het antwoord op vraag 3) wordt toegelicht kunnen er bepaalde redenen zijn waarom op een zeker moment wordt overgegaan tot het afnemen van een willekeurige of individuele test. **Doch, het kan worden aangenomen dat elke test die wordt afgenomen in alle gevallen zal gebeuren in naam van de handhaving van de veiligheid of van de goede werking van het open gemeenschapsregime** (en dus met de bedoeling om een gebruik van drugs te kunnen vaststellen of om te vermijden dat er verder drugs zouden worden gebruikt of binnengebracht in het transitiehuis; de preventieve finaliteit van willekeurige testen werd ook verduidelijkt in de memorie van toelichting). Zo spreekt het vanzelf dat een open gemeenschapsregime maar goed kan functioneren wanneer er geen drugs circuleren binnen het transitiehuis. In de memorie van toelichting werd in die zin ook enerzijds aangegeven dat de redenen waarom drugstesten in een gevangenis noodzakelijk worden geacht ook van toepassing zijn in een transitiehuis en werd anderzijds ook ingegaan op aantal bijkomende redenen eigen aan de aard en de infrastructuur van een transitiehuis die maken dat drugscontroles er minstens even noodzakelijk zijn als in gevangenissen."* (in vet aangeduid door de Autoriteit)

13. In deze omstandigheden is de Autoriteit van oordeel dat **de formulering "wanneer dit om veiligheidsredenen of voor de goede werking van het open gemeenschapsregime noodzakelijk is" moet worden aangepast.** De bepaling in ontwerp kan zich beperken tot het verduidelijken van het doeleinde van de testen, in plaats van een voorwaarde vast te stellen die per concreet geval lijkt te moeten worden aangetoond om testen te kunnen uitvoeren. In het ontwerp zou bijvoorbeeld kunnen staan: "Om de veiligheid en de goede werking van het open regime te verzekeren, kan de verantwoordelijke van het transitiehuis ..."
14. Voorts **wordt noch in het ontwerp, noch in de memorie van toelichting aangegeven op welke basis en hoe de persoonsgegevens waarop de "individuele aanwijzingen van gebruik van verboden stoffen" zijn gebaseerd, worden verzameld.** Uit de wet van 2006 en artikel 35 van het koninklijk besluit van 2019 blijkt dat het "*detentiedossier van de veroordeelde*" niet wordt beheerd door de verantwoordelijke van het transitiehuis, maar door een gevangenisdirecteur. Artikel

36 van hetzelfde besluit stelt het volgende: "Elk transitiehuis is, met het oog op het beheer van het detentiedossier, functioneel verbonden aan de gevangenis die in de beslissing tot plaatsing werd aangeduid als gevangenis die het detentiedossier van de veroordeelde beheert." Artikel 9/2, § 2, van de wet van 2006 bepaalt het volgende: "De verantwoordelijke van het transitiehuis heeft toegang tot de gegevens uit het dossier van de veroordeelde die van aard zijn om de opdrachten die verbonden zijn aan de plaatsing te kunnen uitvoeren."

15. De Autoriteit heeft de aanvrager gevraagd aan te geven op welke juridische basis en door wie de gegevens (en welke gegevens) die de individuele aanwijzingen ondersteunen, worden verzameld. Gaat het met name en bijvoorbeeld om gegevens uit het dossier van de veroordeelde over zijn eerdere detentie in een gevangenis? Moet het personeel van het transitiehuis de gegevens die de voormelde aanwijzingen ondersteunen, opnemen in dit dossier (of in het individueel dossier van de veroordeelde in het transitiehuis), en zijn zij daartoe gemachtigd (volgens welke regels)? De aanvrager antwoordde het volgende:

"Overeenkomstig de tekst van het voorontwerp kan de verantwoordelijke van het transitiehuis in 2 gevallen beslissen om over te gaan tot het afnemen van een test:

- 1.) op basis van individuele aanwijzingen van gebruik van verboden stoffen;*
- 2.) op geregelde tijdstippen een aantal willekeurig geselecteerde veroordeelden onderwerpen aan een test.*

*In het eerste geval zal het gaan om aanwijzingen gelieerd aan een individuele veroordeelde. **Het kan dan bvb. gaan om eenvoudige empirische vaststellingen door het personeel van het transitiehuis zoals verdacht gedrag dat wordt opgemerkt bij een bepaalde persoon, of het vertonen van uiterlijke tekenen van gebruik.** Zoals eerder gezegd **komt de exploitatie van een transitiehuis toe aan een private partner.** De verantwoordelijke van het transitiehuis neemt de **dagelijkse leiding** waar (zie art. 35 van het KB van 22 juli 2019 tot bepaling van de normen voor de erkenning als transitiehuis en houdende de exploitatievoorwaarden voor een transitiehuis), waarnaast de exploitant ook dient te beschikken over voldoende personeel om onder andere de begeleiding van de veroordeelden en de huisvesting te kunnen waarborgen (zie art. 38 van voormeld KB). **Deze personeelsleden van het transitiehuis kunnen dan ook bepaalde zaken opmerken die kunnen wijzen op het gebruik van verboden stoffen.***

*Doch, ook bijvoorbeeld **het ontvangen van concrete informatie (van externe of interne bron) betreffende gebruik van verboden stoffen door een bepaalde veroordeelde,** kan een individuele aanwijzing uitmaken op basis waarvan tot het afnemen van een test kan worden overgegaan.*

*Het feit dat **uit het gevangenisdossier** van de veroordeelde mogelijk bepaalde elementen naar voor komen (**bvb. problemen met drugs in de gevangenis**) kan een bijkomend*

*gegeven zijn, aangevuld met tijdens het verblijf in het transitiehuis vastgestelde aanwijzingen, om het afnemen van een test te kunnen verantwoorden. Overeenkomstig **artikel 9/2, § 2** van de wet van 17 mei 2006 heeft de verantwoordelijke van het transitiehuis immers **toegang tot de gegevens uit het dossier van de veroordeelde** die van aard zijn om de opdrachten die verbonden zijn aan de plaatsing te kunnen uitvoeren. In artikel 9, § 1, 2° van het KB van 22 juli 2019 wordt bepaald dat het daarbij onder andere gaat om **verslagen van de psychosociale dienst van de gevangenis**. Uit deze verslagen kan bvb. blijken dat de veroordeelde tijdens zijn opsluiting in de gevangenis in aanraking is geweest met drugs.*

*Voor een **willekeurige test** zijn geen individuele aanwijzingen nodig. Zoals verduidelijkt in de memorie van toelichting hebben deze immers ook een preventieve finaliteit. Wel zou er bvb. door de verantwoordelijke van het transitiehuis kunnen worden overgegaan tot een willekeurige test **op basis van algemene indicaties (bvb. info vanuit de politie) dat er drugs circuleren binnen het transitiehuis, zonder dat deze info gekoppeld is aan één of meer bij naam genoemde veroordeelden**.*

Verder voorziet de tekst van het voorontwerp dat de verantwoordelijke van het transitiehuis een positief testresultaat onmiddellijk meedeelt aan de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde. De tekst vraagt dus niet met zoveel woorden dat ook de redenen of aanwijzingen die aanleiding hebben gegeven tot het afnemen van de test mee aan de directeur worden gecommuniceerd. Het doorgeven van deze aanwijzingen kan echter ook gebeuren op basis van art. 44 van het KB van 22 juli 2019 dat bepaalt dat onverminderd de verplichting van de verantwoordelijke om in de gevallen bepaald in art. 12, § 2bis van de wet van 17 mei 2006 verslag uit te brengen aan de directeur van de gevangenis die het dossier van de veroordeelde beheert, deze eveneens minstens eens per maand aan de directeur moet rapporteren over het verloop van de plaatsing, in het bijzonder (onder andere) omtrent "de moeilijkheden en incidenten die zich tijdens het verblijf van de veroordeelde voordoen". (in vet aangeduid door de Autoriteit)

16. De Autoriteit neemt akte van deze toelichting en is van oordeel dat, naast de raadpleging van het dossier van de veroordeelde, waarin de wet van 2006 reeds voorziet, **het ontwerp moet worden aangepast om te voorzien (zij het beknopt) in de verwerking van persoonsgegevens die betrouwbare individuele aanwijzingen voor het gebruik van verboden middelen vormen, door de personeelsleden en de verantwoordelijke van het transitiehuis**. Daartoe zou het ontwerp bijvoorbeeld kunnen bepalen dat "de personeelsleden die daartoe door de verantwoordelijke van het transitiehuis zijn aangewezen, betrouwbare individuele aanwijzingen voor het gebruik van verboden middelen waarvan zij tijdens de uitoefening van hun functie kennisnemen, mogen ontvangen en aan die laatste moeten meedelen. Deze aanwijzingen worden door de verantwoordelijke van het transitiehuis bewaard in het individueel dossier van de veroordeelde in het transitiehuis, gedurende de

duur van de plaatsing.” (vrije vertaling) Er kan uiteraard ook voor een andere formulering worden gekozen met een gelijkaardige strekking.

17. De **betrouwbaarheid** van deze aanwijzingen is des te belangrijker, omdat zij enerzijds betrekking hebben op **gezondheidsgegevens** van de betrokkenen, **en anderzijds zullen dienen ter rechtvaardiging van de uitvoering van een andere gegevensverwerking als bedoeld in artikel 9.2.g)⁷ van de AVG, namelijk de drugstest als zodanig, die aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het privéleven van de betrokkene⁸.**
18. In dit verband schrijft deze bepaling voor dat “*passende en specifieke maatregelen worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene*”⁹. De Autoriteit herinnert er in dit verband aan dat **artikel 9 van de WVG van toepassing** is. Zij heeft de aanvrager bevraagd om na te gaan of er plannen waren om een specifieke opleiding te organiseren voor de personeelsleden van het transitiehuis die bevoegd zullen zijn om urine- en speekseltesten uit te voeren, en om de ter zake geldende technische normen toe te passen teneinde de betrouwbaarheid van de testresultaten te garanderen. De aanvrager antwoordde het volgende:

*“Daar de transitiehuizen door externe partners worden uitgebaat **hebben zij de mogelijkheid zelf keuzes te maken wat de aard/soort van testen betreft die ze zullen hanteren.** Als zij voor hetzelfde materiaal opteren als hetgeen dat gebruikt zal worden in gevangenissen en detentiehuizen, **kunnen zij aansluiten bij opleidingen die het DG EPI voor gevangenispersoneel zou organiseren.**”* (in vet aangeduid door de Autoriteit)
19. Het ontwerp voorziet bovendien dat het **herhalingsonderzoek** van het staal dat eventueel door de betrokkene wordt gevraagd, zal worden geweigerd “**wanneer het wetenschappelijk onmogelijk**

⁷ Hierin staat het volgende: “*de verwerking is noodzakelijk om redenen van zwaarwegend algemeen belang, op grond van Unierecht of lidstatelijk recht, waarbij de evenredigheid met het nagestreefde doel wordt gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd en passende en specifieke maatregelen worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene*”.

Momenteel vermeldt het verslag aan de Koning van het besluit van 2019 het volgende:

“Naar aanleiding van een opmerking van de Gegevensbeschermingsautoriteit omtrent de persoonsgegevens betreffende gezondheid of religieuze overtuiging, dient te worden opgemerkt dat geen medisch dossier als zodanig zal worden opgemaakt op het niveau van het transitiehuis. Veroordeelden die in het transitiehuis verblijven, zullen indien gewenst een arts kunnen consulteren die volledig onafhankelijk werkt ten aanzien van de exploitant van het transitiehuis. Er zal dan ook geen afzonderlijke verwerking van deze gegevens gebeuren op het niveau van het transitiehuis noch zal er een overdracht van medische gegevens zijn tussen de FOD Justitie en de exploitant van het transitiehuis. Ook gegevens betreffende religieuze overtuiging zullen niet als zodanig verwerkt worden door de exploitant.”

Terloops merkt de Autoriteit op dat deze beginselen ook gelden in het kader van **Richtlijn 2016/680**. Wat bijvoorbeeld het recht van inzage betreft, vereist deze richtlijn zelf dat beperkingen van dit recht in wettelijke maatregelen worden vastgelegd (zie artikel 15.1).

⁸ Zie de overwegingen nrs. 9 en 10.

⁹ Artikel 10 van **Richtlijn 2016/680** voorziet ook in de noodzaak om passende waarborgen te bieden voor de rechten en vrijheden van de betrokkene.

is om nog een geldige test uit te voeren op het betrokken staal'. De Autoriteit heeft de aanvrager gevraagd te verduidelijken of het voor de betrokkene bijgevolg onmogelijk is om onmiddellijk de afname van een nieuw staal te vragen (bijvoorbeeld als het staal niet met de nodige voorzorgsmaatregelen is afgenomen), en wie beslist dat het wetenschappelijk onmogelijk is om een nieuwe geldige test op het betrokken staal uit te voeren. Hij antwoordde het volgende:

"De tekst van het voorontwerp voorziet inderdaad niet in de mogelijkheid voor de veroordeelde om na een positieve test de afname van een nieuw staal te vragen. Wel kan hij verzoeken om een herhalingsonderzoek te laten uitvoeren. Dit is (zo wordt ook uitgelegd in de memorie van toelichting) een onderzoek dat volgens dezelfde dan wel vergelijkbare methode als gebruikt bij het aanvankelijke onderzoek op een identiek tweede monster (van hetzelfde staal dus) wordt uitgevoerd.

Of het wetenschappelijk onmogelijk is om nog een geldige test uit te voeren op het betrokken staal, hangt af van de aard van het staal, de wijze waarop dit bewaard moet worden en het feit of het staal zelf nog toelaat dat een tweede keer te gebruiken. Denk aan een speekseltest via een "wattenstaafje" waarbij dit staafje in een vloeistof moet gedompeld worden om na te gaan wat aanwezig is. Eens dit gedaan is, kan dat geen tweede keer meer. Het zal dan inderdaad aan het personeel van het transitiehuis zijn om (op basis van de opleiding die ze mogelijk gevolgd hebben waardoor ze weten hoe welke test werkt, hoe het staal bewaard moet worden etc, of op basis van de gebruiksaanwijzing van de test...) uit te maken of het al dan niet mogelijk is om op hetzelfde staal nog een nieuwe test te doen." (in vet aangeduid door de Autoriteit)

20. In deze context is de Autoriteit van oordeel dat, ter waarborging van de juistheid van de verwerkte gegevens, **het ontwerp moet bepalen dat de verantwoordelijke van het transitiehuis erop toeziet dat de personeelsleden** die hij aanduidt om speeksel- of urinetesten uit te voeren, **een passende opleiding hebben gekregen, zodat zij deze testen kunnen afnemen overeenkomstig de regels van de kunst**. Daarnaast nodigt zij de aanvrager uit om te **overwegen de mogelijkheid op te nemen voor de veroordeelde om onmiddellijk een nieuwe test aan te vragen, indien de eerste niet is uitgevoerd onder omstandigheden die de betrouwbaarheid ervan garanderen**.
21. De Autoriteit wijst er terloops ook op dat, overeenkomstig het **beginsel van verantwoordingsplicht**, wanneer een herhalingsonderzoek aan de betrokkene wordt geweigerd, de verwerkingsverantwoordelijke in staat moet zijn aan te tonen waarom het, naargelang het geval, *"wetenschappelijk onmogelijk [was] om nog een geldige test uit te voeren op het betrokken staal"*.

22. Ten slotte bepaalt het ontwerp het volgende: "*Indien een veroordeelde weigert aan een test mee te werken, zal dit als een positief testresultaat worden beschouwd.*"¹⁰ De Autoriteit wijst de aanvrager op het belang voor de verwerkingsverantwoordelijke om juiste persoonsgegevens te verwerken. Zij herinnert er dan ook aan dat **een geweigerde test niet als een positieve test in het dossier van de veroordeelde mag worden opgenomen**. Dit zou namelijk neerkomen op het verwerken van onjuiste gegevens, wat in strijd is met artikel 5.1.d) van de AVG. In dit verband zou het dispositief van het ontwerp er mogelijk beter aan doen te bepalen dat aan de weigering van een test de gevolgen van een positieve test worden verbonden.

**OM DEZE REDENEN,
is de Autoriteit de volgende mening toegedaan:**

1. De verwerkingen van persoonsgegevens waarop het ontwerp betrekking heeft, vallen onder de AVG (**overwegingen nrs. 5-6**) en de afwijkingen van de rechten van de betrokkenen moeten worden neergelegd in een norm met rang van wet (**overweging nr. 7**);
2. Gelet op het doeleinde van het ontwerp (**overweging nr. 8**) en de aanvullende informatie die door de aanvrager is verstrekt, moet de formulering van het ontwerp zodanig worden aangepast dat niet de indruk wordt gewekt dat de exploitant van het transitiehuis systematisch moet aantonen waarom een test *in concreto* noodzakelijk is om veiligheidsredenen of voor de goede werking van het open gemeenschapsregime (**overwegingen nrs. 11-13**);
3. Het ontwerp moet worden aangepast om te voorzien (zij het beknopt) in de verwerking van persoonsgegevens die individuele aanwijzingen voor het gebruik van verboden middelen vormen, door de personeelsleden en de verantwoordelijke van het transitiehuis (**overwegingen nrs. 14-16**);
4. Om de juistheid van de verwerkte gegevens te waarborgen, moet het ontwerp bepalen dat de verantwoordelijke van het transitiehuis erop toeziet dat de personeelsleden die hij aanduidt om speeksel- of urinetesten uit te voeren, een passende opleiding hebben gekregen, zodat zij deze testen kunnen afnemen overeenkomstig de regels van de kunst. Er zou kunnen worden overwogen om de mogelijkheid op te nemen voor de veroordeelde om onmiddellijk een

---

¹⁰ Wat het dwingende karakter van de testen betreft, verwijst de Autoriteit naar het advies van de Raad van State nr. 77.986/1/V van 6 augustus 2025 over een voorontwerp van wet "betreffende drugtesten in de transitiehuizen en de vervallenverklaring van Belgische nationaliteit", punt nr. 4.2. Artikel 2 van het ontwerp voorziet immers in een wijziging van artikel 9/3 van de wet van 2006, waarbij voortaan een van de voorwaarden waaraan de veroordeelde moet voldoen om in een transitiehuis te kunnen worden geplaatst, is dat hij schriftelijk instemt met de mogelijkheid van het afnemen van de testen waarnaar in dit advies wordt verwezen.

nieuwe test aan te vragen, indien de eerste niet is uitgevoerd onder omstandigheden die de betrouwbaarheid ervan garanderen (**overwegingen nrs. 17-21**);

5. Ter herinnering: een geweigerde test mag niet als een positieve test in het dossier van de veroordeelde worden opgenomen. In dit verband zou het dispositief van het ontwerp kunnen worden verduidelijkt door te bepalen dat aan de weigering van een test de gevolgen van een positieve test worden verbonden (**overweging nr. 22**).

Voor de Autorisatie- en Adviesdienst,
Alexandra Jaspar, directeur

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Avis n° 89/2025 du 25 septembre 2025

Objet : Avis concernant un Avant-projet de loi relative aux tests de drogue dans les maisons de transition et à la déchéance de nationalité belge (CO-A-2025-097).

Mots-clés : données concernant la santé ; test de dépistage de drogues ; maisons de transition.

Version originale

Vu la loi du 3 décembre 2017 *portant création de l'Autorité de protection des données*, en particulier ses articles 23 et 26 (ci-après « LCA ») ;

Vu le règlement (UE) 2016/679 *du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE* (ci-après « RGPD ») ;

Vu la loi du 30 juillet 2018 *relative à la protection des personnes physiques à l'égard des traitements de données à caractère personnel* (ci-après « LTD ») ;

Vu la demande d'avis de Madame Annelies Verlinden, ministre de la Justice, chargée de la Mer du Nord, reçue le 18 juillet 2025 et recevable le 11 août 2025 ;

Vu la demande d'informations complémentaires adressée au demandeur le 2 septembre 2025 ;

Vu les réponses communiquées par le demandeur le 17 septembre 2025 ;

Le Service d'Autorisation et d'Avis de l'Autorité de protection des données (ci-après « l'Autorité ») émet, le 25 septembre 2025, l'avis suivant :

L'Autorité ne publie en français et en néerlandais que les avis concernant les projets ou propositions de textes de rang de loi émanant de l'Autorité fédérale, de la Région de Bruxelles-Capitale ou de la Commission Communautaire Commune. La « Version originale » est la version qui a été validée.

I. OBJET ET CONTEXTE DE LA DEMANDE D'AVIS

1. Le demandeur a introduit auprès de l'Autorité une demande d'avis concernant **l'article 3** de l'avant-projet de loi relative aux tests de drogue dans les maisons de transition et à la déchéance de nationalité belge (ci-après, « **le Projet** »). Cette disposition insère un article 9/4 dans la Loi du 17 mai 2006 *relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine* (ci-après, « **la Loi de 2006** »).
2. Le demandeur indique dans le formulaire de demande d'avis que le Projet a pour objectif d'introduire les tests de dépistage des drogues **dans les maisons de transition**, un tel test consistant en la réalisation d'un test de salive ou d'un test d'urine afin de constater la présence éventuelle de substances illicites dans le corps. **Le placement en maison de transition est une forme de détention sous laquelle le détenu condamné subit sa peine privative de liberté** sur la base d'un plan de placement décrivant le programme que doit suivre le condamné et indiquant au minimum les activités obligatoires auxquelles il doit participer en vue de sa réinsertion¹. Il s'agit d'une **modalité d'exécution des peines privatives de liberté**.
3. L'exposé des motifs du Projet précise que ce dernier « *s'appuie, dans la mesure du possible sur le texte de l'avant-projet qui prévoit une base légale pour les tests de drogues dans les prisons et les maisons de détention* ». S'agissant des tests de dépistage dans ces établissements, l'exposé des motifs du Projet indique que le Conseil d'Etat a rendu un avis n° 77.650/VR/16 du 3 juin 2025 qui, s'agissant des tests de dépistage de drogues, se réfère à un avis antérieur n° 72.318/1 du 5 juin 2023 (ci-après, « **l'Avis du Conseil d'Etat** ») pris en compte dans le cadre du Projet.

II. EXAMEN DU PROJET

II.1. Le Projet

4. L'article en projet est rédigé comme suit :

« Art, 9/4. Le responsable de la maison de transition **peut**, si cela est **nécessaire pour des raisons de sécurité ou pour le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert**, décider de soumettre **le condamné** à la réalisation d'un test de salive ou d'urine pendant le placement en maison de transition afin de constater la présence de substances illicites dans le corps.

---

¹ Articles 9/1 et 9/3 de la Loi de 2006.

Par substances illicites, on entend : les substances illicites conformément à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes et ses arrêtés d'exécution.

*Le responsable de la maison de transition peut prendre cette décision **sur la base d'indices individualisés de consommation de substances illicites**. Il peut, si c'est également nécessaire pour des raisons de sécurité ou pour le bon fonctionnement du régime communautaire, décider de soumettre **régulièrement un pourcentage de condamnés sélectionnés au hasard** au test susmentionné. Le test est réalisé par les **membres du personnel désignés à cet effet** par le responsable de la maison de transition.*

*La réalisation du test visé à l'alinéa 1er ne permet **pas l'usage de la contrainte physique**. Si un condamné **refuse de coopérer** à un test, ce refus sera **considéré comme** étant un **test positif**.*

*Après la réalisation du test visé à l'alinéa 1er, le condamné est informé par écrit du résultat ainsi que de la **possibilité de demander un réexamen**. Cette demande **peut uniquement être refusée** par le responsable de la maison de transition **s'il est impossible sur le plan scientifique de réaliser un test valable sur l'échantillon concerné**.*

*Le responsable de la maison de transition **communique** un résultat de test positif immédiatement **au directeur chargé de la gestion** et du suivi du dossier de détention du condamné qui, à son tour, **le signale au service médical et au service psychosocial de la prison** afin de **vérifier si le condamné a besoin de soins médicaux aigus et de l'orienter éventuellement vers un service d'aide** en vue d'établir un plan de traitement multidisciplinaire.*

*Après un résultat de test positif, **un contrôle de suivi unique** est effectué de manière automatique.*

***Le Roi fixe les modalités** pour la réalisation du test visé à l'alinéa 1er. Ces modalités concernent, dans tous les cas, **le réexamen et le contrôle de suivi** » (mis en gras par l'Autorité).*

II.2. Règles de protection des données applicables

5. Depuis 2024, le Titre II de la LTD s'applique également à « *l'administration pénitentiaire* » entendue comme « ***l'administration publique** chargée de l'exécution de condamnations à des peines privatives de liberté et de mesures privatives de liberté dont l'autorité compétente a requis l'exécution* » (mis en gras par l'Autorité)². Or une maison de transition est un « **établissement agréé par un arrêté royal** délibéré en Conseil des ministres dans lequel des condamnés peuvent être placés afin d'y subir leur peine privative de liberté » (mis en gras par l'Autorité)³. L'Arrêté royal du 22 juillet 2019 fixant les normes en vue de l'agrément comme maison de transition et fixant les conditions d'exploitation pour une maison de transition (ci-après, « **l'Arrêté royal de 2019** »), adopté lorsque le Titre II de la LTD ne visait pas encore l'administration pénitentiaire, quant à la forme juridique de la maison de transition, se limite à prévoir en son article 7 que « *l'exploitant d'une maison de transition doit revêtir la personnalité juridique* ». L'article 8 de cet arrêté qualifie de responsable du traitement **au sens du RGPD**, cet exploitant, l'article 9, § 3, du même arrêté se réfère à l'application de l'article 10, § 2, de la LTD et son article 11 prévoit des dérogations aux droits consacrés dans le RGPD. Dans ce contexte, **le traitement de données à caractère personnel réalisé par cet exploitant est actuellement soumis au RGPD**.
6. Néanmoins, le traitement de données à caractère personnel relatif aux personnes privées de libertés placées dans les maisons de transition pourrait être **considéré comme un traitement de données par une autorité compétente à des fins d'exécution de sanctions pénales, au sens de la Directive (UE) n° 2016/680** du 27 avril 2016 *relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel par les autorités compétentes à des fins de prévention et de détection des infractions pénales, d'enquêtes et de poursuites en la matière ou d'exécution de sanctions pénales, et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la décision-cadre 2008/977/JAI du Conseil* (ci-après, « **Directive n° 2016/680** »)⁴, transposée dans le Titre 2 de la

² Voir l'article 26, 7°, i), de la LTD, et l'article 2, 11°, de la Loi du 12 janvier 2005 *de principes concernant l'administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus*. Le i) de l'article 26, 7°, de la LTD a été inséré par l'article 120 de la Loi du 15 mai 2024 *portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II*. Le commentaire de cette dernière disposition ne fait pas référence aux maisons de transition. Le commentaire de cet article indique ce qui suit :

« En 2018, lors de la transposition de cette directive[(c'est-à-dire, la Directive (UE) n° 2016/680 du 27 avril 2016 relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel par les autorités compétentes à des fins de prévention et de détection des infractions pénales, d'enquêtes et de poursuites en la matière ou d'exécution de sanctions pénales, et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la décision-cadre 2008/977/JAI du Conseil)], **les établissements pénitentiaires ont été oubliés**. Cependant, la mission légale de l'administration pénitentiaire (exécution des peines et mesures privatives de liberté) entre indubitablement et principalement dans le champ d'application de la directive précitée » (mis en gras par l'Autorité), *Doc. Parl.*, Ch. des Représentants, n° 55-3945/001, p. 47.

Le concept « *d'administration pénitentiaire* » est toutefois ancien : « L'« *administration pénitentiaire* » est une administration publique chargée de l'exécution des condamnations à des peines et à des mesures privatives de liberté. A l'heure actuelle, cette administration est l'un des services du Ministère de la Justice », voir *Doc. Parl.*, n° 50-1076/001, p. 203.

³ Article 9/2, § 1er, de la Loi de 2006.

⁴ Voir les articles 1, 1., et 3, 7., b), de la Directive n° 2016/680.

LTD⁵. Cela étant précisé, en réparant en 2024 un oubli dans le champ d'application de la LTD, le législateur devait également clairement avoir à l'esprit l'existence des maisons de transition. De telle sorte qu'en l'occurrence, **le traitement de données à caractère personnel visé par le Projet semble toujours relever du RGPD.**

7. Quant aux **dérogations aux droits des personnes concernées en tout état de cause**, et sans analyser l'article 11 de l'Arrêté royal de 2019 plus en détails, l'Autorité attire l'attention du demandeur sur le fait que **de telles dérogations**, adoptées en exécution de l'article 23 du RGPD, doivent être consacrées **dans une norme du rang de loi** et pas dans un arrêté royal⁶.

II.3. Finalité du Projet et conséquences d'un test de dépistage positif

8. Le demandeur indique que l'objectif poursuivi par le Projet est le suivant « *Les tests de drogue sont effectués pour **maintenir l'ordre et la sécurité** dans les maisons de transition. Ils ont un effet **dissuasif**. La réalisation des tests de drogue peut également avoir un **impact positif sur la santé du condamné** qui, le cas échéant, sera orienté vers le service médical ou un service d'aide en vue d'établir un plan de traitement multidisciplinaire* » (mis en gras par l'Autorité). **L'exposé des motifs**, en se référant à l'hypothèse des tests de dépistage de drogue dans les prisons et maisons de détention, justifie plus en détails ce point, y compris quant aux spécificités liées aux maisons de transition (absence de fouilles au corps ou de l'espace de séjour ; absences régulières permises au condamné et en conséquence, plus grand contact avec la vie extérieure à la maison de transition ; régime de communauté ouverte applicable au sein de cette dernière ; infrastructure plus petite, de 12 à 17 places). L'exposé des motifs précise encore qu'il s'agit de « *protéger la vie dans la maison de transition en général et dans le régime communautaire ouvert en particulier* ». L'Autorité se réfère à l'exposé des

⁵ Voir les développements du considérant n° 2

⁶ Au considérant n° 25 de son Avis n° 130/2019 du 3 juillet 2019 concernant un projet d'arrêté royal fixant les normes en vue de l'agrément comme maison de transition et fixant les conditions d'exploitation pour une maison de transition (CO-A-2019-130), l'Autorité indiquait :

« *Le Projet ne mentionne pas les droits des personnes concernées repris dans le RGPD. L'Autorité attire l'attention sur le fait que sans dérogation explicite dans le Projet, ces droits sont tous d'application. Si le demandeur envisage encore de prévoir des dérogations spécifiques en vertu de l'article 23 du RGPD, l'Autorité demande de tenir compte des points d'attention que la Commission de la protection de la vie privée a cités aux points 36 et suivants de son avis n° 34/2018[...]* ».

Au considérant n° 37, de cet Avis n° 34/2018 du 11 avril 2018 concernant un avant-projet de loi instituant le comité de sécurité de l'information et modifiant diverses lois concernant la mise en œuvre du Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE (CO-A-2018-017), la Commission de la Protection de la Vie Privée se référait déjà à ce que devait contenir la disposition législative prévoyant des limitations aux droits des personnes concernées, et traitait au considérant n° 38 de cet avis, de la marge d'évaluation dont bénéficie le législateur.

Cette exigence relève notamment de la pratique constante de l'Autorité, voir notamment Autorité de Protection des Données, Service d'Autorisation et d'Avis, « La pratique d'avis du Service d'Autorisation et d'Avis, Secteur public et obligations légales », 1er septembre 2024, pp. 42 et 49-50, disponible sur

<https://www.autoriteprotectiondonnees.be/index.php/publications/brochure-informative-le-secteur-public-et-obligations-legales.pdf>, dernièrement consulté le 04/09/2025.

motifs bien étayé du Projet pour plus de détails quant à la motivation du dispositif envisagé, et est d'avis que **la finalité poursuivie n'appelle pas de commentaire.**

9. S'agissant des **conséquences pour la personne concernée** d'un test positif, le dispositif du Projet se limite à se référer à d'éventuels soins médicaux et traitement multidisciplinaire. L'Autorité a invité le demandeur à préciser quelles sont les conséquences juridiques, pour la personne concernée, d'un test positif. Celui-ci a répondu ce qui suit :

*« Art. 4 van het voorontwerp wijzigt art. 12, § 2bis van de wet van 17 mei 2006 en beschrijft de andere mogelijke gevolgen. Een **positief testresultaat** wordt middels dit art. 4 **toegevoegd aan de gevallen waarin de plaatsing in een transitiehuis kan worden herroepen of de voorwaarden kunnen worden aangepast** (d.i. wanneer de voorwaarden van een beslissing tot plaatsing niet worden nageleefd of indien er in hoofde van de veroordeelde een tegenaanwijzing ontstaat die niet bestond op het moment van de beslissing tot plaatsing). De minister of zijn gemachtigde kan in die gevallen beslissen om de voorwaarden van de plaatsing aan te passen of om de beslissing tot plaatsing te herroepen. Ook een positief testresultaat betreft dus een **facultatieve grond tot herroeping of aanpassing van de voorwaarden**. Hiertoe **zal**, zoals ook beschreven in art. 4 van het voorontwerp, **de verantwoordelijke van het transitiehuis de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde inlichten van het positief testresultaat**. De directeur zal vervolgens in voorkomend geval de minister of zijn gemachtigde op de hoogte brengen »* (mis en gras par l'Autorité).

10. Un test positif est par conséquent susceptible d'avoir des **conséquences juridiques importantes pour la personne concernée, y compris sur sa vie privée.**

II.4. Données collectées et motivation sur la base desquelles les tests peuvent être organisés

11. L'exposé des motifs justifie de manière générale que les tests de dépistage de drogues apparaissent nécessaires dans le cadre de la détention en maison de transition. Le dispositif du Projet prévoit qu'un test pourra être effectué « **si cela est nécessaire pour des raisons de sécurité ou pour le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert** » (mis en gras par l'Autorité). **Cette condition apparaît applicable tant aux tests ciblés qu'aux tests aléatoires d'un pourcentage des personnes concernées.**

12. L'Autorité a interrogé le demandeur afin que celui-ci précise comment le responsable de la maison de transition devra motiver l'application de cette condition. Le demandeur a notamment répondu ce qui suit :

« [...] **Er wordt niet verwacht** van de verantwoordelijke van het transitiehuis dat hij aan de minister of zijn gemachtigde **moet 'aantonen' dat (en waarom) op een bepaald ogenblik een test noodzakelijk is om veiligheidsredenen of om de goede werking van het open gemeenschapsregime te verzekeren.** De minister of zijn gemachtigde dient ook geen goedkeuring te geven om tot het afnemen van testen te kunnen overgaan. Zoals verderop in het antwoord op vraag 3) wordt toegelicht kunnen er bepaalde redenen zijn waarom op een zeker moment wordt overgegaan tot het afnemen van een willekeurige of individuele test. **Doch, het kan worden aangenomen dat elke test die wordt afgenomen in alle gevallen zal gebeuren in naam van de handhaving van de veiligheid of van de goede werking van het open gemeenschapsregime** (en dus met de bedoeling om een gebruik van drugs te kunnen vaststellen of om te vermijden dat er verder drugs zouden worden gebruikt of binnengebracht in het transitiehuis; de preventieve finaliteit van willekeurige testen werd ook verduidelijkt in de memorie van toelichting). Zo spreekt het vanzelf dat een open gemeenschapsregime maar goed kan functioneren wanneer er geen drugs circuleren binnen het transitiehuis. In de memorie van toelichting werd in die zin ook enerzijds aangegeven dat de redenen waarom drugstesten in een gevangenis noodzakelijk worden geacht ook van toepassing zijn in een transitiehuis en werd anderzijds ook ingegaan op aantal bijkomende redenen eigen aan de aard en de infrastructuur van een transitiehuis die maken dat drugscontroles er minstens even noodzakelijk zijn als in gevangenissen » (mis en gras par l'Autorité).

13. Dans ces conditions, l'Autorité est d'avis que **la formulation « si cela est nécessaire pour des raisons de sécurité ou pour le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert » doit être adaptée.** La disposition en projet peut se limiter à expliciter la finalité des tests, plutôt que d'établir une condition qui semble devoir être démontrée selon les cas concrets, afin de pouvoir mettre œuvre des tests. Par exemple, le Projet pourrait indiquer : « Afin de garantir la sécurité et le bon fonctionnement du régime ouvert, le responsable de la maison de transition peut ... ».
14. Ensuite, **ni le Projet, ni son exposé des motifs n'indiquent sur quelle base et comment sont collectées les données à caractère personnel fondant les « indices individualisés de consommation de substances illicites ».** Il se dégage de la Loi de 2006 et de l'article 35 de l'Arrêté royal de 2019 que le « dossier de détention du condamné » n'est pas géré par le responsable de la maison de transition mais bien par un directeur de prison. L'article 36 de ce même arrêté dispose que

« Pour la gestion du dossier de détention, chaque maison de transition est rattachée sur le plan fonctionnel à la prison désignée dans la décision de placement comme la prison qui gère le dossier de détention du condamné ». L'article 9/2, § 2, de la Loi de 2006 prévoit que « Le responsable de la maison de transition a accès aux données du dossier du condamné qui sont de nature à lui permettre d'exercer les missions relatives au placement ».

15. L'Autorité a interrogé le demandeur afin que celui-ci indique sur quelle base juridique et par qui sont collectées les données (et lesquelles) qui étayeront les indices individualisés. Notamment et par exemple, s'agit-il de données issues du dossier du condamné et concernant sa détention préalable dans une prison ? Le personnel de la maison de transition doit-il enregistrer dans ce dossier (ou le dossier individuel du condamné au sein de la maison de transition) les données étayant les indices précités, et est-il habilité à cette effet (par quelles règles ?) ? Le demandeur a répondu ce qui suit :

« Overeenkomstig de tekst van het voorontwerp kan de verantwoordelijke van het transitiehuis in 2 gevallen beslissen om over te gaan tot het afnemen van een test:

- 1.) op basis van individuele aanwijzingen van gebruik van verboden stoffen;
- 2.) op geregelde tijdstippen een aantal willekeurig geselecteerde veroordeelden onderwerpen aan een test.

In het eerste geval zal het gaan om aanwijzingen gelieerd aan een individuele veroordeelde. **Het kan dan bvb. gaan om eenvoudige empirische vaststellingen door het personeel van het transitiehuis zoals verdacht gedrag dat wordt opgemerkt bij een bepaalde persoon, of het vertonen van uiterlijke tekenen van gebruik.** Zoals eerder gezegd **komt de exploitatie van een transitiehuis toe aan een private partner.** De verantwoordelijke van het transitiehuis neemt de **dagelijkse leiding** waar (zie art. 35 van het KB van 22 juli 2019 tot bepaling van de normen voor de erkenning als transitiehuis en houdende de exploitatievoorwaarden voor een transitiehuis), waarnaast de exploitant ook dient te beschikken over voldoende personeel om onder andere de begeleiding van de veroordeelden en de huisvesting te kunnen waarborgen (zie art. 38 van voormeld KB). **Deze personeelsleden van het transitiehuis kunnen dan ook bepaalde zaken opmerken die kunnen wijzen op het gebruik van verboden stoffen.**

Doch, ook bijvoorbeeld **het ontvangen van concrete informatie (van externe of interne bron) betreffende gebruik van verboden stoffen door een bepaalde veroordeelde,** kan een individuele aanwijzing uitmaken op basis waarvan tot het afnemen van een test kan worden overgegaan.

Het feit dat **uit het gevangenisdossier** van de veroordeelde mogelijk bepaalde elementen naar voor komen **(bvb. problemen met drugs in de gevangenis)** kan een bijkomend gegeven zijn, aangevuld met tijdens het verblijf in het transitiehuis vastgestelde aanwijzingen, om het afnemen van een test te kunnen verantwoorden. Overeenkomstig **artikel 9/2, § 2**

van de wet van 17 mei 2006 heeft de verantwoordelijke van het transitiehuis immers **toegang tot de gegevens uit het dossier van de veroordeelde** die van aard zijn om de opdrachten die verbonden zijn aan de plaatsing te kunnen uitvoeren. In artikel 9, § 1, 2° van het KB van 22 juli 2019 wordt bepaald dat het daarbij onder andere gaat om **verslagen van de psychosociale dienst van de gevangenis**. Uit deze verslagen kan bvb. blijken dat de veroordeelde tijdens zijn opsluiting in de gevangenis in aanraking is geweest met drugs. Voor een **willekeurige test** zijn geen individuele aanwijzingen nodig. Zoals verduidelijkt in de memorie van toelichting hebben deze immers ook een preventieve finaliteit. Wel zou er bvb. door de verantwoordelijke van het transitiehuis kunnen worden overgegaan tot een willekeurige test **op basis van algemene indicaties (bvb. info vanuit de politie) dat er drugs circuleren binnen het transitiehuis, zonder dat deze info gekoppeld is aan één of meer bij naam genoemde veroordeelden**.

Verder voorziet de tekst van het voorontwerp dat de verantwoordelijke van het transitiehuis een positief testresultaat onmiddellijk meedeelt aan de directeur die instaat voor het beheer en de opvolging van het detentiedossier van de veroordeelde. De tekst vraagt dus niet met zoveel woorden dat ook de redenen of aanwijzingen die aanleiding hebben gegeven tot het afnemen van de test mee aan de directeur worden gecommuniceerd. Het doorgeven van deze aanwijzingen kan echter ook gebeuren op basis van art. 44 van het KB van 22 juli 2019 dat bepaalt dat onverminderd de verplichting van de verantwoordelijke om in de gevallen bepaald in art. 12, § 2bis van de wet van 17 mei 2006 verslag uit te brengen aan de directeur van de gevangenis die het dossier van de veroordeelde beheert, deze eveneens minstens eens per maand aan de directeur moet rapporteren over het verloop van de plaatsing, in het bijzonder (onder andere) omtrent "de moeilijkheden en incidenten die zich tijdens het verblijf van de veroordeelde voordoen"» (mis en gras par l'Autorité).

16. L'Autorité prend acte de cette explication et est d'avis qu'au-delà de la consultation du dossier du condamné qui est effectivement déjà prévue par la Loi de 2006, **le Projet devrait être adapté afin de prévoir (fût-ce succinctement) le traitement des données à caractère personnel que constituent les indices individualisés fiables de consommation de substances illicites, par les membres du personnel et le responsable de la maison de transition**. Par exemple à cette fin, le Projet pourrait disposer que « les membres du personnel désignés à cet effet par le responsable de la maison de transition peuvent recevoir et doivent communiquer à ce dernier les indices individualisés fiables de consommation de substances illicites dont ils prennent connaissances à l'occasion de l'exercice de leurs fonctions. Ces indices sont conservés par le responsable de la maison de transition dans le dossier individuel du condamné au sein de la maison de transition, pendant la durée du placement ». Ou reprendre une autre formulation dont la portée serait similaire.

17. La **fiabilité** de ces indices est d'autant plus importante qu'ils consistent d'une part, en des **données concernant la santé** des personnes concernées, **et dès lors que d'autre part, ils serviront de justification à la mise en œuvre d'un autre traitement de données visé par l'article 9, § 2, g)⁷, du RGPD, soit le test de dépistage de drogue en tant que tel, susceptible d'avoir des conséquences importantes sur la vie privée de la personne concernée⁸.**

18. A ce sujet, cette disposition impose de prévoir « *des mesures appropriées et spécifiques pour la sauvegarde des droits fondamentaux et des intérêts de la personne concernée* »⁹. L'Autorité rappelle au passage dans ce contexte, **l'applicabilité de l'article 9 de la LTD**. Elle a interrogé le demandeur afin d'identifier s'il était envisagé de prévoir une formation spécifique des membres du personnel de la maison de transition qui seront autorisés à pratiquer des tests d'urine et tests salivaires, ainsi que l'application des normes techniques applicables en la matière afin de garantir la fiabilité des résultats des tests concernés. Le demandeur a répondu ce qui suit :

« Daar de transitiehuizen door externe partners worden uitgebaat hebben zij de mogelijkheid zelf keuzes te maken wat de aard/soort van testen betreft die ze zullen hanteren. Als zij voor hetzelfde materiaal opteren als hetgeen dat gebruikt zal worden in gevangenissen en detentiehuizen, kunnen zij aansluiten bij opleidingen die het DG EPI voor gevangenispersoneel zou organiseren » (mis en gras par l'Autorité).

19. Le Projet prévoit par ailleurs que le **réexamen** de l'échantillon éventuellement demandé par la personne concernée sera refusé « **s'il est impossible sur le plan scientifique de réaliser un test valable sur l'échantillon concerné** ». L'Autorité a interrogé le demandeur afin qu'il précise s'il était par conséquent impossible pour la personne concernée de redemander immédiatement la collecte d'un nouvel échantillon (par exemple, si celui-ci n'a pas été collecté avec les précautions requises) et qui

⁷ Selon lequel : « *le traitement est nécessaire pour des motifs d'intérêt public important, sur la base du droit de l'Union ou du droit d'un État membre qui doit être proportionné à l'objectif poursuivi, respecter l'essence du droit à la protection des données et prévoir des mesures appropriées et spécifiques pour la sauvegarde des droits fondamentaux et des intérêts de la personne concernée* ».

Actuellement, le rapport au Roi de l'Arrêté de 2019 indique ce qui suit :

« Suite au commentaire de l'Autorité de protection des données concernant les données personnelles relatives à la santé ou aux convictions religieuses, il convient de noter qu'aucun dossier médical en tant que tel ne sera créé au niveau de la maison de transition. Les condamnés séjournant dans la maison de transition pourront, s'ils le souhaitent, consulter un médecin qui travaille de manière totalement indépendante par rapport à l'exploitant de la maison de transition. Par conséquent, il n'y aura pas de traitement séparé de ces données au niveau de la maison de transition et il n'y aura pas de transfert de données médicales entre le SPF Justice et l'exploitant de la maison de transition. Les données concernant les convictions religieuses ne seront pas non plus traitées en tant que telles par l'exploitant ».

Au passage, l'Autorité relève que ces principes valent également dans le cadre de la **Directive n° 2016/680**. D'ailleurs, s'agissant du droit d'accès par exemple, cette Directive exige elle-même que les limitations à ce droit soient prévues dans des mesures législatives (voir l'article 15, 1.).

⁸ Voir les considérants nos 9 et 10.

⁹ L'article 10 de la **Directive n° 2016/680** prévoit aussi la nécessité de prévoir des garanties appropriées pour les droits et libertés de la personne concernée.

décide qu'il est impossible, sur le plan scientifique, de réaliser un nouveau test valable sur l'échantillon concerné. Celui-ci a répondu ce qui suit :

« De tekst van het voorontwerp voorziet inderdaad niet in de mogelijkheid voor de veroordeelde om na een positieve test de afname van een nieuw staal te vragen. Wel kan hij verzoeken om een herhalingsonderzoek te laten uitvoeren. Dit is (zo wordt ook uitgelegd in de memorie van toelichting) een onderzoek dat volgens dezelfde dan wel vergelijkbare methode als gebruikt bij het aanvankelijke onderzoek op een identiek tweede monster (van hetzelfde staal dus) wordt uitgevoerd.

Of het wetenschappelijk onmogelijk is om nog een geldige test uit te voeren op het betrokken staal, hangt af van de aard van het staal, de wijze waarop dit bewaard moet worden en het feit of het staal zelf nog toelaat dat een tweede keer te gebruiken. Denk aan een speekseltest via een "wattenstaafje" waarbij dit staafje in een vloeistof moet gedompeld worden om na te gaan wat aanwezig is. Eens dit gedaan is, kan dat geen tweede keer meer. Het zal dan inderdaad aan het personeel van het transitiehuis zijn om (op basis van de opleiding die ze mogelijk gevolgd hebben waardoor ze weten hoe welke test werkt, hoe het staal bewaard moet worden etc, of op basis van de gebruiksaanwijzing van de test...) uit te maken of het al dan niet mogelijk is om op hetzelfde staal nog een nieuwe test te doen » (mis en gras par l'Autorité).

20. Dans ce contexte, afin de garantir l'exactitude des données traitées, l'Autorité est d'avis que **le Projet doit prévoir que le responsable de la maison de transition doit s'assurer que les membres de son personnel** désignés par lui afin de réaliser les tests de salive ou d'urine **ont reçu la formation appropriée afin d'être capables de réaliser ces tests conformément aux règles de l'art.** Elle invite par ailleurs le demandeur **à envisager de prévoir la possibilité pour le condamné de demander la réalisation immédiate d'un nouveau test de dépistage si le premier n'a pas été réalisé dans les conditions prévues garantissant sa fiabilité.**
21. L'Autorité souligne également au passage que conformément au **principe d'accountability**, lorsqu'un réexamen est refusé à la personne concernée, le responsable du traitement devra être en mesure de démontrer pour quelle raison selon les cas, *« il [était] impossible sur le plan scientifique de réaliser un test valable sur l'échantillon concerné »*.
22. Enfin, le Projet prévoit que *« Si un condamné refuse de coopérer à un test, ce refus sera considéré comme étant un test positif »*¹⁰. L'Autorité attire l'attention du demandeur sur l'importance pour le

¹⁰ Sur le caractère contraignant des tests, l'Autorité se réfère à l'Avis du Conseil d'Etat n° 77.986/1/V du 6 août 2025 *sur un avant-projet de loi relative aux tests de drogue dans les maisons de transition et à la déchéance de nationalité belge*, point n° 4.2. L'article 2 du Projet prévoit en effet une modification de l'article 9/3 de la Loi de 2006 selon laquelle désormais, une des

responsable du traitement de traiter des données à caractère personnel exactes. Ainsi, l'Autorité rappelle qu'un **test refusé ne pourra pas être enregistré dans le dossier du condamné comme un test positif**. Cela reviendrait à traiter une donnée inexacte, contrairement au prescrit de l'article 5, 1., d), du RGPD. A cet égard, peut-être le dispositif du Projet pourrait-il plutôt prévoir que seront attachées au refus d'un test, les conséquences d'un test positif.

PAR CES MOTIFS,

L'Autorité est d'avis que :

1. Les traitements de données à caractère personnel visés par le Projet sont soumis au RGPD (**considérants nos 5-6**) et les dérogations aux droits des personnes concernées y relatifs doivent être consacrées dans une norme du rang de loi (**considérant n° 7**) ;
2. Compte-tenu de la finalité du Projet (**considérant n° 8**) et des informations complémentaires communiquées par le demandeur, la formulation du Projet doit être adaptée de manière telle qu'il ne paraisse pas exigé de la part de l'exploitant de la maison de transition, qu'il doive systématiquement démontrer, en cas de réalisation d'un test, en quoi un tel test est nécessaire *in concreto*, pour des raisons de sécurité ou pour le bon fonctionnement du régime communautaire ouvert (**considérants nos 11-13**) ;
3. Le Projet devrait être adapté afin de prévoir (fût-ce succinctement) le traitement des données à caractère personnel que constituent les indices individualisés de consommation de substances illicites, par les membres du personnel et le responsable de la maison de transition (**considérants nos 14-16**) ;
4. Afin de garantir l'exactitude des données traitées, le Projet doit prévoir que le responsable de la maison de transition doit s'assurer que les membres de son personnel désignés par lui afin de réaliser les tests de salive ou d'urine ont reçu la formation appropriée afin d'être capables de réaliser ces tests conformément aux règles de l'art. Il pourrait être envisagé de prévoir la possibilité pour le condamné, de demander la réalisation immédiate d'un nouveau test de dépistage si le premier n'a pas été réalisé dans les conditions prévues garantissant sa fiabilité (**considérants nos 17-21**) ;
5. Pour rappel, un test refusé ne pourra pas être enregistré dans le dossier du condamné comme un test positif. Le dispositif du Projet pourrait être clarifié à ce sujet en disposant

---

conditions à rencontrer par le condamné pour pouvoir être placé en maison de transition est l'acceptation par écrit par celui-ci, de la possibilité de se soumettre aux tests commentés dans le présent Avis.

Avis 89/2025 - 13/13

alternativement que seront attachées au refus d'un test, les conséquences d'un test positif (**considérant n° 22**).

Pour le Service d'Autorisation et d'Avis,
Alexandra Jaspar, Directrice

